

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**  
**FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ**  
Katedra studií občanské společnosti

## **Diplomová práce**

# **Spolek celníků České republiky jako součást občanského sektoru**

**Autor: Bc. Martina Mojžíšová**

**Vedoucí diplomové práce: Mgr. Selma Muhič Dizdarevič, Ph.D.**

**Praha 2014**

## **PROHLÁŠENÍ**

**Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a všechny citace a prameny jsem řádně uvedla v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.**

**Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text.**

*V Domažlicích 22. 6. 2014*

.....

**Bc. Martina Mojžíšová**

## **PODĚKOVÁNÍ**

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Selmě Muhič Dizdarevič, Ph.D. za cenné připomínky, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem ostatním za pomoc a podporu.

## **ABSTRAKT**

Diplomová práce na téma Spolek celníků České republiky má zejména zachytit vývoj této dobrovolné, nezávislé, zájmové a profesně-stavovské organizace Celní správy ČR, a to od jejího založení v roce 1923 až po současnost. Hlavním cílem této práce je zařadit profesně-stavovské sdružení mezi organizace občanské společnosti a zjistit, jaké naplňuje funkce ve společnosti. V první části je popsán teoretický základ, který ve druhé části dále aplikuji na Spolek celníků. Třetí část je zaměřena na Spolek celníků ČR jako takový.

## **ABSTRACT**

The diploma thesis named „The Club of Customs Officers of the Czech Republic“ describes the development of this voluntary, independent, professional organization of the Customs Administration of the Czech Republic since 1923 until now. The main purpose of this diploma thesis is to classify this professional organization to the Civil society organizations and to find out, what its purposes in the society are. There are theoretical principles described in the first part, which I apply to The Club of Customs Officers in the second part. The third part is focused on The Club of Customs Officers of the Czech Republic itself.

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

Organizace občanské společnosti, funkce, profesně-stavovská organizace, nezisková organizace, Celní správa ČR, strukturálně operacionální definice.

## **KEYWORDS**

Civil society organizations, function, professional organization, non-profit organization, Customs Administration of the Czech Republic, structurally operational definition.

# OBSAH:

1 ÚVOD.....	7
2 TEORETICKÁ ČÁST.....	11
2.1 Profesně-stavovská organizace jako součást občanské společnosti.....	11
2.1.1 Stavovská organizace z pohledu strukturálně operacionální definice.....	13
2.2 Organizace občanské společnosti - jejich funkce a vztah ke státu.....	15
2.2.1 Funkce organizací občanské společnosti plnící ve společnosti.....	15
2.2.2 Vztah profesně – stavovských organizací jako zástupce organizací občanské společnosti a státu...	17
3 EMPIRICKÁ ČÁST.....	20
3.1 Cíl a metodologický přístup diplomové práce....	20
3.1.1 Cíle diplomové práce.....	20
3.1.2 Metodologický přístup.....	21
3.1.3 Techniky sběru dat.....	22
3.1.3.1 <i>Analýza dokumentů</i> .....	22
3.1.3.1 <i>Analýza rozhovorů</i> .....	23
3.2 Spolek celníků v kontextu Teorie sociálních počátků.....	28
3.3 Zařazení Spolku mezi právoplatné členy organizací občanské společnosti v kontextu strukturálně operacionální definice.....	28
3.3.1 Funkce Spolku celníků podle Friče a Bútory.....	31
3.3.2 Vztah Spolku celníků ke státu z pohledu modelu občanské společnosti a sociálních hnutí.....	34

4	HISTORIE.....	37
4.1	Celní správa ČR ve zkratce.....	37
4.1.1	Celnictví v Čechách a na Moravě až do vzniku Československa.....	37
4.1.2	Vývoj celní správy od vzniku Československa až do její současné podoby.....	40
4.2	Spolek celních úředníků v Celním Věstníku.....	43
4.2.1	Spolek celních úředníků a jeho sociální poslání.....	45
4.2.1.1	<i>Podpůrné fondy</i> .....	45
4.2.1.2	<i>Kulturní a společenské akce</i> .....	49
4.2.2	Spolek celních úředníků a jeho vztah ke státu skrze jeho nejen politickou aktivitu.....	50
5	ZNOVUZROZENÍ SPOLKU CELNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY A JEHO SOUČASNÝ STAV.....	54
6	ZÁVĚREČNÁ ZJIŠTĚNÍ A POROVNÁNÍ SPOLKU CELNÍCH ÚŘEDNÍKŮ SE SOUČASNÝM STAVEM SPOLKU CELNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY .....	58
6.1	Stavovská organizace Spolek celníků je součástí OOS.....	58
6.2	Funkce komunitní a demokratizační.....	60
6.3	Vzájemně prospěšná činnost.....	61
6.4	Vzájemný vztah Spolku ke státu - Memoranda o spolupráci mezi Spolkem celníků České republiky a Generálním ředitelstvím cel České republiky...	64
6.5	Snižující se členská základna.....	66
7	ZÁVĚR.....	69
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ...	71
9	PŘÍLOHY.....	74

# 1 Úvod

Diplomovou práci na téma „Spolek celníků České republiky“ jsem si vybrala z toho důvodu, že jsem o celní správě, jakožto orgánu státní správy, psala již ve své bakalářské práci, kde jsem se věnovala zejména její proměně v novodobé historii, především popisu jejích nových kompetencí a nového, smysluplného postavení po vstupu České republiky do Evropské unie. Jestliže o celní správě jako takové již nějaké publikace či studentské práce existují, o jejím Spolku, který v historii a i nyní sdružuje české celní úředníky a pomáhá tak budovat a prohlubovat vztahy mezi kolegy nejen na pracovišti, nebyla prozatím sepsána žádná publikace ani odborná práce či studie. A právě toto se snažím svou diplomovou prací napravit. Jedná se sice „jen“ o malou část organizovaně, profesně-stavovskoy orientované občanské společnosti, ale i tak se domnívám, že stojí za pozornost. Stěžejní část této práce popisuje vývoj Spolku celníků ČR od jeho založení až po jeho podobu v současné době, kdy se zejména podrobněji věnuji jejich filantropické a občanské angažovanosti.

Dříve jsme se při cestování za hranice naší země běžně setkávali s celníkem na hranicích, toho tam již v dnešní době nepotkáme, ale za to se s příslušníky Celní správy České republiky můžeme setkat na mnoha jiných místech, ať již jako se správci spotřebních daní, tedy daní z lihu, tabáku, minerálních olejů a ekologických daní. Jsou i nezanedbatelnými návštěvníky legálních i nelegálních lihovarů a pálenic, dále se s nimi můžeme setkat na našich dálnicích, kde kontrolují výkonové zpoplatnění, tedy zaplacení mýtného a dálničních poplatků. Zaměstnance celní správy v dnešní době také můžeme potkat na tržnicích, kde chrání práva duševního vlastnictví, velmi zásadní je i jejich boj proti pašování drog a nelegálního pěstování marihuany na našem území. Zásadní je i jejich úkol při ochraně spotřebitelů a životního prostředí, kdy úzce spolupracují s Českou obchodní inspekcí a s Ministerstvem životního prostředí. V neposlední řadě jsou jediným orgánem, který kontroluje pohyb zboží ze třetích zemí na našem území, včetně výběru cla. Domnívám se, že jen málo lidí ví o činnostech naší Celní správy a snad ještě méně o její historii, ale toto téma nemám v úmyslu ve své diplomové práci dále rozebírat, ostatně jak jsem již výše zmínila, jsem se mu věnovala ve své bakalářské práci. Nyní jsem si vytyčila za stěžejní úkol popsat Spolek celníků České republiky, na celní správě nezávislé, samosprávně řízené a dobrovolně založené sdružení, jakožto

profesně- stavovskou organizaci a pokusit se zjistit, do jaké míry je součástí organizované občanské společnosti.

Spolek celníků je dobrovolnou, nezávislou, zájmovou, profesní a stavovskou organizací, která je nábožensky a politicky neutrálním občanským sdružením. Základem spolkové činnosti je jejich vzájemnost, kolegiální a etika.<sup>1</sup> To, čím se Spolek právě odlišuje od jiných občanských sdružení, potažmo nestátních neziskových organizací jako celku fungujících v naší organizované občanské společnosti, je právě jeho důraz na stavovskou sounáležitost a stavovskou čest. Ale co že to vlastně to „stavovství“ je? V encyklopedickém slovníku se dočteme, že stav je „*soubor hodnot fyzických veličin nutných k popisu soustavy...*“<sup>2</sup> Historie nás zase učí, že stavy byly ve středověku a raném novověku privilegované uzavřené skupiny obyvatelstva, především je představovala vysoká šlechta. Já se přikláním k definici stavu, jakožto společenské skupiny, jenž představuje soubor osob, mezi nimiž existuje určitá interakce, charakterizovaná obvykle vědomím příslušnosti ke skupině<sup>3</sup> – v mém případě příslušnosti k „rodině“ českých celníků. Stavovskou čest pro mě zase představuje morální vědomí, které vyjadřuje vztah jedince k sobě samému, k vlastní minulosti.<sup>4</sup> Nejen to, vyjadřuje také podle mého názoru příslušnost k určité skupině a potřebu tuto skupinu bránit, ale také ji jako jedince důstojně reprezentovat navenek. Právě tato idea, celníci jako jedna rodina, mi přišla na tolik zajímavá, že jsem svoji diplomovou práci chtěla věnovat právě tomuto Spolku celníků ČR a také jejich vzájemně prospěšným aktivitám.

Diplomová práce je členěna do devíti kapitol, které obsahově sledují výše uvedené cíle. Zejména první část je zaměřena na teoretický základ, podle kterého budu vycházet při zařazení profesně-stavovské organizace, kterou zajisté Spolek celníků České republiky je, mezi právoplatné organizace občanské společnosti, a to s pomocí vymezení podle strukturálně operacionální definice Lestra M. Salamona a Helmuta K. Anheiera. V této teoretické části jsem se také zaměřila na funkce, které mohou naplňovat organizace občanské společnosti ve společnosti, přičemž jsem zvolila funkce organizací občanské společnosti, tak jak je konkrétně vymezili pánové Pavol Frič a

---

<sup>1</sup> Stanovy Spolku celníků České republiky, článek 2.

<sup>2</sup> Kol. autorů. 1993. *Encyklopedický slovník*. Praha: Česká Typografie a. s., str. 1040.

<sup>3</sup> Kol. autorů. 1993. *Encyklopedický slovník*. Praha: Česká Typografie a. s., str. 1029.

<sup>4</sup> Kol. autorů. 1993. *Encyklopedický slovník*. Praha: Česká Typografie a. s., str. 198.



Martin Bútor. Zaměřila jsem ale také na organizace občanské společnosti z hlediska jejich možných modelů vztahů ke státu, z tohoto hlediska se mi jeví nejbližší k mé případové studii model občanské společnosti a sociálních hnutí.

Ve třetí kapitole této mé diplomové práce jsem se věnovala právě aplikaci výše uvedených teoretických principů na Spolek celníků České republiky, a to nejen vzhledem k jeho současné podobě, ale také jsem se snažila vzít v potaz i jeho podobu v historickém čase. Mou snahou bylo dokázat, že tato stavovská organizace je právoplatnou součástí organizované občanské společnosti, a to nejen dnes, ale že znaky nestátních neziskových organizací naplňovala i v minulosti, a to na konkrétních uvedených historických skutečnostech, které jsem měla možnost čerpat z celé řady ročníků dobového tisku – Celního Věstníku. V této části práce jsem také představila podobu výzkumu a metodologické postupy, které mi dopomohly dospět k určitému závěru.

Čtvrtá kapitola této práce je zaměřena na Spolek celních úředníků, tak jak se Spolek původně, v čase existence První republiky, nazýval. V této kapitole se snažím představit kulturně-vzdělávací akce, ale zejména sociální poslání a vztah ke státu, který si Spolek budoval. Informace, které jsem v této části využila, pocházejí převážně z „kroniky“ Spolku, tedy z Celního Věstníku, který měl představovat „informátora“ nejen o dění ve Spolku, ale také psal o stavu Celní správy jako takové. Bohužel se mi nepodařilo získat přístup k úplně prvním číslům tohoto věstníku, a tak jsem svou „badatelskou pout“ mohla započít až od roku 1928. Tato kapitola se nezaměřuje pouze na historii Spolku, ale také se ve zkratce věnuje vývoji celní správy na našem území obecně, a to kontinuálně v čase od vybírání mýt od kupců procházejícími našim územím, která sloužila jako finanční knížecí hotovost, přes popis „celního řemesla“ během formování a přeměny z knížectví v moderní stát, až po jeho současnou podobu, kdy byla Celní správa ČR zejména ovlivněna vstupem našeho státu do Evropské unie, kdy se změnila řada jejich kompetencí. Tato změna, jak se domnívám, má i svůj vliv na současné fungování Spolku, kdy zejména z nutnosti reorganizace organizační struktury Celní správy České republiky ze třístupňové na dvoustupňovou, která je tedy dnes tvořena Generální ředitelství cel ČR a jemu je podřízeno 15 celních úřadů. V důsledku toho bylo zrušeno mnoho úřadů a celá řada celníků byla převedena na jiná pracoviště či byli propuštěni, zejména se to týkalo příhraničních oblastí a tím pádem došlo zejména

v letech 2007-2008 ke zrušené značnému počtu Klubů, které byly právě na tyto úřady vázány.

V páté kapitole této diplomové práce se zaměřuji na současnou podobu a směřování Spolku. Vycházím z Ročenek Spolku, které každoročně informují o dění ve Spolku, ale také ze samotných stanov Spolku celníků ČR. Jako další informační zdroj mi posloužily polostrukturované rozhovory, které snad i trochu zachycují citění stavovské hrdosti a cti, ale také poukazují na určité nedostatky. Zvolení respondenti pokrývají strukturu Spolku celníků ČR, jak jen to bylo možné, od bývalé předsedkyně jednoho z Klubů, přes rozhovor s místopředsedou samotného Spolku, až sice po řadového člena této organizace, ale zároveň zastávajícího funkci prvního náměstka Generálního ředitelství cel ČR. Také se zde věnuji kontu „Celník v tísní“, který jistě má svůj sociální přínos a je v současné době hlavním stmelovacím prvkem tohoto občanského sdružení.

Následující kapitola této diplomové práce je věnována vzájemnému porovnání podoby a fungování Spolku celních úředníků v minulosti se současným stavem Spolku celníků České republiky. Tato závěrečná zjištění a vzájemné srovnávání jsem analyzovala v základních pěti bodech, a to z hlediska zařazení této stavovské organizace do organizované občanské společnosti; také jsem porovnávala naplňování funkcí v OOS, a to konkrétně funkci komunitní a demokratizační dnes a v minulosti; neopomněla jsem ani jejich vzájemně prospěšnou činnosti se zaměřením na podpůrné sociální fondy; vzájemný vztah Spolku ke státu, který byl v minulosti, dá se říci, zcela odlišný, přičemž jsem v současnosti kladla důraz na uzavřená Memoranda o spolupráci mezi Spolkem a Celní správou ČR a v posledním bodě jsem se zaměřila na členskou základnu tohoto Spolku, u které bohužel musím konstatovat, že se v dnešní době snižuje.

## 2 Teoretická část

V této části diplomové práce se pokusím představit teorie, na jejichž základě se budu snažit dokázat, že některé profesně – stavovské organizace jsou součástí organizací občanské společnosti, s ohledem na specifika Spolku celníků, a že v naší společnosti plní řadu prospěšných činností a služeb, a také že si budují svůj specifický vztah ke státu. Je pravdou, že profesní organizace jako takové vznikají zejména za cílem naplňování vzájemně prospěšných aktivit, tedy za účelem ochrany svých vlastních zájmů. Naopak většina tzv. neziskovek, jako jsou například nadace, nadační fondy či obecně prospěšné společnosti, se zakládají za účelem plnění veřejně prospěšných cílů, jejich snahou je tedy vyvíjet takovou aktivitu, která by byla prospěšná nejen svým členům, ale zejména širšímu okolí. Spolek celníků České republiky, zdá se, stojí někde na pomezí – z právního hlediska je občanským sdružením, tedy nebylo zřízeno zákonem, jako je tomu například u Exekutorské komory, která byla zřízena zákonem č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ale na druhou stranu je cílem Spolku hájit a prosazovat stavovské zájmy celníků v činné službě i celníků bývalých, tedy se spíše zaměřují na vzájemně prospěšné aktivity, ale ne výlučně, jak se budu snažit prokázat v některých dalších kapitolách této diplomové práce.

### **2.1 Profesně-stavovská organizace jako součást občanské společnosti**

Organizace občanské společnosti, tzv. „neziskovky“, ale také rodinné svépomocné spolky i stavovské organizace, jsou hojně rozšířené po celém světě. Je samozřejmé, že v každém koutě naší planety, alespoň tam kde funguje určitá občanská organizovanost, nabývají tyto organizace různé formy a podoby, spolu s tím jak se vyvíjela a organizovala sama občanská společnost. Tento vývoj občanské společnosti je historicky úzce spjat se souborem stavů (měšťanstvo, rolnictvo a šlechta) o moc, jak dokládá *Teorie sociálních počátků*, která vychází z děl Barrington Moore Jr. (1966) a Gosta Esping-Andersena. Tato teorie má svůj původ ve studii příkladů z Anglie, Francie, Německa, Japonska, Číny a Indie, na jejichž základě charakterizovali tři modely: demokratický, fašistický a komunistický, které vznikaly právě na základě

historického souboje mezi elitami, stavem vesnického rolnictva, městskou střední třídou a rodícím se moderním státem.

Slavní sociologové Helmut K. Anheier a Lester M. Salamon tuto Teorii sociálních počátků dále rozpracovali a snažili se tak vysvětlit fenomén složení občanské společnosti v různých zemích. Vytvořili tedy čtyři modely historického vývoje občanské společnosti, které se od sebe liší zejména mírou státních výdajů na zajištění sociálních služeb či dávek a velikostí, silou vlastní občanské společnosti. Tak vznikl etatistický (statistický) model, který je typický nízkou mírou financování sociálních služeb státem, ale také občanskými organizacemi, zátěž je ponechána spíše na zaměstnavateli či na rodině, tento příklad je typický pro Japonsko. Následuje model sociálně-demokratický, kde je sice ponechán jen velmi omezený prostor pro neziskové organizace občanské společnosti, na druhou stranu si v historii dělnická třída disponující politickou mocí, "vynutila" vysoké státní výdaje právě na sociální oblast, typickými zeměmi, kde tento model funguje, jsou Švédsko a Itálie. Dále byl identifikován liberální model, tak blízký zemím jako jsou Spojené státy americké či Velká Británie, zde převažuje moc střední třídy a zároveň také odpor k velkému sociálnímu zabezpečení ze strany státu, ideální podmínky ke vzniku rozsáhlého neziskového sektoru, který je z velké části financován soukromými charitativními příspěvky, a velmi podporována činností "sociálních podnikatelů". Posledním, a našemu prostředí nejbližším, je model korporativistický, který je zakotven v zemích střední Evropy - zejména má své kořeny v Německu a ve Francii; tento typ se vyznačuje, jako jediný, širokou mírou financování sociálních služeb, potažmo občanské společnosti obecně, z kasy státního rozpočtu, jinak to ani být nemůže, pokud historicky silnou pozici zaujímal stát a existovala jen relativně slabá dělnická třída, ve spojení se silnou pozicí církve. Vytvořilo se tak silné partnerství mezi státem a církevními organizacemi občanské společnosti - dobrovolnickým sektorem.<sup>5</sup>

Domnívám se, že korporativistický model je v České republice naplňován. Dochází zde k širokému financování sociálních služeb, ať již v podobě sociálních dávek poskytovaných občanům v nemoci či v mateřství, nebo v podobě státem podporovaných sociálních zařízení pro seniory či děti. Přičemž jednu z důležitých podpor sociálních

---

<sup>5</sup> Salamon, M. Lester - Anheier, K. Helmut: 1998. Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross Nationally. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, Vol. 9, No. 3, 1998, str. 226 - 231.

služeb tvoří dotace Ministerstva práce a sociálních věcí, které v dotačním řízení pro rok 2014 uvolnilo na program podpory sociálních služeb s místní/regionální působností a s nadregionální/celostátní působností, částku v celkové výši 7.219.525.000 Kč.<sup>6</sup> Ovšem toto financování se neobejde bez partnerství, nikoli ze strany církve, ale ze strany samotných občanů ČR, kterým je z jejich mezd sráženo určité procento. Vedle toho existuje ještě celá řada různých poplatků a daní, které představují zásadní podíl na příjmech do státního rozpočtu. Samotné církve a náboženské společnosti v České republice nestojí v této oblasti tak úplně stranou, dokonce se dá říci, že se z části i o určité partnerství se státem jedná. Církve a náboženské společnosti si zakládají své vlastní právnické osoby za účelem poskytování sociálních služeb, jakými jsou například Česká katolická charita nebo Diakonie Českobratrské církve evangelické, které v tomto roce dosáhly na státní dotace prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí.<sup>7</sup> Dá se tedy říci, že v České republice existuje široká síť sociálních služeb zajišťovaných přímo státem nebo také nepřímo, realizovaných prostřednictvím jiných nestátních organizací, jakými jsou například i právnické osoby zřizované církvemi a náboženskými společnostmi, kterým stát finančně přispívá na provoz.

### ***2.1.1 Stavovská organizace z pohledu strukturálně operacionální definice***

Zde se tedy opět vrátím k Helmutu K. Anheieru a Lesteru M. Salamonu, kteří jsou také autory strukturálně operacionální definice, která představuje komplexní a mezinárodně uznávanou charakteristiku nestátních neziskových organizací, přičemž se snaží sledovat problematiku z nejrůznějších možných úhlů. Oba autoři chápou nestátní neziskový sektor jako soubor institucí, které existují vně státních struktur, avšak slouží v zásadě veřejným zájmům, na rozdíl od zájmů státních. Za určující považují pět základních vlastností, podle nichž jsou nestátní neziskové organizace definovány a na nichž se v následující kapitole pokusím dokázat, že i když by se zdálo, že „Spolek

---

<sup>6</sup> In: <http://www.mpsv.cz/cs/17132> (citováno 28. 5. 2014)

<sup>7</sup> Tamtéž

celníků“ je spíše politická či státní organizace, že opak je pravdou. Zde jsou charakterizovány jednotlivé definiční znaky:<sup>8</sup>

1. **institucionalizované** (organized) – to znamená, že mají jistou institucionální strukturu, jistou organizační skutečnost, bez ohledu na to, zda jsou formálně nebo právně registrovány;

2. **soukromé** (private) - tedy jsou institucionálně odděleny od státní správy, ani jí nejsou řízeny. To neznamená, že nemohou dostávat významnou státní podporu, anebo že by ve vedení nemohli být mimo jiných státní úředníci. Rozhodující je zde fakt, že základní struktura neziskových organizací, je ve své podstatě soukromá.

3. **neziskové** (non-profit) - ve smyslu nerozdělování zisku, to znamená, že se u nich nepřipouští žádné přerozdělování zisků vzniklých z činnosti organizace mezi vlastníky nebo vedení organizace. Neziskové organizace samozřejmě mohou svou činností vytvářet zisk, ovšem ten musí být použit na cíle dané posláním organizace či na vlastní chod této organizace, případně na její rozvoj.

4. **samosprávné a nezávislé** (self-governing) - jsou vybaveny vlastními postupy a strukturami, které umožňují kontrolu vlastních činností, to znamená, že neziskové organizace nejsou ovládány zvenčí, ale jsou schopny řídit samy sebe. Nekontroluje je ani stát, ani instituce stojící mimo ně.

5. **dobrovolné** (voluntary) - využívají dobrovolnou účast na svých činnostech. Dobrovolnost se může projevovat jak výkonem neplacené práce pro organizaci, tak formou darů nebo čestné účasti ve správních radách.

---

<sup>8</sup> Centrum pro výzkum neziskového sektoru: Sociální ekonomika a NNO v ČR. Praha 2005, str. 6-7.

## **2.2 Organizace občanské společnosti - jejich funkce a vztah ke státu**

Organizace občanské společnosti, na rozdíl od komerčních subjektů, které se nejčastěji zakládají za účelem dosažení co nejvyššího zisku, vznikají z rozličných důvodů a vytvářejí si svůj specifický vztah, ať již k tržnímu sektoru nebo ke státu, ale vždy se snaží naplňovat určitou společenskou potřebu, ať již to jsou zájmové spolky, či sousedské výpomoci nebo advokační a servisní organizace. Většina těchto organizací ale nevzniká jen tak, aby byla, ale má svůj cíl, svou vizi, i když je pravdou, že zejména většina profesně – stavovských organizací plní spíše vzájemně prospěšné aktivity a veřejně prospěšné služby a činnosti nechávají vykonávat spíše obecně prospěšné společnosti (o.p.s.) či nadace a nadační fondy.

### ***2.2.1 Funkce organizací občanské společnosti plnící ve společnosti***

Ve společnosti plní organizace občanské společnosti rozličné funkce. Existovala snaha mnohých autorů sestavit vyčerpávající seznamy těchto základních funkcí, myslím, že můžeme použít i výraz rolí. Již nám známy Lester Salamon a Helmut Anheier se pokusili o jejich utřídění do 12 hlavních skupin, a vytvořili tak tzv. Mezinárodní klasifikaci neziskových organizací (ICNPO). Tyto rozličné funkce lze shrnout, tak jak je shrnul Pospíšil s kolektivem, do třech hlavních funkcí, které jsou zajišťovány ve třech základních systémech společnosti – *poskytování služeb* v ekonomickém systému; *funkci prosazování a obhajování zájmů* (advokační) v politickém systému a také *budování komunity* čili vytváření vztahů mezi jednotlivci nebo mezi jednotlivci a organizacemi naplňující se v komunitním systému.<sup>9</sup>

Ovšem i jiní autoři uvádějí další funkce organizací občanské společnosti, jako například Pavol Frič a Martin Bútora. A právě jejich vymezení těchto funkcí se nyní pokusím blíže rozebrat:<sup>10</sup>

---

<sup>9</sup> Skovajsa, Marek: 2010. „*Organizovaná občanská společnost: teorie a vývoj*“. In Skovajsa, Marek a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, s.r.o., str. 42.

<sup>10</sup> Frič, Pavol – Bútora, Martin: 2005. „*Role občanského sektoru ve veřejné politice*.“ In Martin Potůček a kol. Veřejná politika. Praha: Sociologické nakladatelství, str. 153-85.

1. **servisní** - organizace občanské společnosti (OOS) zajišťují celou řadu služeb, ve většině případů tak zastupují v plnění závazků vůči občanům stát; nejčastěji se tak děje v oblastech zdraví, sociální péče a vzdělávání

2. **inovační** - OOS musí běžně reagovat na zcela nové situace, na jejichž řešení není dosud návod, nezbyvá nic jiného než experimentovat a zavádět nové postupy, které se v praxi poté mohou stát nedocenitelné

3. **ochrana práv a pozitivní sociální změna** - tyto "neziskovky" si velmi často kladou za cíl chránit nejen své členy proti přesile státního aparátu i privátních organizací, ale také mají snahu bránit minoritu před majoritní skupinou, ale hlavně také prosazují pozitivní společenské změny ve veřejném zájmu, jako je například snaha o změnu vnímání romské komunity.

4. **expresivní a školící** - je jednou z neméně důležitých funkcí, jelikož se lidé právě na půdě organizací občanské společnosti učí veřejné zájmy poznávat i utvářet, rozvíjet a reprezentovat, jsou školou demokracie a vůdcovství.

5. **komunitní a demokratizační** - organizace občanské společnosti nejsou ze svého principu autoritářské, proto je pro ně přirozené, že dávají možnost projevu pluralitním názorům, zájmům a tradicím; samozřejmostí by mělo být, že posilují smysl pro solidaritu a komunitu, pomáhají tak budovat "sociální kapitál"; podněcují občany k participaci na veřejné politice, podílejí se na utváření společenských hodnot a norem chování, posilují suverenitu a sebevědomí občanů a jejich vědomí vlastní odpovědnosti, což jistě není zanedbatelné.



### **2.2.2 Vztah profesně – stavovských organizací jako zástupce organizací občanské společnosti a státu**

V této podkapitole budu definovat stát jako nedílný územní celek, kdy politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním, přičemž rozhodování většiny dbá na ochranu menšin a samozřejmě je také demokratickým právním státem, který je založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana, přičemž je lid zdrojem veškeré státní moci.<sup>11</sup> Jestliže v našem českém státě platí výše uvedená definice, potom, jak upozorňuje Robert Post a Nancy Rosenblumová, můžeme vnímat organizace občanské společnosti, potažmo občanskou společnost jako celek, jako sílu, která napomáhá politické legitimitě a stabilitě státu. Jestliže OOS mohou takto napomáhat státu, tak je také jisté, že mohou vzájemně spolu stát v konfliktu, a to tehdy, když se postaví na odpor represivní státní moci.<sup>12</sup> Nejen tuto podstatnou roli hraje občanská společnost ve vztahu ke státu, ale také je často filosofy vnímaná jako ta, která spontánně vznikla a předcházela tak vznik státní moci, přičemž je závislejší na státu, od něhož potřebuje uznání. Tedy můžeme říci, že mezi státem a občanskou společností tak může existovat napětí, které je ve své podstatě produktivní, přičemž narušení jejich rovnovážného vztahu vede na jedné straně k zániku občanské společnosti při dominanci státu, a na straně druhé může vést k anarchii při dominanci občanské společnosti.<sup>13</sup>

V zásadě existují tři modely vztahů mezi státem a občanským sektorem, přičemž každý z nich obsahuje více teoretických variant, ale všem modelům a jejich variantám se do detailu věnovat nebudu:<sup>14</sup>

1. **model poptávky a nabídky**
2. **model občanské společnosti a sociálních hnutí**
3. **model režimů sociálního státu**

---

<sup>11</sup> Ústavní zákon č. 1/1993 Ústava České republiky; článek 1, 2, 6 a 11. Dostupné z <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html> (citováno: 24. 11. 2013).

<sup>12</sup> Rosenblum, N. (2002): "Feminist Perspectives on Civil Society and Government" in Nancy Rosenblum and Robert C. Post (eds.). *Civil Society and Government*. Princeton: Princeton University Press, str. 163.

<sup>13</sup> Dizdarevič, M. Selma: 2010. „*Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií*“. In Skovajsa, Marek a kol. *Občanský sektor*. Praha: Portál, s.r.o., str. 99.

<sup>14</sup> Dizdarevič, M. Selma: 2010. „*Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií*“. In Skovajsa, Marek a kol. *Občanský sektor*. Praha: Portál, s.r.o., str. 103 – 108.

## **Ad. 1 – model poptávky a nabídky**

Tento model v sobě zahrnuje teoretické varianty tržního výklenku a transakční model. Zaměřuje se spíše na efektivitu směny a zastupování státu v poskytování veřejných služeb a statků. Na druhou stranu, pro náš případ mnohem podstatnější, zanedbává společenské hodnoty a například snahu o sociální změnu.

## **Ad. 2 – model občanské společnosti a sociálních hnutí**

Z perspektivy tohoto modelu je více kladen důraz na rozvíjení určitých hodnot ve společnosti, jako jsou individuální a skupinová odpovědnost, svoboda, spolupráce, občanská participace, sociální kapitál a tak podobně, spíše než, jak tomu bylo u prvního modelu poptávky a nabídky, na efektivitu a poskytování veřejných statků. Občanská společnost se tak stává ztělesněným klíčových hodnot pro demokracii. Tento model vychází z díla Alexise de Tocquevilla a jeho názorech na zásadní význam dobrovolného sdružování, kdy je státní moc omezována právě občanskou společností. V aristokratické společnosti se lidé nepotřebují sdružovat, aby mohli jednat, protože jsou svázáni silnými pouty. V demokratických společnostech jsou naproti tomu všichni občané nezávislí a slabí, hrozí jim bezmocnost, pokud se nenaučí svobodně si pomáhat. Čím více by se ujímala činnosti sdružení, tím více budou jednotlivci, kteří postupně ztratí představu, že by se mohli sdružovat, potřebovat její pomoc, to jsou příčiny a důsledky, které z nich poplynou. Od této chvíle to už nejsou izolovaní jedinci, ale síla, kterou je vidět zdaleka a jejíž činnost slouží jako příklad, síla která mluví a které lidé naslouchají. V demokratických zemích je dovednost sdružovat se dovedností základní, na jejím rozvoji závisí rozvoj všech ostatních. Aby lidé zůstali civilizovaní nebo aby se civilizovanými stali, je nezbytné, aby se u nich rozvíjelo a zdokonalovalo umění sdružovat se úměrně tomu, jak roste rovnost životních podmínek.<sup>15</sup> V tomto modelu můžeme dále rozlišit dvě varianty základního názoru o nezbytnosti občanské společnosti, a to komunitarismus a teorii sociálního kapitálu. Tento model občanské společnosti a sociálních hnutí blíže rozeberu v empirické části této diplomové práci s ohledem na náš Spolek.

---

<sup>15</sup> Tocqueville, Alexis de: 2000. *Demokracie v Americe*. Praha: Academia, str. 81 – 84.

### Ad. 3 – model režimů sociálního státu

Model režimů sociálního státu vnímá jako zásadní prvek ovlivňování občanské společnosti to, jaký režim se v dané společnosti historicky usadil. Do tohoto modelu můžeme zařadit *Teorii sociálních počátků*, kterou jsme si již blíže představili v kapitole 2.1 (*Profesně-stavovská organizace jako součást občanské společnosti*). Dále lze do tohoto modelu také zařadit *Neoinstitucionální model*, podle kterého je schopnost organizací občanské společnosti růst a prospívat produktem převážně politického, právního a institucionálního prostředí, což znamená, že stát hraje dost podstatnou roli v nastavování podmínek pro existenci a formování OOS.

Z výše uvedených modelů vztahů mezi státem a občanskou společností vyplývá, že jeden od druhého něco potřebují, aby mohly efektivně prospívat. Nabízí se výklad, že stát představuje onoho činitele, který zabezpečuje sociální spravedlnost skrze prostředky jako veřejné zdravotnictví, vzdělávání či systém redistributivního zdaňování, vedle toho se občanská společnost jeví jako prostor pro uskutečňování individuální volby. Tak podle názoru W. Kymlicky musí stát zaprvé, a což je také nejpodstatnější, vytvářet legální rámec, který umožní lidem, aby se vůbec mohli svobodně sdružovat a naplňovat tak své vzájemně prospěšné a veřejně prospěšné cíle. Stát na oplátku od organizací občanské společnosti požaduje, aby mu pomáhala vychovávat zodpovědné občany, kteří se budou podílet na politické participaci a rozvíjet deliberativní demokracii (tento model demokracie klade důraz na diskusi a hledání konsensu, spíše než na konfrontační mechanismy)<sup>16</sup>, podílet se na změně vnímání klíčových sociálních problémů ve společnosti a přispívat k jejich řešení. V ideálním případě by tak měla probíhat mezi těmito dvěma sektory takováto interakce: rozrůstající se občanská společnost produkuje občany, kteří podporují takovou politiku, která zase podporuje rozrůstající se OS.<sup>17</sup>

---

<sup>16</sup> In: <http://www.pehe.cz/zapisnik/2006/demokracie-bez-volebv> (citováno: 25. 11. 2013).

<sup>17</sup> Kymlicka, Will: 2002. „Civil Society and Government: A Liberal-Egalitarian Perspective“ in Nancy Rosenblum and Robert C. Post (eds.). *Civil Society and Government*. Princeton: Princeton University Press, str. 93 – 94.

## 3 Empirická část

Tato část mé diplomové práce je zaměřena na aplikaci výše uvedených teorií na Spolek celních úředníků, jak zněl název Spolku celníků ČR v minulosti, ale taktéž na jeho současnou podobu v dnešní, moderní době. Dokazuje, že toto občanské sdružení, které si zakládá na svém stavovském cítění, bylo a je právoplatným členem organizací občanské společnosti. K tomuto zjištění jsem došla na základě sekundární analýzy dokumentů, jakou představují zejména ročníky Celního Věstníku, současné Stanovy spolky atp., ale také analýzou rozhovorů.

### **3.1 Cíl a metodologický přístup diplomové práce**

#### *3.1.1 Cíle diplomové práce*

V teoretické části této práce jsem se zaměřila na základní znaky a funkce, které naplňují organizace občanské společnosti, a v popředí mého zájmu byla zejména snaha zjistit, zda je může naplňovat i stavovská organizace, která, dá se říci, není zcela obvyklým zástupcem neziskových organizací, jakými jsou tradičně nadace či veřejně prospěšné organizace. Cílem této diplomové práce proto byla snaha popsat mnou zvolenou profesní a stavovskou organizaci - Spolek celníků ČR - od počátku jeho založení, až k jeho současné podobě, což by mělo být hlavním přínosem této práce, jelikož doposud o této organizaci a jí obdobné, nebyla napsána žádná magisterská ani doktorská práce. Stejně neméně důležitým cílem této práce je také snaha vyhodnotit, jestli toto profesně-stavovské sdružení právoplatně patří mezi organizace občanské společnosti a jaké plní funkce ve společnosti. Právě velmi důležitou součástí tohoto Spolku jsou i jeho aktivity a projekty, zaměřené na pomoc svým kolegům a členům v nepříznivé životní situaci, a proto jsem se jim také rozhodla věnovat část této práce, zejména jsem se blíže zaměřila na popis konta „Celník v tísní“.

Dále jsem se v teoretické části této práce věnovala také vztahu státu a profesních organizací, jako součásti občanské společnosti, jelikož podle R. Post a N. Rosenblumové je chápána občanská společnost jako zdroj legitimacy a stability státu, ale stojí i v opozici proti represivní státní moci.<sup>18</sup> Na základě výše uvedeného jsem se snažila podchytit vzájemný vztah Celní správy České republiky jako představitele státu a této organizace jako součást občanské společnosti.

### ***3.1.2 Metodologický přístup***

Kvalitativní metodu, kterou jsem použila ve své diplomové práci, se nazývá případová studie, jenž umožňuje detailní studium jednoho nebo i několika případů, v této mé diplomové práci tedy pouze jednoho případu – Spolek celníků České republiky. Zdá se mi, důležitější popsat jeden případ detailně do hloubky i s ohledem na jeho historické kořeny, nežli popsat více případů povrchněji. Základem této metody je sběr skutečných dat, vztahujících se k objektu výzkumu, za účelem získání relevantních údajů. Výhodou této metody jistě je, že mohou být využívány veškeré dostupné zdroje i metody sběru dat.<sup>19</sup> Určitou nevýhodou této metody představuje její nízká reliabilita či nemožnost zobecnění jejích výsledků na větší část společnosti, což je právě vyváženo vyšší validitou a detailnějším, komplexnějším prozkoumáním případu.

Při svém výzkumu jsem tedy využila více metod sběru dat, abych tak lépe a detailněji porozuměla profesně-stavovské organizaci, jakou představuje i Spolek, přičemž jsem se opírala zejména o sekundární analýzu dokumentů, a to zejména historických i současných dokumentů Spolku. Dále jsem se ve svém výzkumu opřela i o analýzu odborného periodika Celní správy České republiky CLO DOUANE z vybraných období. Ve své práci jsem také využila informace, které jsem získala při rozhovorech s členy Spolku, ale i právní předpisy, celní zákony, interní materiály Celní správy České republiky, materiály Ministerstva financí ČR a také relevantní internetové zdroje. K teoretickému základnímu porozumění problémů sounáležitosti profesních

---

<sup>18</sup> Dizdarevič, M. Selma: 2010. „*Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií*“. In Skovajsa, Marek a kol. *Občanský sektor*. Praha: Portál, s.r.o., str. 99.

<sup>19</sup> Švaříček, Roman - Šedřová, Klára, a kol.: 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, str. 97 – 98.

organizací mezi organizace občanské společnosti či jejich funkcí, které v této společnosti naplňují, jsem se nemohla obejít bez studií řady odborné literatury a zdrojů, jako představují i odborná periodika a tiskoviny.

### **3.1.3 Techniky sběru dat**

#### *3.1.3.1 Analýza dokumentů*

Při případové studii, jak jsem již napsala, se využívá více metod získávání dat. Pro vstupní vzhled do problematiky mnou zvolené organizace jsem využila analýzu dokumentů, tedy zkoumání různých dokumentů, které nebyly sepsány či jinak vytvořeny za účelem mého výzkumu.<sup>20</sup> Tato metoda mi pomohla nejen seznámit se s organizací v její současné podobě, ale zejména jsem si mohla udělat i obrázek o Spolku v minulosti. Jako zdroje informací, vážící se k současnosti, mi posloužily zejména internetové stránky Spolku a jeho Ročenky, kde jsem pátrala zejména po jeho aktivitách, fungování a zaměřila jsem se také na informace o kontu „Celník v tísní“, které je transparentní. Dále jsem využila i materiální Celní správy České republiky, a to hlavně její odborné periodikum CLO DOUANE, vážící se spíše k historickým tématům naší celní správy jako takové.

Nedocenitelnou se mi tato metoda stala při zkoumání Spolku celních úředníků v době jeho fungování za První republiky, kdy fakticky jedinou možností, jak se o této organizaci více dozvědět a porovnat ji tak se současným stavem, bylo pátrat v jediném dobovém zdroji a tím byl Celní Věstník. Dobové periodikum Spolku celních úředníků – Celní Věstník – je uložen v Celním muzeu v Plzni, kde jsem také v jeho chladných útrobách strávila nespočet hodin nad jeho stránkami. Procházela jsem jednotlivé ročníky od roku 1928 – 1940, kdy přestala organizace jako taková existovat, měsíc po měsíci. Bylo dosti důležité prolistovávat jednotlivé měsíčníky velmi bedlivě, jelikož ty zdánlivě nepodstatné informace pro jeho tehdejší čtenáře, byly velmi důležité pro mě jako badatele a často byly zachycovány malými písmeny a často až někde ke konci. Jednalo se zejména o jednotlivé zápisy z porad, akce jednotlivých „odborů“ nebo nejrůznější

---

<sup>20</sup> Disman, Miroslav: 2008. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha Karolinum, str. 124.

výzvy, ostatně Celnímu Věstníku se podrobněji věnuji v kapitole 4.2 (*Spolek celních úředníků v Celním Věstníku*) této práce. Jednotlivé důležité a zajímavé poznatky a informace vážící se nějakým způsobem k mému tématu, jsem si zapisovala do notesu, nejčastěji jako přímý přepis s uvedením přesného zdroje a stránky v něm. Tyto poznámky jsem následně pročítala, vyhodnocovala a přepisovala do svého počítače, seřazené chronologicky dle data a do jednotlivých oblastí, kterými byly: Celník Věstník, členské příspěvky, Hermannův fond, Matějčkův fond, Odbory, Ozdravovna Luhačovice, principy samosprávy, Sociální fond, kulturní a společenské akce, politické akce, sociální poslání a účetnictví. Podstatné také bylo uvědomit si, kdo toto periodikum psal a za jakým účelem, kterým bylo hlavně informovat své členy a nejen je, ale i obchodní veřejnost, po odborné stránce spojené s jejich řemeslem. Uvědomuji si tedy, že některé problémy s fungováním Spolku nemusely být takto veřejně filtrovány a tudíž ani já dnes nemám žádnou možnost se o této stránce Spolku nějakým způsobem dozvědět. Z tohoto hlediska mi do určité míry pomohla další metoda sběru dat, tedy rozhovory, který mi trochu poodkryly současný stav Spolku a nemusela jsem se tak spoléhat pouze na psané dokumenty.

### *3.1.3.2 Analýza rozhovorů*

Další metodu, kterou jsem při svém výzkumu využila, představují polostrukturované, hloubkové rozhovory. Jak jsem již výše naznačila, oficiální tiskové dokumenty Spolku jsou psané za určitým účelem a většinou nevypovídají o potížích ve fungování organizace, a proto osobní pohovory s členy Spolku často dokážou poodkrýt i jinou rovinu úhlu pohledu. V mém výzkumném záměru jde sice zejména o zařazení této stavovské organizace mezi organizace občanské společnosti, kdy by mi měly stačit oficiální a veřejně dostupné informace, zda Spolek mezi ně patří či nikoliv, ale přesto mi tyto rozhovory pomohly získat určité podrobnější a zajímavá data i celkový vhled, a dá se říci, že i pocítit určitou náladu ve Spolku. Bohužel mí respondenti asi nebyli tak otevření, jak bych si přála, což bylo nejspíše způsobeno mou osobní spjatostí s jedním členem Spolku a zároveň i poměrně vysokým představitelem Celní správy ČR jako takové – mým otcem. Přesto byli respondenti vstřícní k odpovědím, i když jich nebylo mnoho, a právě vzhledem k mému „handicapu“ jsem se ani nesnažila získat větší počet informátorů.

Výběr informátorů byl v mém případě jasný. Potřebovala jsem někoho, kdo by mi přiblížil fungování některého z klubů Spolku, proto má volba padla na jednoho ze zakládajících členů Klubu celníků při CÚ Domažlice, jak se tehdy Domažlický klub celníků jmenoval, a to i z toho důvodu, že tuto respondentku osobně znám, a proto jsem očekávala i otevřenější odpovědi na mé dotazy. Dále bylo pro mě důležité získat informace o samotném hospodaření a fungování Spolku, proto mým dalším respondentem, na kterého jsem se obrátila, byl místopředseda Spolku celníků České Republiky a zároveň i předseda Klubu celníků Praha, zde jsem ovšem zaznamenala menší ochotu mluvit otevřeně, i když zde nebyla patrná nedůvěra k mé osobě. Posledního svého respondenta jsem volila na základě potřeby získat informace o vzájemném vztahu Spolku celníků ČR a Celní správy ČR, jakožto zástupce státu, proto se mým informátorem stal řádový člen Spolku, ale v současnosti zároveň i 1. náměstek generálního ředitele Generálního ředitelství cel ČR.

<b>Informátoři</b>	<b>Pohlaví</b>	<b>Věk</b>	<b>Počet let u Celní správy ČR</b>	<b>Počet let ve Spolku celníků ČR</b>
<b>mjr. JUDr. Bc. Olga Kadlecová</b>	žena	56	37	14
<b>mjr. Mgr. Josef Dörfl</b>	muž	45	17	14
<b>plk. Mgr. Karel Mojžíš</b>	muž	53	32	14

Hlubkové rozhovory s informátory mi umožnily bližší pohled na organizaci jejich očima, a i když to není přímo vzhledem k mému výzkumnému cíli podstatné, tak i jejich vztah ke Spolku a osobní motivy pro jejich vstup do něj. Setkání s informátory probíhalo s každým jednotlivě a jejich délka se pohybovala cca. od 45 minut až 1,5 hodiny, což záleželo na výřečnosti respondenta. Při rozhovorech jsem použila předběžný seznam konkrétních otevřených otázek a na základě jejich odpovědí jsem buď to pořadí a znění otázek měnila či jsem je doplňovala. Při kladení otázek jsem měla



na zřeteli, abych již předem neovlivňovala odpověď svého informátora. Otázky více méně korespondovaly s mým výzkumným záměrem a nad to ještě umožňovaly respondentům vyjádřit i jejich vztah k organizaci. Osobně jsem pociťovala, při vedení rozhovorů, že zde vyvěrá obrovská stavovská hrdost a důraz na kolegiální a velmi dobré přátelské vztahy. Bohužel z rozhovoru taktéž vyplývá určitá nespokojenost se současným vedením Spolku, které se zdá paní Kadlecové a nejen jí, příliš direktivní, zapomíná se často na to, že je to dobrovolná činnost a také, že neumí správně „podchytit“ lidi. Je znát určitá nejistota s budoucím fungováním Spolku, ale přesto se zdá, že myšlenka takovéto institucionalizované podoby vzájemných akcí celníků a prohlubování jiných než pracovních vztahů, je více než vítaná.

### ***Seznam otázek:***

- 1) Proč jste se rozhodl/a vstoupit do Spolku, jaké v tom vidíte výhody, proč Vám nestačilo zůstat „pouze“ v pracovním poměru s Celní správou České republiky?
- 2) Jak Vy konkrétně pociťujete vzájemnost, kolegiální?
- 3) Máte pocit, že díky Spolku, se Vaše sociální vztahy s kolegy prohloubily či nějak změnily?
- 4) Jak získáváte finance pro svoji činnost, mimo členských poplatků? Jakou vyvíjí Spolek případnou hospodářskou činnost?
- 5) Máte pocit, že jste součástí organizované občanské společnosti, že plníte nějaké vzájemně a veřejně prospěšné služby a činnosti?
- 6) Spolupracujete v rámci Spolku/klubu s nějakou mezinárodní neziskovou organizací, nějaké společné projekty?
- 7) Existuje v rámci Spolku etický kodex a máte pocit, že je dodržován?
- 8) Co si představujete pod pojmem stavovská čest, stavovské zájmy?
- 9) Je účast členů Spolku, ať již na spolkovém sněmu, který se koná jednou za 4 roky, nebo na každoroční konferenci předsedů klubů celníků, spíše dobrovolné nebo je povinná a jaká témata na těchto zasedání probíráte?
- 10) Jaký je vztah Spolku a vedení Celní správy ČR, existuje nějaká finanční, morální či hmotná podpora?
- 11) Existuje nějaká spolupráce Spolku/klubu s odbory?

- 12) Co myslíte, má vliv Spolek na Vaši politickou participaci, máte pocit, že OS prospívá demokracii
- 13) Domníváte se, že by byl Spolek/klub, spojen s korupcí? Vyskytly se nějaké případy, kdy se v rámci klubu/Spolku musela řešit tato, jistě neetická záležitost?  
– *kontrolní otázka*
- 14) Propaguje se Spolek prostřednictvím moderních sociálních sítí, třeba pomocí Facebooku?
- 15) Takže nějaké bližší vztahy ke zbytku společnosti, k občanům si nebudujete?
- 16) Jak vnímáte prospěšnost konta „Celník v tísní“?
- 17) Jak to vidíte s fungováním Spolku/klubu do budoucna?

Informátoři souhlasili s rozhovorem, přestože jsem jim nezaručovala jejich anonymitu. Vzhledem k povaze výzkumného cíle jsem potřebovala udělat rozhovor s lidmi na konkrétních pozicích a v tomto konkrétním případě se nejedná o velkou organizaci, z tohoto hlediska by tedy nebylo nijak obtížné skutečnou totožnost informátora odhalit, i kdybych neuvedla jejich pravé jméno. Navíc se domnívám, že člověk v anonymitě má spíše sklon vypovídat nepravdivě, fabulovat. Ovšem jsem vždy v úvodu uvedla skutečnost, že pokud nechtějí rozhovor se mnou z jakýchkoli důvodů absolvovat, tak nemusejí, jedná se čistě o dobrovolnou věc, ale na tento problém jsem nenarazila. Jsem si vědoma, že etické otázky jsou velmi podstatnou součástí společenskovedního výzkumu a v kvalitativním výzkumu obzvlášť. Svě respondenti jsem upozornila na to, že mají plné právo mě odmítnout nebo i rozhovor v jakékoli jeho fázi ukončit nebo požádat, aby konkrétní část rozhovoru nebyla zveřejněna, aniž by museli uvést svůj důvod. Čas a místo uskutečnění rozhovorů jsem nechávala zcela na jejich časových možnostech, a tak aby jim to bylo příjemné, vždy jsem jim vyšla vstříc. Samozřejmostí byla i má snaha chovat se k účastníkům co nejzdvořileji a mile, tak aby ke mně získali co možná největší důvěru a neostýchali se mi sdělit jakoukoli informaci, ale také aby ztratili případný pocit, že by je jejich odpovědi mohly poškodit či snad dokonce ohrozit, což v žádném případě nemohly, jelikož Spolek je samozřejmě od Celní správy ČR jako takové oddělen. Samozřejmě jsem se také snažila informátorům nedávat najevo, co si o jejich názorech myslím, jelikož jsem si byla vědoma, že by to mohlo zkreslit jejich výpovědi. Zkrátka jsem se k nim chovala s úctou a respektem. V

rámci svého výzkumu jsem se snažila držet etických zásad v rámci etického kodexu Akademie věd České republiky.<sup>21</sup>

Během svého výzkumu jsem tedy získala v podstatě dva druhy dat. Za první data získané z psaných dokumentů, ať již historických či ze současné doby, ať již z psaného periodika anebo z internetových zdrojů. A za druhé data získaná z rozhovorů. Nejprve jsem zpracovávala informace z psaných dokumentů, které mi pomohly blíže se seznámit s mým výzkumným tématem a připravit mě pak na následné rozhovory s respondenty. Data jsem vždy přenesla do svého notebooku a následně záložila, abych tak předešla případné jejich ztrátě. U rozhovorů jsem prováděla doslovnou transkripci, tedy jsem je jakkoli neupravovala, ponechávala jsem původní stylistiku i znaky neformálního projevu. Doplnila jsem pouze znak pro nedokončenou větu (...), výraznější odmlky v řeči se nevyskytovaly, stejně tak jako případný smích či ironie, či „odbíhání“ od tématu. Jednotlivé otázky k rozhovorům jsem strukturovala tak, aby se vztahovaly k jednotlivým oblastem, které mě v rámci mého výzkumného cíle zajímaly, ať již to bylo financování Spolku či jeho vzájemný vztah k Celní správě České republiky nebo vztahující se k veřejně či vzájemně prospěšné činnosti. Ostatně obdobnou techniku jsem použila u psaných dokumentů, jak jsem již uvedla v podkapitole výše.

V rámci mého výzkumu jsem tedy analyzovala dobové periodikum Celní Věstník z let 1928 – 1940, dále ze současné doby Ročenky Spolku celníků České republiky či odborné periodikum Celní správy ČR CLO-DOUANE vztahující se jak historii, tak k současnosti. Takto získané informace jsem využila prakticky v celé této diplomové práci. Dále jsem provedla celkem tři rozhovory se členy Spolku, jejichž odpovědi si nijak a v něčem neodporovaly a data z nich získaná jsem využila zejména v 6. kapitole této práce.

---

<sup>21</sup> In: [http://www.cas.cz/o\\_avcr/zakladni\\_informace/dokumenty/eticky\\_kodex.html](http://www.cas.cz/o_avcr/zakladni_informace/dokumenty/eticky_kodex.html) (citováno 7.6.2014)

### **3.2 Spolek celníků v kontextu Teorie sociálních počátků**

Organizace občanské společnosti, tedy i náš Spolek celních úředníků, tak jak zněl jeho název při založení v roce 1923, se tak teoreticky rozvíjely, alespoň podle historického vývoje na tomto území, v korporativistickém modelu. Vliv církve je zde patrný, velká míra dobrovolnosti členů, ať již v zapojení do aktivit Spolku či vůbec v jeho financování, ale hlavně v dobrovolné, nejen finanční, pomoci svým kolegům, ocitnou-li se v nepříznivé životní situaci. Také je zde patrný vliv státu, sice jej nepodporuje ani v minulosti nepodporoval finančně, ale pomáhá mu jinak, například poskytnutím prostorů a vybavení. Na rozdíl, například od etatistického modelu, kde je ponechána péče o své lidi – zaměstnance - spíše na zaměstnavatelích, či se různé životní krize a problémy řeší jen přímo v rodině, tak v případě Spolku, který není odborem, se snaží členové vzájemně pomáhat a nejen sobě samým, ale právě i jejich rodinám, jak historicky dokazuje např. založení Matějčkova fondu, z něhož se poskytovali finanční příspěvky nemajetným kolegům na pobyt v ozdravovně, která byla ostatně vybudována za pomoci státu.<sup>22</sup>

Nyní jsem se pokusila vymezit Spolek celních úředníků v kontextu historického formování a vývoje občanské společnosti a zařadili jsme si jej do korporativistického režimu. V následující kapitole se pokusím začlenit Spolek mezi právoplatné organizace občanské společnosti, tak jak její definici vytvořili L. Salamon a H. Anheier.

### **3.3 Zařazení Spolku mezi právoplatné členy organizací občanské společnosti v kontextu strukturálně operacionální definice**

V následujících bodech jsem porovnávala uvedené jednotlivé základní vlastnosti podle Salamona a Anheiera se znaky Spolku celníků České republiky, tak jak jsou uvedené v podkapitole 2.1.1 (*Stavovská organizace z pohledu strukturálně operacionální definice*). Konkrétní znaky jsem s definicí srovnávala nejen za současné - moderní - podoby sdružení, ale pomocí informací z Celního Věstníku, můžu prokázat

---

<sup>22</sup> Celní Věstník: č. 10, str. 143, roč. VIII., r. 1930. Tisk: M. Bureš.

jeho zařazení mezi právoplatné neziskové organizace už od počátku jeho založení. Spolek současný i předválečný naplňuje ve větší či menší míře všechny základní body výše zmíněné definice.

1. **institucionalizovaný** – organizace je právně registrovaná jako občanské sdružení. Mimo to má fungující hierarchickou organizační strukturu, kdy jsou do rozhodování zapojováni všichni členové – bylo tomu jak v minulosti, tak i v současnosti – existuje užší vedení (centrála se zástupci všech klubů/odborů) a jednotlivé kluby či odbory po celé České republice. Zástupci jsou zpravidla svobodně voleni či probíhala aklamace, vždy za souhlasu většiny. Tak jak nám napovídají stanovy „Spolku celních úředníků čsl.“ z roku 1936: „§ 9. – Ústřední výbor tvoří: předseda, první jednatel, pokladník, 12 členů výboru a to 4 pražští a 8 mimopražských členů, z nichž 3 jsou služebně přiděleni v zemi České, a 2 v zemi Moravskoslezské, 2 v zemi Slovenské a 1 v zemi Podkarpat., 12 náhradníků. Předseda, první jednatel a pokladník jsou voleni z řad členů ve Velké Praze úředně působící přímo valnou hromadou. Schůze budou probíhat minimálně 4x do roka.“<sup>23</sup> Jednotliví členové výboru jsou při tom voleni v jednotlivých odborech dané historické země. Ze současných stanov „Spolku celníků“ vyplývají tyto orgány:

- a) spolkový sněm,
- b) konference předsedů klubu celníků
- c) předseda a předsednictvo Spolku celníků
- d) revizní komise Spolku celníků

Při čemž samostatnými organizačními jednotkami Spolku celníků jsou kluby celníků, které vznikají podle potřeby a geografických podmínek.<sup>24</sup>

2. **soukromý** – Spolek je sice stavovská a profesní organizace Celní správy České republiky, ale jako taková je na ni naprosto nezávislá, potažmo na státu. Jednotliví celní úředníci nejsou nuceni stát se členy spolku. Finanční příspěvky získává Spolek z valné části prostřednictvím členských příspěvků. Navíc své samostatnosti si Spolek cení, jak dokládají současné stanovy ve 2. článku, kde se uvádí: „Spolek celníků je dobrovolnou, NEZÁVISLOU, zájmovou, profesní a stavovskou organizací.“ Na nezávislost Spolku se kladl velký důraz i v minulosti: „...nejsme politicky jako

<sup>23</sup> Celní Věstník: Č. 3, str. 41, roč. XIV., r. 1936. Tisk: M. Bureš.

<sup>24</sup> Stanovy Spolku celníků České Republiky, čl. 4 a 8.

*organizace zavázáni..." (Brancovský - předseda, ve svém projevu na valné hromadě v roce 1929).<sup>25</sup> Nakolik je Spolek samostatný a nezávislý na státu, dokazují i jeho těžké začátky zrodu: "Přebohatá činnost našich prvních průkopníků nevyhnula se ani osobním bojům, které stupňovaly se až úplnou disharmonií s celním odborem při ministerstvu financí."<sup>26</sup>*

3. **neziskové** – Spolek generuje minimální zisk, veškeré finance jsou využívány ve prospěch Spolku a jeho členů, ať již to byl v minulosti založený Herrmannův fond a Matějčkův fond, či v současnosti konto „Celník v tísní“, čímž fakticky naplňuje i svůj cíl, jímž je pomoc a podpora celních úředníků v nouzi. Neziskový charakter Spolku dokazují i jeho současné stanovy, kde se ve 2. článku uvádí, že charakter „Spolku celníků“ tvoří vzájemnost, kolegialita a etika, jenž jsou základem spolkové činnosti. Cílem činnosti tohoto Spolku je hájit a prosazovat stavovské zájmy celníků v činné službě i celníků bývalých, což deklaruje spíše solidární motiv založení spolku, spíše než za účelem dosahování zisku<sup>27</sup>, jak také dokazovaly stanovy Spolku z období První republiky: „...sdrůžovati své členy zabezpečení práv celních úředníků a sociální vzájemnosti...“.<sup>28</sup>

4. **samosprávné a nezávislé** – Spolek má svoji fungující struktura a je nezávislý, jak jsem již výše uvedla, na státu, tak i na jiných organizacích. Vystačí si se svými členy a příspěvky. Stanovy si vytvořil Spolek sám a jimi se řídí, zde také deklaruje, že je nezávislý. Spolek celníků si zřizuje na kontrolu hospodaření Revizní komisi jako nezávislý orgán Spolku celníků pro kontrolu činnosti, která podléhá pouze předsedovi spolku, přičemž jeho členové pocházejí z různých klubů celníků. Jako nejvyšší orgán Spolku byl vytvořen Spolkový sněm. Všichni členové mají právo účastnit se schůzí, jednat v nich, hlasovat, volit, ale také hlavě být voleni. "Volby se provádí veřejným hlasováním, pokud nejsou požadovány volby tajné."<sup>29</sup> Podobné orgány byly vytvořené i v minulosti fungování Spolku. Pokaždé několikrát do roka se konaly výborové schůze a členské schůze jednotlivých odborů, každý rok na valných hromadách se konaly volby funkcionářů - místopředseda, předseda, jednatel, revisor a i

<sup>25</sup> Celní Věstník: Č. 2, str. 33, r. 1929. Tisk: M. Bureš.

<sup>26</sup> Celní Věstník: Č. 1, titulek str. 1-2, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

<sup>27</sup> Stanovy Spolku celníků České Republiky, čl. 2 a 3.

<sup>28</sup> Celní Věstník: Č. 3, str. 30, roč. XV., r. 1937. Tisk: M. Bureš.

<sup>29</sup> Stanovy Spolku celníků České Republiky, čl. 6., 9., 15. a 19.

pokladník, který dohlížel na hospodaření jednotlivých odborů i Spolku jako celku a jehož účetní zpráva bývala schvalována kontrolním orgánem.<sup>30</sup>

5. **dobrovolné** – práce v rámci Spolku a v jeho jednotlivých klubech\odborech je více méně bez nároku na odměnu. Dobrovolně se jednotliví členové podílejí na pořádání různých kulturních a společenských akcí, jako jsou plesy, „Velká Celní“ apod., ale také na pořádání seminářů nejen pro ostatní kolegy úředníky, ale i pro obchodní partnery, zejména pak pro spediční firmy. Dále se jednotliví členové Spolku podílejí na fungování Konta, a to pomocí finančních příspěvků. Vstup do Spolku nebyl ani za jeho fungování v První republice ničím povinným, což vypovídá o naprosté dobrovolnosti v pravém slova smyslu: *"Nemůžeme ovšem brániti těm celním úředníkům, kterým tato společná myšlenka nevyhovuje, aby si utvořili organizaci jinou."*<sup>31</sup>

Nyní, když jsem dokázala sounáležitost Spolku k občanské společnosti a jeho právoplatné zařazení mezi organizace občanské společnosti, tak jak je ve své Strukturálně-operacionální definici formulovali H. Anheier a L. Salamon, je zapotřebí se zaměřit i na jeho funkce a vztah ke státu. Podle mého názoru jsou to právě aktivity a činnost OOS, ale také jejich vztah ke státu, co je pomáhá odlišit od tzv. „tržních organizací“, které jsou svým cílem zaměřené na dosahování, co možná nejvyššího zisku a od státních institucí, které se snaží uspokojit „průměrného“ občana.

### **3.3.1 Funkce Spolku celníků podle Friče a Bútory**

Z výše uvedených funkcí v podkapitole 2.2.1 *Funkce organizací občanské společnosti plnící ve společnosti*, které mohou naplňovat neziskové organizace v občanské společnosti obecně, realizuje či v minulosti plnil Spolek celníků ve větší či menší míře všechny tyto role.

---

<sup>30</sup> Celní Věstník: Č. 4, str. 17, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

<sup>31</sup> Celní Věstník: Č. 3, str. 30, roč. XV., r. 1937. Tisk: M. Bureš.

1. **servisní** – Spolek zajišťuje pro své členy a nejen pro ně, ale také pro jejich rodiny a pro příznivce tohoto „řemesla“, řadu služeb, jak společenských, kulturních a vzdělávacích, tak také zejména charitativních. Jednu z charitativních služeb, kterou v minulosti Spolek celních úředníků zajišťoval, byla pomoc sirotkům a vdovám, které se ocitly po smrti svého živitele v těžké životní situaci. Z Herrmannova fondu jim byla poskytnuta každoročně o Vánocích finanční výpomoc, jak dokazuje tento záznam z Celního Věstníku: „Na výzvu v C.V. o poskytnutí podpor z H.F. došly 3 žádosti a usneseno udělit pí. Huňáčkové a Zimmermanové po 200Kč, pí Bakalové 100Kč a pí Leisové 160Kč. Žádostem Národní jednoty slezské a české Vídně vyhověno – po 20Kč.“<sup>32</sup> V současné době tento fond, nahradilo ve velmi podobné formě konto „Celník v tísní“, které prakticky vzniklo v roce 2001, a pomoc z něj není poskytována pouze členům Spolku, ale také pracovníkům celní správy, kteří se ocitli v těžké životní situaci. Kromě této činnosti vyvíjel a vyvíjí Spolek také nezastupitelnou roli v informování celních příslušníků a dotčené veřejnosti o změně celních řádů či vyhlášek, také probíhají exkurze a ukázky z jejich činnosti či Spolek pořádá/pořádal řadu společenských akcí, jako představují například „celní plesy“: „*Polabský odbor Spolku čsl. Cel. Úředníků v Podmoklech-Děčíně rozhodl se pořádati I. reprezentační ples, aby vyhověl i společenské stránce svého poslání, a za tím účelem, aby tímto společenským vystoupením vešel ve styk s nejširší veřejností.*“<sup>33</sup>

2. **inovační** – tato funkce není, a ani v minulosti nebyla, ve větší míře naplňována. Spolek je ve své podstatě spíše rigidní a také nevytváří ve větší míře žádné konkrétní produkty. Je pravdou, že celní správa jako taková se musela často přizpůsobovat a hledat nová řešení problémů, jako představoval zejména vstup ČR do Evropské unie, ale tato změna, zejména v podobě kompetencí celní správy, se na roli Spolku jako takového, až tolik nepodepsala.

3. **ochrana práva a sociální změna** – ve své podstatě je to tato funkce, co tvoří základ Spolu celníků, a to zejména v minulosti. V době kdy se toto celní povolání konsolidovalo v našem prvním moderním samostatném státě, byla potřeba vydobýt i důstojné postavení těchto celních úředníků, jak například dokládají podané stížnosti v roce 1928 na vládu, které bylo potřeba dotáhnout do úspěšného konce: „...*odměňte*

<sup>32</sup> Celní Věstník: č. 1, str. 16, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

<sup>33</sup> Celní Věstník: č. 12, str. 167, roč. IX., r. 1931. Tisk: M. Bureš.



naší odbornou zkoušku, zaveďte přídavky pro kolegy v zahraničí, postavte hygienické budovy úřední i obytné – celní úředníci S.H.S. (Království Srbů, Chorvatů a Slovinců – pozn. autora) mají průměrně 70% vyšší platy.“<sup>34</sup> A co se týká pozitivní sociální změny, tak to v současnosti představují akce v podobě darování krve, kdy takto Červený kříž ocenil celníky.<sup>35</sup>

**4. expresivní a školící** – Spolek ponechává poměrně velkou svobodu svým členům, co se týká reprezentace a naplňování těch zájmů a cílů, které se sami vyberou, samozřejmě pokud to není v rozporu se stanovami Spolku. Příslušníci celní správy se mezi sebou mohou dohodnout a založit si svůj Klub celníků a sjednotit se tak, buď v určité zeměpisné oblasti, jak se také většinou děje, anebo za účelem sjednocení a naplnění tak společného zájmu. Podobně vznikl například Klub celních veteránů, který sdružuje celní úředníky v důchodu anebo Kynologický klub celníků, který sdružuje nejen lidi, ale zejména psí příslušníky cla.

**5. komunitní a demokratizační** – tato funkce, zdá se mi, velmi důležitá a nezastupitelná. Tím, že Spolek existuje, sdružuje a udržuje určitou komunitu pospolu a pomáhá tak vytvářet sociální kapitál. Sociální kapitál se vztahuje k takovým rysům společenské organizace, jakými jsou například důvěra, sítě, normy, které mohou usnadnit a zefektivnit koordinaci společných akcí. Je také produktivní - umožňuje dosahování cílů, které by bez něj byly jen stěží dosažitelné.<sup>36</sup> Podstatné také ovšem je, že napomáhá a také zároveň roste, spolu s důvěryhodností Spolku a se společnou důvěrou mezi členy, jak dokládá příspěvek z X. valné hromady pořádané v březnu 1928: „*Sešli jsme se jako 1 rodina, jako staří známý a dobří přátelé, jejichž údělem jsou tatáž utrpení i tytéž radosti, sešli jsme se, abychom si podali bilance našich stavovských snažení, dali direktivy svým krokům do budoucna...*“<sup>37</sup> Mimo budování komunity a sociálního kapitálu, učí také spolek demokracii, ať již samosprávným řízením Spolku či prosazováním vzájemně prospěšných cílů, tak jako bylo v minulosti vybudování ozdravovny v Luhačovicích, která měla sloužit nejen k regeneraci sil, ale také se zde dala trávit letní dovolená: „*v perle českých lázní Luhačovicích máme náš „Maják“*“

<sup>34</sup> Celní Věstník: Č. 6, str. 6, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

<sup>35</sup> Ročenka – 2007-2008, str. 4-5.

<sup>36</sup> Putnam, Robert D.: 1994. *Making Democracy work*. Princeton University Press, str. 167.

<sup>37</sup> Celní Věstník: č. 3, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

*ozdravovnu celních úředníků. A nezapomeňte, že máme k tomu účelu též soc. fond“.*<sup>38</sup>

K podobným účelům dnes slouží například prostory v Jílovišti.

Domnívám se, že Spolek, co se týká naplňování funkcí prospěšných pro společnost, je velmi aktivní a prospěšný. Výše uvedené činnosti a aktivity nejsou samozřejmě kompletní. Podrobnější se budu jednotlivým funkcím, ať již společenským, sociálním či politickým, věnovat dále ve své diplomové práci.

### **3.3.2 Vztah Spolku celníků ke státu z pohledu modelu občanské společnosti a sociálních hnutí**

Model občanské společnosti a sociálních hnutí, tak jak jsem ho již výše blíže vydefinovala v podkapitole 2.2.2 - *Vztah profesně – stavovských organizací jako zástupce organizací občanské společnosti a státu*, v sobě zahrnuje další dvě základní varianty, a to s ohledem na názor o nezbytnosti občanské společnosti:

- a) komunitarismus – přisuzuje organizacím občanské společnosti politickou roli, kdy se snaží mobilizovat požadavky na sociální změny ve společnosti, a nejen je. Občané se sdružují do komunit, aby tak mohli snáze řešit své problémy a domáhat se svých požadavků. Příkladem z historie nám může být snaha Spolku, kdy se postavil za své úředníky a bojoval tak proti snižování platů, které mělo dopad nejen na fungování Spolku jako takového, ale také na sociální situaci rodin, které se tak často ocitly v dosti tíživé životní situaci.

#### **Exkurz: Snižování platů v roce 1932**

V říjnu vyšel na světlo světa návrh Ministerstva financí ČR o snižování platů státních a veřejných úředníků z ekonomických důvodů vycházející ze světové krize – „*Ještě před půl rokem nebylo o tom ani sluchu, nevědělo se též ničeho o hrozném deficitu 2,5 miliardy korun, naopak politici vůdci namlouvali sobě i lidu, že naše republika, jest ostrovem, kterého se nedotkne hospodářská krize (15.12.1932).*“<sup>39</sup> Již před tímto krokem vyšlo vládní nařízení o zrušení tzv. 13. platu a ke zrušení zákona o vánočním příspěvku, ale důvodů k nespokojenosti bylo ještě více – resystematisace,

<sup>38</sup> Celní Věstník: č. 5, str. 36, roč. XVII., 1939. Tisk: M. Bureš.

<sup>39</sup> Celní Věstník: Č. 12, titulek, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

tedy zařazování celních úředníků do určitého platového tarifu či problematika zahraničních přídavek. Tyto opatřovací kroky vedoucí ke snižování státních výdajů, rozlítlo odborové organizace, které jsou se svými členy sdružovány v Exekutivě veřejných zaměstnanců - EVZ (roku 1932 čítala 210.000 členů), a které začaly vydávat resoluce směřované vládě, Národnímu shromáždění a také pořádat protestní schůzky. Bohužel věc se nesešla s úspěchem a na sklonku roku 1932 byl čten vládní návrh o úsporách personálních. Podle §u 5. návrhu má se srážeti:<sup>40</sup>

- a) Od 9.000Kč počínajíc až výlučně Kč 10.800 ... 3%
- b) Od 10.800Kč počínajíc až výlučně Kč 12.600 ... 5%
- c) Od 12.600Kč počínajíc až výlučně Kč 14.400 ... 8%
- d) Od 14.400Kč výše ... 10%

Hospodářská krize a z ní vyplývající úsporná opatření v podobě snižování platů, mělo vliv i na existenci Spolku, z důvodů řádného a včasného splácení členských příspěvků, jelikož se snižujícím platem je i ochota platit výdaje navíc mnohem menší, ale nedostatek finanční hotovosti členů mělo vliv i na fungování podpůrných fondů Spolku čl. celních úředníků. Ke spolkovým požadavkům se přidávaly i požadavky rámcové odborové organizace EVZ: „*Ježto k úhradě výloh žádá EVZ, aby členové její akce finančně podpořili, usneseno odeslat ji za naše členy v Čechách i na Moravě částku 600Kč. Slovensko této povinnosti již dostalo – a zatížit odbory za každého člena 1Kč.*“<sup>41</sup> Nemůžeme se divit, že v té době zavládla mezi členy větší či menší nechuť podílet se jakkoli na činnosti Spolku, ba naopak, spíše začali ze svého Spolku odcházet, ale na druhou stranu předsednictvo Spolku nebylo k těmto těžkostem hluché a snažilo se pomoci, kde mohlo, přestože hospodářská krize, ještě nebyla na ústupu: odbor Podkarpatoruský se chtěl zrušit z důvodů nízkého počtu členů (23) a jejich roztroušenosti v širokém okolí – „*Odbor podkarpatoruský zasílá výpis z usnesení své 3. Výborové schůze, kde trvání odboru uznáno nutným. Vzhledem ku vzdálenostem členů výboru od sídla výboru a tím s tím spojených vydání při schůzích žádá o snížení členských příspěvků, odváděných ústřednímu výboru, na jednu třetinu, tj. 20Kč za člena – schváleno tomu pro r. 1934 vyhovět.*“<sup>42</sup>

<sup>40</sup> Celní Věstník: Č. 12, str. 184, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

<sup>41</sup> Celní Věstník: Č. 11, str. 169, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

<sup>42</sup> Celní Věstník: č. 10, str. 128, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

b) Teorie sociálního kapitálu – tato varianta modelu občanské společnosti a sociálního hnutí vychází z konceptu sociálního kapitálu pojatého Robertem D. Putnamem, který zdůrazňoval hustotu sítí dobrovolných sdružení jako základu pro spokojenost občanů, efektivní stát a ekonomický rozvoj, ale také upozorňoval, že: *“pouhý nárůst různých neziskových organizací, které často nemají ani dobrovolníky, ani aktivní členy, nepřispívá ke zvyšování sociálního kapitálu, a to současně znamená, že existence OOS nepřispívá automaticky k blahobytu komunit.”*<sup>43</sup> Toto upozornění, troufám si tvrdit, se netýká a ani v minulosti netýkalo Spolku „celníků“. Po celou svou dobu své existence, se v rámci Spolku vytvářely nejrůznější kluby a „odbory“, na jejichž činnosti se podíleli jeho členové dobrovolně, bez nároku na odměnu.

Tento model občanské společnosti a sociálních hnutí klade právě veliký důraz na solidární vazby a komunikaci. Obojí, jak komunitarismus, tak sociální kapitál zejména v historii Spolku celníků, představoval pro jeho členy významný opěrný bod, a to z toho důvodu, že příslušníci celní správy v minulosti měli zejména za úkol střežit přechod lidí a dovoz, vývoz zboží přes naše hranice. Za plnění tohoto úkolu často platili vysokou daň, a to v podobě izolace nejen od své rodiny, ale většinou i od zbytku společnosti. Stali se tak většinou závislí jen na „svých družích ve zbrani“ a právě na Spolku, který se jim snažil zajistit důstojné podmínky k výkonu svých povinností. Z následujícího příspěvku je patrné, jak obzvláště nováčci v celních uniformách, měli obtížné začátky a bez politického zastání by jejich situaci, potažmo jejich rodin, byla jistě ještě svízelnější: *„Zvláště mladí celní úředníci, kteří povýšení nemohou na nějakých dvacet let vůbec očekávat, mají perspektivu hodně neradostnou. V dohledné době budou muset apelovat na svoji organizaci, aby se nenechala odkazovat se svými požadavky na vratkou existenci oněch mimořádných služebních příjmů (domácí kontroly) a reklamovala pro celní úředníky hraniční přídavek, řádné příspěvky na uniformu a spravedlivé hodnocení nočních služeb a jiné práce přes čas.”*<sup>44</sup>

---

<sup>43</sup> Dizdarevič, M. Selma: 2010. „Občanský sektor, trh a stát z pohledu vybraných teorií“. In Skovajsa, Marek a kol. Občanský sektor. Praha: Portál, s.r.o., str. 106.

<sup>44</sup> Celní Věstník: Č. 11, str. 129 (titulek), roč. XI., r. 1933. Tisk: M. Bureš.

## 4 Historie

Než se začnu zabírat samotným vznikem a vývojem stavovského Spolku, musím nejprve začít se stručným přehledem historického vývoje naší celní správy na území českých zemí. Je naprosto zřejmé, a bez vývoje obchodu a historického formování moderních územních celků, by nevzniklo poslání celnické, povědomí o celnické stavovské cti a odpovědnosti, nemohl by ani vzniknout Spolek celníků a stát se tak prospěšnou nestátní neziskovou organizací, která stojí za svými členy.

### 4.1 Celní správa ČR ve zkratce

Povolání celníka patří k nejstarším řemeslům vůbec. Cla jsou jedny z nejstarších daní a již ve starověku, například v Egyptě, Řecku či Římě, tvořila tehdy cla, jako poplatek při dovozu či vývozu různého druhu zboží, vydatný zdroj státních příjmů.<sup>45</sup> Písemné záznamy o celnících můžeme nalézt již v Novém zákoně, kde se lze dočíst o svatém Matoušovi, který zastupoval toto povolání, a ten se později také stal patronem celníků. Jako svůj symbol si Celní správa České republiky zvolila znak Merkura, jehož podoba je také hlavní dominantou současného znaku Spolku celníků ČR.<sup>46</sup> V římské mytologii představoval Merkur, Mercurius, boha obchodu a cestování a jak se ze stručné historie o celní správě dočtete, tak právě rozvoj zejména mezinárodního obchodu a volný pohyb osob měly zásadní vliv i na vývoj tohoto „řemesla“.

#### *4.1.1 Celnictví v Čechách a na Moravě až do vzniku Československa*

České republiky, díky svému územnímu zakotvení ve středu Evropy, byla právě vzhledem k této poloze předurčena k tomu, aby se tak stala územím, kterým procházely důležité obchodní stezky. Po pádu římského impéria se zejména franská říše dostala do obchodních styků s novými obyvateli našich zemí, se Slovy. Celníci v té době vybírali cla a mýta, která patřila ke knížecím finančním zdrojům. Cla byla vybírána od

---

<sup>45</sup> Ročenka – 2006-2007, str. 57.

<sup>46</sup> Viz. příloha č. 1.

cizích kupců při zemských branách a jejich účelem bylo zajistit knížecí ochranu kupcům a jejich průvodu.<sup>47</sup> Prvním ze známých pramenů celního charakteru, který byl do značné míry také užíván ve Velkomoravské říši, byl tzv. Raffelstettenský statut z let 903 – 904, kde jsou doloženy obchodní styky s Východofranskou říší, Kyjevskou Rusí, Bulharskem, Byzantskou říší, Pobaltím, severní Itálií, Černomořím a též s Orientem (zejména s Araby).<sup>48</sup> Až za vlády Ferdinanda I. (Habsburský, 1503-1564) došlo k výrazné úpravě celní organizace. Velký zásah do celní politiky znamenal první celní mandát z roku 1528 a z roku 1546, kdy bylo zavedeno vývozní clo, v našich zemích se toto clo týkalo hlavně cla za zemědělské výrobky. Celní organizace byla do počátku sedmnáctého století zhruba dobudována, ale nebyla ničím stabilním, jelikož v období nastupujících kapitalistických vztahů, kdy se mnohé státy řídily merkantilistickými zásadami<sup>49</sup>, nebo v obdobích, po vítězných či prohraných válkách, nastávaly velmi často změny v celní politice.

Během třicetileté války (1618 – 1648) odumíral obchod a rozpadal se i tehdejší chod státních orgánů, ale přeci jen se částečně podařilo konsolidovat proclívání dováženého i vyváženého zboží, a to díky nařízení vydaná Ferdinandem III. roku 1637 (Habsburský, 1608-1657). Česká komora byla hlavním orgánem při výběru cel v Čechách, jí byli podřízeni krajští celní komisaři, jimž podléhali celní výběřčí. V každém kraji byl nadřízeným všech celních celní komisař.<sup>50</sup> Podobně jako i dnes fungují celní úřady v jednotlivých krajích, které více méně kopírují samosprávné kraje tzv. české NUTS 3.<sup>51</sup> Do soustavy organizace tehdejší celní správy patřila i skupina celních výběřčích celních prohlášení, která byla umístěna zcela na hranicích, do organizace tamější celní správy byli zahrnuti také dozorcí, kteří procházeli nebo

---

<sup>47</sup> Janák, Jan – Hledíková, Zdeňka: 1989. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, str. 43.

<sup>48</sup> Malý, Karel – Sívák, Florian: 1988. Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918. Praha: Panorama, str. 39.

<sup>49</sup> Merkantilismus - 16. - 17. stol. - ekonomická teorie považující za základ bohatství směnu výrobků a obchod, prosazoval aktivní roli vlády, a to především v podpoře obchodu a průmyslu. Jean-Baptiste Colbert - hl. zásady: bohatství země je určeno množstvím drahých kovů v zemi. bohatství se vytváří v obchodních vztazích (mezinárodní obchod), cílem obchodu je aktivní obchodní bilance, k tomu slouží protekcionismus, státní subvence a vydávání ochranných cel.

<sup>50</sup> Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 35.

<sup>51</sup> Viz. příloha č. 2. Porovnání s NUTS 3 dle Českého statistického úřadu:

[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kraje\\_%28nuts\\_3%29\\_a\\_okresy\\_%28nuts\\_4%29\\_ceske\\_republiky](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kraje_%28nuts_3%29_a_okresy_%28nuts_4%29_ceske_republiky) (citováno 13. 4. 2014).

projížděli pohraničním a kontrolovali osoby i povozy a sledovali, zda byly splněny všechny náležitosti a zda se obchodníci i cestující nevyhnuli povinnosti nechat proclít vezené nebo nesené zboží či jiné věci.<sup>52</sup> Doba colbertismu, datujeme do 17. století, jehož hlavní myšlenkou bylo: hlavní úlohou státu je podpora domácí výroby a snaha najít výhodná odbytiště výrobků, aby státní pokladna z aktivního zahraničního obchodu měla, pokud možno, co nejvyšší příjem. Přičemž tyto myšlenky ovlivnily i celní politiku, a tak se v nových celních patentech a tarifech objevily zákazy dovážet řadu zahraničních výrobků. Nové organizační uspořádání mělo každou zemi monarchie obklopit celními závory tak, aby v každé ze zemí byl v platnosti jednotný celní řád, ale aby mezi sebou byly země odděleny celními předpisy. V celních řádech byly také přesně stanoveny povinnosti celních zaměstnanců, v žádném případě nesměli přijímat pozornost nebo dar, nesměli se nechat při výkonu svých povinností podplácet,<sup>53</sup> což je také jeden z velmi důležitých bodů v Etickém kodexu Spolku celníků České republiky.

Za společné vlády císařovny Marie Terezie a Josefa II. začalo období, které se běžně označuje jako prohibiční systém. V důsledku rozsáhlého podloudnictví, jež rozkvetlo právě na základě tohoto prohibičního systému, došlo roku 1835 ke kodifikaci celního práva a řízení v tzv. „celním a monopolním řádu“ založeném na ostrém systému kontrolním.<sup>54</sup> Jelikož podloudný obchod a pašeráctví vzkvétalo, tak se za logický krok považovalo zavést pohraniční stráž, která měla posílit ostrahu hranic. Nová finanční stráž byla také pověřena povinností starat se o zachování předpisů o výběru spotřebních poplatků např. z vína, masa, o vybírání důchodkové daně, a také měla sledovat podomní obchod.<sup>55</sup> Revoluce v letech 1848 – 1849 napomohla vstoupit habsburské monarchii do období kapitalismu. Již v březnu roku 1848 vzniklo ministerstvo financí, to se také stalo i nejvyšším orgánem celní správy, tak jako je tomu i v dnešní době. První světová válka se velmi projevila na zákazech dovážení a vyvážení zboží, na výši poplatků. Do zemí Rakouska-Uherska bylo zakázáno dovážet určité druhy zboží z nepřátelských zemí, a naopak byl vydán přísný zákaz vyvážet suroviny do zemí Dohody nebo zemí s nimi spřátelených. Neexistovala jen válka zbraní, ale též existovala „celní válka“.

---

<sup>52</sup> Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 41-44.

<sup>53</sup> Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 58-59.

<sup>54</sup> Čtrnáctideník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE, č. 20/1989, vydává Ústřední celní správa, Praha, roč. XXIII, str. 14.

<sup>55</sup> Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 86 – 96.

Jak je prozatím z historického exkurzu o české celní správě patrné, na jejím vývoji měly veliké podíly i zásahy státu. Ten určoval, jakým směrem se bude ubírat moc a síla cel a potažmo tím i určoval míru odpovědnosti a důstojnosti celních příslušníků. Ostatně vývoj mezinárodních vztahů a moc jednotlivých států určuje i dnes význam celnictví, jak se budete moci dočíst níže.

#### ***4.1.2 Vývoj celní správy od vzniku Československa až do její současné podoby***

Tato podkapitola se snad bude zdát trochu podrobnější, než by musela být vzhledem k stěžejnímu tématu této diplomové práce, ale přeci jen náš Spolek je úzce propojen s vývojem celnictví jako takového, proto se podobě české celní správy právě v tomto období, věnuji podrobněji.

Nezávislost Československé republiky byla sice vyhlášena 28. října 1918, ale až 20. února 1919 byl vydán zákon o celním území a vybírání cla, území ČSR jím bylo prohlášeno za samostatné celní území, pro něž bylo stanoveno výhradní právo československého státu vybírat celní dávky a podrobovat dovážené, vyvážené a provážené zboží celnímu řízení.<sup>56</sup> Emil Martinec stál u zrodu velmi důležitého mezníku pro celní správu, když se aktivně podílel na zrodu nového celního zákona, dodnes je považován za jednu z největších osobností v oblasti cla. Nový členění zákon č. 114/1927 Sb. z. a n. představoval poměrně rozsáhlou zákonnou normu, která kromě základních zásad a pojmů přesně popisovala organizaci celní správy a řízení celního dozoru, celní řízení, povinnosti platit clo, možnost opravných prostředků (stížností) a trestní ustanovení. Za nejvyšší úřad celní správy zákon stanovil Ministerstvo financí, jemuž byly podřízeny okrskové celní správy, celní úřady a finanční stráž. Území republiky bylo rozděleno na čtyři celní okrsky a to dle zemí – první celní okrsek zaujímal Země české, druhý Země moravskoslezské, dále Země slovenské a nakonec Země podkarpatoruské, i Spolek čsl. úředníků zachovával podobné členění v systému své

---

<sup>56</sup> Čtrnáctideník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE, č. 22/1988, vydává Ústřední celní správa, Praha, roč. XXII, str. 16.



organizace a fungování. Okrsková celní správa byla nadřízeným orgánem pro celní úřady a pro finanční stráž a řídila jejich činnost.<sup>57</sup>

Dne 15. března 1939 byly české země vojensky obsazeny a byl vytvořen protektorát Čechy a Morava. Ale již v říjnu 1938 byly postupně zavedeny říšskoněmecké daňové a celní předpisy a spolu s tím také vybudována nová organizace finanční správy. K zásadní změně finanční správy došlo v souvislosti se zrušením celní hranice mezi protektorátem a říší od 1. října 1940. Celní úřady, které byly zřízené podle celního zákona z roku 1927, zastavily svou činnost k 30. září 1940, tímto dnem byla zrušena i finanční stráž<sup>58</sup> a de facto přestal působit i Spolek celních úředníků.

Po skončení II. Světové války, na základě prezidentského dekretu ze dne 23. června 1945 byla od 16. července 1945 obnovena organizace celní správy. Touto zákonnou normou byla pro československé celní území stanovena platnost celního práva podle stavu k 29. září 1938. Nejdůležitějším obecním smluvním dokumentem z tohoto období je Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade – GATT), tato dohoda byla uzavřena 30. října 1947 v Ženevě, a to mezi 23 smluvními stranami a jednou ze smluvních stran bylo i Československo. Cílem GATT bylo podle zakládající dohody napomáhat zvyšování životní úrovně, dosahovat plné zaměstnanosti, rozvíjet světové zdroje, rozšiřovat výměnu statků a podporovat hospodářský rozvoj. Ve skutečnosti se GATT zaměřil hlavně na snižování cel, zajišťování doložky nejvyšších výhod ve vztazích mezi smluvními stranami, hledání cest k odstraňování obchodních překážek a na projednávání obchodních problémů rozvojových zemí. Toto uzavření Všeobecné dohody o clech a obchodu dokládá, že celní politika, která až doposud byla v pravomoci jednotlivých států, se po druhé světové válce stala předmětem mezinárodních jednání a úmluv. Další důležitou mezinárodní organizací, která byla ustanovena 15. prosince 1950 v Bruselu, se stala Rada pro celní spolupráci. Cílem Rady je studovat všechny otázky týkající se celní spolupráce.<sup>59</sup>

---

<sup>57</sup> Beneš, Jaroslav: 2005. Finanční stráž Československá 1918-1938. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, str. 32.

<sup>58</sup> Janák, Jan – Hledíková, Zdeňka: 1989. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, str. 489.

<sup>59</sup> Měsíčník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE, č. 11/1979, vydává Ústřední celní správa, Praha, roč. XIII, str. 10.

Únorový komunistický převratu v roce 1948 znamenal, po plném znárodnění obchodu, že cla ztrácela ochrannou funkci jako zdroj státních příjmů. Prvořadým úkolem celní správy v novém pojetí se stala ochrana národního hospodářství ve styku s cizinou, a to zejména formou ochrany státního monopolu zahraničního obchodu, to také vedlo k jejímu zařazení do resortu ministerstva zahraničního obchodu vládním nařízením č. 27 z 8. července 1952, které položilo základ samostatné celní správy.<sup>60</sup> Nové funkce a s tím spojené úkoly celní správy byly zakotveny v celním zákonu z roku 1953, tento zákon platil až do konce roku 1974. Nový celní zákon č. 44/1974 Sb. vznikl na základě rozvíjející se hospodářské spolupráce, zejména spolupráce mezi socialistickými zeměmi, které mezi sebou uzavřely různé dohody, a také narostl počet osob a dopravních prostředků projíždějící přes státní hranice, tedy znova začal vzrůstat význam celnictví.<sup>61</sup> Tento zákon platil až do 1. ledna 1993.

Nová politická situace po listopadu 1989 si vyžádala změny v celém správním aparátu našeho státu. V roce 1993, po rozpadu federativní republiky, se také po 40 letech do resortu financí opět vrátila celní správa. Z těchto důvodů bylo zapotřebí vydat i nový celní zákon č. 13/1993 Sb., který plně odpovídal novému tržnímu hospodářství i novému územnímu uspořádání. Také tento zákon velmi přiblížil právní rámec činnosti české celní správy právním podmínkám v Evropské unii. Tímto zákonem bylo zřízeno Generální ředitelství cel, jemuž bylo podřízeno 21 oblastních celních úřadů a jim dále 136 celních úřadů. Celní správa také úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi a celními správami jiných států, kdy byla velmi důležitá společná spolupráce proti podloudnému obchodu a v boji proti pašování omamných látek. S rozvojem evropské společnosti a se snahou našeho státu vstoupit do Evropské unie, musela přijít i novela celního zákona, ta přinesla reorganizaci celní správy, kdy oblastní celní úřady byly nahrazeny 8 celními ředitelstvími, jimž bylo podřízeno 91 celních úřadů s řadou poboček. Se vstupem České republiky do Evropské unie dne 1. května 2004, Celní správa České republiky prodělala nejvýznamnější proměnu ve svých novodobých dějinách. Nové zákonné úpravy ve svých důsledcích a velikosti znamenaly novou modifikaci poslání a podoby celní služby. Ke dni 1. 1. 2013 přešla CS ČR z tříúrovňové na dvouúrovňovou organizační strukturu, kdy Generální ředitelství cel má pozici správního úřadu s celostátní působností, dále 14 krajských celních úřadů, včetně

---

<sup>60</sup> Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko, str. 258.

<sup>61</sup> Zákon č. 44/1974 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

jejich územních pracovišť a Celní úřad Praha Ruzyně, jakožto specializovaný celní úřad pro přímý kontakt se zeměmi mimo EU.<sup>62</sup> Z tohoto je patrné, že současná česká celní správa musela projít řadou zásadních změn ve své organizaci, a tyto organizační změny, zdá se mi, se obtiskly i do současné podoby Spolku celníků ČR. Konkrétně, co znamenal vstup České republiky do Evropské unie pro naši celní správu, jsem se podrobně zabývala ve své bakalářské práci, ale ve zkratce lze uvést, že celní správa je bezpečnostním sborem a její činnost je součástí systému celního dohledu nad zbožím v rámci jednotného celního území Evropské unie a mimo jiné také: vykonává kontrolu zahraničního obchodu s vojenským materiálem, kontroluje provádění společné zemědělské politiky EU, nakládání s odpady, nelegální zaměstnávání cizinců, je výhradním správcem spotřebních daní, prosazování práv duševního vlastnictví, vykonává mobilní dohled (kontrolní činnosti provádějí celoplošně v příslušném regionu), hlídá nakládání s národním a kulturním dědictvím, ale také vykonává dohled nad dodržováním tzv. Washingtonské úmluvy CITES o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Nyní když jsem se pokusila ve zkratce shrnout vývoj celní správy na našem území, který jistě není nepodstatný vzhledem k tomu, že kdyby nedošlo ke konsolidaci „celního řemesla“ na našem území, asi by se jen těžko mohl zformovat Spolek celních úředníků v minulosti a současný Spolek celníků ČR by tak neměl možnost navázat na historickou tradici. Proto bych se ráda v dalších kapitolách zaměřila na Spolek samotný. Pokusím se představit Spolek čl. celních úředníků vzhledem k jejich sociální a politické aktivitě, kterou vyvíjel v období První republiky.

## **4.2 Spolek celních úředníků v Celním Věstníku**

Spolek celních úředníků, tak jak zněl oficiální název při jeho založení v roce 1923, mohl svou aktivitu vyvíjet více méně jen do roku 1939, kdy musela být jeho činnost přerušena, a to v důsledku okupace Československa německou hitlerovskou armádou, ke krátkodobé obnově sice došlo po II. Světové válce, v letech 1946 - 1948,

---

<sup>62</sup> In: <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/brozura-CS.pdf> (citováno 6. 12. 2013).

ale nástup komunistické moci jakékoli samovolné sdružovací snahy občanů více méně potlačilo.<sup>63</sup> Bohužel se mi podařilo získat relevantní dokumentaci k historickému Spolku až od roku 1928, ale i tak se domnívám, že se mi podařilo zachytit podstatné historické události, které měly vliv na vývoj Spolku a částečně tak i na jeho současnou podobu.

Informace o Spolku celních úředníků jsem čerpala z jednotlivých ročníků Celních Věstníků. Tento byl oficiálním orgánem Spolku československých celních úředníků v Praze a měl představovat nezbytného informátora pro každého člena Spolku po stránce organizační, ale byl i jako časopis hledanou pomůckou i v kruzích obchodních, dopravních i průmyslových, a to v tuzemsku i v zahraničí.<sup>64</sup> V době omezeného šíření informací, tak tento Věstník představoval jeden z důležitých zdrojů, jenž informuje „*zájemce o všech změnách celních řízení, jest seriózním rádcem importérů a v pravém slova smyslu nepostradatelnou pomůckou úřední všech zaměstnanců finanční správy...*“<sup>65</sup> Financování časopisu bylo odvozeno z předplatného a inserce, případně mimořádnými dary od členů Spolku na jeho tisk, a byli hrdí na jeho finanční nezávislost na státu, jak dokládá tato poznámka: „*...konstruovati naši nezávislost, neb vcházíme i do 9. roku bez jakýchkoli vládních subvencí*“<sup>66</sup>, tak mohl Spolek otiskovat více méně i články zaměřené, ne úplně pochvalně, na vládu a tehdejší politickou scénu. Ale tato jeho nezávislost byla ohrožena, a to v důsledku značného omezení dovozu, což mělo vliv na omezení výdajů celé řady firem, které byly jeho odběrateli a z nichž celá řada koncem roku 1933 odběr vypověděla. Percentuálně byla mnohem více znát nejistota z chystaného a později provedeného snižování platů "v řadách našich odběratelů mezi finanční stráží a úřednictvem ČSD, kterým sice zasíláme náš tisk za snížené předplatné 18 Kč, jichž počet však poklesl o celých 20%"<sup>67</sup>; (viz. také: *Exkurz: Snižování platů v roce 1932*). Přesto, jak sem uvedla výše, byl C. V. po celou dobu fungování Spolku, nepostradatelným zdrojem nejrůznějších informací, zde je výčet, co vše se ve Věstníku objevovalo, jak z hlediska odborného, tak i ze života celníků: při úmrtí celníka mu byla vždy věnována pieta, ohlašovaly se případně i sňatky, přeložení jednotlivých celníků na svá nová působiště (úřady), vystoupení člena

<sup>63</sup> In: [http://www.sccr.estranky.cz/clanky/o\\_nas.html](http://www.sccr.estranky.cz/clanky/o_nas.html) (citováno 29. 11. 2013).

<sup>64</sup> Celní Věstník: č. 2, r. 1928. Tisk: M. Bureš.

<sup>65</sup> Celní Věstník: Č. 1, roč. IX., r. 1931. Tisk M. Bureš.

<sup>66</sup> Tamtéž.

<sup>67</sup> Celní Věstník: Č. 4, roč. XII., r. 1934, str. 60. Tisk: M. Bureš

ze Spolku, životní jubilea, odborné články, vysvětlení k zákonům, organizační hlídka informující o dění ve Spolku (ústředí, jednotlivé odbory), rodinná oznámení, zbožíznalství (celníci musí znát důkladně veškeré zboží z důvodů proclívání, a proto bylo v periodiku detailně popisováno např. cizokrajné ovoce, chemie, látky apod.), inserce (reklama – zdroj příjmu C.V.), inzeráty (hledání zaměstnání – hospodyně, kuchařka, prodej části uniforem apod.), celní a obchodní politika (uzavření jednotlivých mezinárodních smluv a úmluv, pohyby kurzů apod.), nálezy Nejvyššího správního soudu, „píší o nás“, příspěvky pisatelů, informace od rámcových organizací jejichž je Spolek členem (Exekutiva, Středoškolská úředníci). Veškeré informace, vážící se k historickému vývoji, pocházejí právě z Celního Věstníku, o kterém se snad s trochou nadsázky dá říci, že představoval kroniku Spolku.

#### ***4.2.1 Spolek celních úředníků a jeho sociální poslání***

Z Celních Věstníků jsem měla možnost zjistit, že tento Spolek v minulosti vyvíjel mnoho aktivit, které ne vždy byly úzce spjaty s „celnictvím“. Tyto aktivity bych na tomto místě ráda představila, jelikož jak se v poslední části této práce budete moci dočíst, tak současný Spolek v mnoho ohledech navazuje v tomto směru na historickou tradici.

##### ***4.2.1.1 Podpůrné fondy***

Spolek celních úředníků svou činnost nezaměřoval pouze, jak jsem již uvedla, na záležitosti ohledně celních řádů, sazebníků, detekci nových druhů zboží a tak podobně. Svou pozornost zaměřil i na určité poskytování podpůrných služeb, a to nejen přímo pro své členy, ale také pro jejich blízké. V minulosti existovaly v rámci Spolku dva podpůrné sociální fondy, a to Herrmannův fond a Matějčkův fond, které se poté v roce 1936 sloučily v jeden jediný fond – Sociální fond. Nyní oba dva fondy blíže představím, a to s ohledem i na jejich účetní stránku, jelikož o obou se dá říci, že byly velmi

transparentní, důkazem čehož jsou historické záznamy v Celním Věstníku, kde byla každoročně zveřejňována "účetní uzávěrka".<sup>68</sup>

a) **Herrmannův fond** - byl založen historicky nejdříve, a to za účelem uctění památky v. i. Julia Herrmanna. Hlavní cíl tohoto fondu spočíval v poskytování finančních darů, které měly sloužit na podporu vdov a sirotků, jejichž živitelé byli členy Spolku. Ze záznamů v Celním Věstníku vyplývá, že tyto dary byly většinou poskytovány na konci roku, ale bohužel asi ne vždy bylo možno vyhovět všem žádostem o tento finanční dar, které byly zaslány vedení Spolku: "*o vánoční příspěvek přišly 2 žádosti, vyhověno – po 300Kč. Žádost na příspěvek na dítě po zemřelém kolegovi – nevyhověno z důvodu vyčerpání podpůrných fondů.*"<sup>69</sup> Z tohoto fondu, ale nebyla poskytována podpora pouze vdovám, ale dokázal také pružně reagovat na nečekaně vzniklou situaci, kdy byla potřeba rychle vypomoci v těžké životní situaci: "*...kolega velmi těžce a vážně onemocněl a finanční situace jeho rodiny je bezútešná – jeho paní ihned vyplacena z H. F. 500Kč.*"<sup>70</sup>

Tento podpůrný fond členů Spolku čsl. celních úředníků nebyl závislý pouze na jednom jediném zdroji financování, ale snahou bylo získat finance na svůj účel z více zdrojů, za tímto účelem byly v C. V. velmi často zveřejňovány výzvy právě k podpoře tohoto fondu. Jedním z hlavních zdrojů finanční podpory byly samozřejmě příspěvky samotných členů Spolků, a to většinou k příležitosti jejich jmenování do vyšší funkce: "*Při příležitosti jmenování přispěli na výzvu v posledním čísle našeho listu na H.F. ...finanční dary nejčastěji v hodnotě 10-30Kč. Celkem bylo na Herrmannův fond získáno 150Kč.*"<sup>71</sup> Další zdroj financování fondu představovaly nejrůznější události, jako například: "*výbor odboru „Spolku čsl. cel. úředníků“ sídlem v Brně zaslal u příležitosti oslavy 10 let trvání republiky Herrmannovu fondu pro podporu vdov a sirotků po cel. úřednících dar 500Kč.*"<sup>72</sup> Také byly připravovány speciální akce za účelem vypsání dobrovolné "daně" u odborů a členstva na doplnění a rozšíření H. F. Jedním z dalších možných zdrojů, kde bylo možno získat další finanční podporu, představovali "obchodní partneři": "*Agencie provozního souručenství DDSG v Bratislavě 500Kč, p. Pollak od firmy Schönfeld a Pollak 200Kč*" a nezdá se, že by se našli i

<sup>68</sup> Viz. příloha č. 9.

<sup>69</sup> Celní Věstník: Č. 2, roč. X., r. 1932, str. 25. Tisk: M. Bureš

<sup>70</sup> Celní Věstník: Č. 4, roč. X., r. 1932, str. 71. Tisk: M. Bureš

<sup>71</sup> Celní Věstník: Č. 2, roč. XII., r. 1934, str. 32. Tisk: M. Bureš.

<sup>72</sup> Celní Věstník: Č. 11, roč. VI, r. 1928, str. 17. Tisk: M. Bureš.

anonymní dárci.<sup>73</sup> Přestože by se mohlo zdát, že v tomto případě existovalo a fungovalo vícezdrojové financování, přesto dost často byl tento fond zcela vyčerpán, anebo v lepším případě, nebylo možno poskytnout dostatečnou finanční výpomoc. Důkazem toho byly velmi často se objevující výzvy v Celním Věstníku, právě na podporu tohoto fondu, ale nejen jeho, v podobné situaci byl i Matějčkův fond.

b) **Matějčkův fond** – tento podpůrný fond byl založen k uctění památky kolegy Václava Matějčeka - celního ředitele v. v.: „*usneseno, aby byl dán výraz citům veškerého členstva, vyzvati odbory a členstvo k subskripci, jež by byla pak věnována určitému účelů.*“ Tato subskripce byla schválena všemi hlasy a usneseno založiti „Matějčkův fond“ z něhož by bylo vyplaceno každoročně stipendium nemajetným kolegům na jejich pobyt v ozdravovně.<sup>74</sup> Tedy měl tento fond zejména sloužit potřebným kolegům a umožnit jim tak léčivé procedury v Luhačovicích a pobyt ve spolkové ozdravovně "Maják", o které se podrobněji zmíním v následující části. Stejně jako Herrmannův fond, byl i tento fond z velké své části financován dobrovolnými finančními příspěvky členy Spolku také zejména k příležitosti jmenování buď to do vyšší platové třídy či splnění vyšší celní zkoušky.

c) **Sociální fond** - jak jsem již v úvodu této podkapitoly uvedla, vznikl roku 1936 sloučením fondu Matějčkova a Herrmannova v jeden obecně-sociální podpůrný fond. Za účelem jeho částečného financování byly schváleny jako dotace úroky z Celního Věstníku a majetku Spolku obecně. Tento fond vznikl také z nutnosti, kterou představoval neutěšený stav státních financí, který umožnil státu jako zaměstnavateli neplnit některé svoje povinnosti, což blíže rozvedu v následující podkapitole vztahující se ke vztahu této organizace konkrétně ke státu. Z tohoto fondu byly tedy i nadále poskytovány finanční podpory na úhrady výloh spojených s léčením v Luhačovicích a pobytem v ozdravovně, samozřejmě byly i nadále poskytovány "vánoční podpory" vdovám, ale ne všem, at' již z rozličných důvodů: "*žádost p. Burgové byla zamítnuta, jelikož zesnulý manžel nebyl v době úmrtí členem Spolku*"<sup>75</sup>, z tohoto příkladu, zdá se

---

<sup>73</sup> Celní Věstník: Č. 12, roč. XII., r. 1934, str. 157. Tisk: M. Bureš.

<sup>74</sup> Celní Věstník: Č. 10, roč. VIII., r. 1930, str. 143. Tisk: M. Bureš.

<sup>75</sup> Celní Věstník: Č. 12, roč. XV., r. 1937, str. 124. Tisk: M. Bureš.

mi, že S. F. s sebou nechtěl vézt tzv. "černé pasažéry", tedy ty co se nechtějí podílet na společné akci, ale vyplývající výhody by jim nevadily. Vyjádření solidarity a pomoci v nouzi nabíralo občas i docela jiné podoby, a to například ve formě pomoci i kolegům ze Slovenska a Podkarpatské Rusi: *"Ti, kteří jste se ocitli nucenou evakuací ve stísněných poměrech finančních, obraťte se s vylíčením situace o podporu na Sociální fond Spolku"*<sup>76</sup>, evakuace se tehdy týkala zabíraných oblastí Hitlerovskou armádou roku 1939. I tento fond byl podporován finančními příspěvky členů k příležitostem jmenování či k uctění památky, ale také i spontánně, nebo také na tento fond pamatovaly obchodní firmy: *"...uctění památky celního tajemníka darováno na místo květinových darů bratislavskými firmami peněžité dary ve prospěch sociálního fondu celních úředníků"*, 8 firem poskytlo finanční dary nejčastěji v hodnotě 20-40Kč".<sup>77</sup>

Na tuto filantropickou aktivitu, kterou představovaly výše uvedené podpůrné fondy, navázal i současný Spolek celníků České republiky. Ale členové Spolku čl. celních úředníků nepodporovali jen své členy a jejich blízké formou finančních příspěvků k tomu určených fondů. Jejich filantropická aktivita byla zaměřena také například na pomoc při živelných katastrofách - v roce 1928 uspořádali zaměstnanci (tedy členi Spolku) celního úřadu v Praze sbírku na pomoc Bulharům při povodních, vybralo se tehdy 2.275 Kč, které byly odevzdány bulharskému Červenému kříži,<sup>78</sup> ale příležitostně také podporoval už tehdy existující Jedličkův ústav: *„výbor Zemského spolku pro léčbu a výchovu mrzáků v Praze vyslovuje nejupřímnější dík za Váš šlechetný dar Kč 400, který jste ráčili věnovati k uctění památky zesnulého p. min. rady dra Aug. Schönbacha ve prospěch dětí našeho ústavu."*<sup>79</sup> Také téměř každoročně Spolek podporoval organizace "Česká Vídeň" (podpora českých dětí ve Vídni) či věnoval peněžní prostředky na vánoční nadílku "hraničářským dětem". V tomto ohledu zdá se, byl historický Spolek mnohem aktivnější ve své veřejně prospěšné činnosti než-li Spolek současný.

---

<sup>76</sup> Celní Věstník: č. 4, roč. XVII., r. 1939, str. 32. Tisk: M. Bureš.

<sup>77</sup> Celní Věstník: č. 4, roč. XVI., r. 1938, str. 26. Tisk: M. Bureš.

<sup>78</sup> Celní Věstník: Č. 7, r. 1928, str. 14. Tisk: M. Bureš.

<sup>79</sup> Celní Věstník: Č. 4, roč. VIII., r. 1930, str. 59. Tisk: M. Bureš.



#### 4.2.1.2 Kulturní a společenské akce

Spolek československých celních úředníků svou činnost nezaměřoval pouze na filantropickou činnost prostřednictvím svých podpůrných fondů, ale také se snažil pořádat řadu rozličných kulturních, vzdělávacích i společenských a sportovních akcí. Skrze tyto akce se snažil sblížit se se společnostmi ve svém blízkém okolí či pomohl, prostřednictvím odborných seminářů, vyznat se řadě obchodních firem, v často měnících se celních tarifech, řádů, pravidlech při vyclívání a tak podobně.

Z celé řady ročenek a čísel Celního Věstníku se mi podařilo získat mnoho cenných informací, týkajících se právě těchto aktivit Spolku. Takto jsem se mohla dozvědět i o řadě uspořádaných exkurzí do průmyslových podniků za účelem odborných poznatků, jelikož celní úředníci museli býti, a samozřejmě i dnes musí být, zdatnými zbožíznalci. Tyto počiny demonstrovala například snaha Polabského odboru domluvit si prohlídky u průmyslových podniků, jako byly Cienra, Pivovar, Hartwig, či i dnes známý Vogel.<sup>80</sup> Také byly pořádány zájezdy například do Jugoslávie, kdy tímto způsobem členové Spolku navazovali užší vztahy z temnějšími kolegy. Pořádány byly také sportovní akce, jaké představovaly výlety na kolech, lyžích či pěší turistika - tyto počiny měly nejspíše sloužit k navazování užších vztahů mezi kolegy, jak je to ostatně vidět i v činnostech současného Spolku. Nebyly ale pořádány jen sblížovací akce se svými kolegy, ale byla snaha sblížit se i se svým okolím. Tohoto je příkladem uspořádání řady celních plesů či například houslových koncertů, přičemž výnos z těchto aktivit byl ve většině případů směřován na další rozvoj Spolku: *"representační koncert Severočeského odboru Spolku čsl. cel. úředníků v Liberci dne 18. 9. 1930 – E. Brokešová – houslistka – „tato námaha neměla pouze význam morální, ale že poměrně značným čistým výtěžkem bude moci přispět k vystavění naší Ozdravovny, v jejíž prospěch byl tento koncert pořádán“*.<sup>81</sup> Spolek se také snažil dělat něco pro další rozvoj svých členů, potažmo celníků obecně. Podílel se na vydávání odborných publikací, jako například Celní chemie, Celní účetnictví.

Z výše uvedeného vyplývá, že Spolek naplňoval řadu funkcí, tak jak jsem je vymezila v teoretické části této práce, ať již to byla například funkce servisní – vznik a fungování podpůrných fondů za účelem pomoci svým členům či funkce komunitní, kdy

<sup>80</sup> Celní Věstník: Č. 6-7, roč. X., r. 1932, str. 108. Tisk: M. Bureš.

<sup>81</sup> Celní Věstník: Č. 10, roč. VIII., r. 1930, str. 136. Tisk: M. Bureš.

řada aktivit byla zaměřena na budování lepších vztahů a tedy sociálního kapitálu atp. Nyní, kdy jsem popsala aktivity a činnosti, které Spolek ve své společnosti naplňoval, a mohu konstatovat, že se rozhodně jednalo o činnosti různorodé, bych se ráda v následující podkapitole zaměřila na jeho budování vztahu ke státu.

#### ***4.2.2 Spolek celních úředníků a jeho vztah ke státu skrze jeho nejen politickou aktivitu***

Veřejně a vzájemně prospěšné aktivity Spolku jsem již v předcházející kapitole analyzovala. Nyní chci na několika příkladech dokázat, jak mohl vypadat vzájemný vztah Spolku čl. celních úředníků a vlády – státu. Při této své analýze využiji poznatky z teoretické části, tedy zde dále rozvinu model občanské společnosti a sociálních hnutí, konkrétně jeho variantu v podobě komunitarismu.

#### ***Exkurz: Ozdravovna Luhačovice – „Maják“***

Ozdravovna "Maják" v Luhačovicích se stala majetkem Spolku čl. celních úředníků, kteří na to byli náležitě pyšní, alespoň tento dojem jsem získala z řady příspěvků v Celním Věstníku. Tato ozdravovna měla sloužit svým členům a jejich rodinám k léčebnému pobytu během roku, ostatně i dnes jsou Luhačovice jednou z několika lázeňských lokalit na našem území. Ale aby mohla být Ozdravovna zřízena, bylo zapotřebí získat na její pořízení finanční prostředky. Za tímto účelem byla také podaná žádost tehdejšímu Ministerstvu sociální péče o finanční výpomoc na zřízení ozdravovny, úsměvné je, že i tehdy byla tendence, jak se zdá, přesouvat finanční výdaje na jiné resorty, jelikož toto ministerstvo bylo ochotno přispět, jen pokud odmítne přispět Ministerstvo veřejného zdravotnictví.<sup>82</sup> Ovšem je třeba zmínit, že Spolek si dokázal z velké části při koupi ozdravovny a jejím provozu vypomoci sám, ať již prostřednictvím nashromážděných členských příspěvků, či posloužil výtěžek z osmi leté inzerce v Celním Věstníku, kdy bylo v lednu roku 1934, poskytnuta finanční částka ve výši

---

<sup>82</sup> Celní Věstník: Č. 2, str. 31., r. 1929. Tisk: M. Bureš.

15.000Kč na snížení hypotekárního dluhu<sup>83</sup> či mimořádnými dary: „*Přiložených 5 potvrzení, znějících na 500Kč, daruji ve prospěch Ozdravovny pro cel. úřednictvo. Členem „Spolku“ zůstávám i nadále*“.<sup>84</sup> Je to proto pochopitelné, jestliže byl "Maják" z velké části financován prostřednictvím svých členů, že musela existovat kontrola hospodaření ozdravovny členy Spolku, za tímto účelem byla zřízena komise, která byla: „*...nejvýše pětičlenná, jež je zodpovědná valné hromadě. Do této komise vysílá ústřední výbor 3 členy, odbory Moravsko-slezský v Brně a pro Slovensko v Bratislavě po 1 členovi. Komise se zpravidla schází 1 ročně. Bez schválení valné hromady (schůze delegátů) smí se komise usnášeti na věcných výdajích do výše 5000Kč. Předseda komise povoluje vydání až do částky Kč 1500.*“<sup>85</sup>

Tímto krátkým exkurzem, ukázkou jednoho z počínů Spolku, jsem nechtěla demonstrovat nejen to, že i zde fungovala samospráva a určitá úroveň zastupitelské demokracie v podobě volby členů do komise či transparentního vedení účetnictví. Hlavně jsem tím chtěla ukázat, že i zde v určité podobě fungovala varianta komunitarismu, kdy se komunita celních úředníků spojila a požadovala od státu pomoc při vybudování této ozdravovny, jejímž hlavním cílem bylo umožnit alespoň jednou ročně celníkům ozdravný a rekreační pobyt, ostatně za tímto účelem byl zřízen Matějčkův fond.

Dalším příkladem, kdy se celní úředníci prostřednictvím Spolku sdružili, aby tak dosáhli svých požadavků na státu, by mohly představovat nejrůznější Resoluce, které byly ve většině případů schvalovány na valných hromadách Spolku a nejčastěji věnovány vládě, Ministerstvu financí, které celní oblast spravovalo, ale také zákonodárným sborům obecně. Tyto Resoluce v sobě zahrnovaly většinou několik požadavků najednou, většinou se ale jednalo o tzv. resystemisaci, kdy se jednalo o postup úředníků do jednotlivých, dnes bychom řekli, platových tříd, za tímto účelem navázal Spolek spolupráci i s "trhem": „*“Memorandum o resystemisaci, jež jsme zaslali obchodním a průmyslovým komorám a veřejným korporacím doznalo odezvy u obchodní komory v Chebu, jež přípisem ze dne 11.10.1929 slibuje, že se postaví za naše požadavky“ i ústředna obchodních komor v Praze reagovala.*“<sup>86</sup> Mezi další požadavky například patřilo: započítání aktivní vojenské služby do pořadí a postupu, odstranění

<sup>83</sup> Celní Věstník: Č. 4, str. 60, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

<sup>84</sup> Celní Věstník: Č. 3, str. 42, roč. XII., r. 1934. Tisk: M. Bureš.

<sup>85</sup> Celní Věstník: Č. 6-7, str. 108, roč. X., r. 1932. Tisk: M. Bureš.

<sup>86</sup> Celní Věstník: Č. 11, str. 173, r. 1929. Tisk: M. Bureš

bytové tísně, a to zejména na hranicích našeho území, ale věčným tématem zůstávaly příspěvky na stejnokroj, ostatně získat prostředky na pořízení nových uniforem byl i nedávným problémem současných celníků. Ten byl však vyřešen, neboť v březnu roku 2014 došlo k celkovému přestrojení celní správy do nových uniforem. Některým z těchto požadavků bylo vyhověno, na některé naplnění se muselo čekat i několik let a byla zapotřebí častá intervence u vládních činitelů, a některé požadavky samozřejmě nezískaly žádnou odezvu. Jednu z Resolucí přikládám k nahlédnutí v příloze.<sup>87</sup>

Nechci zde uvádět pouze požadavky směřované směrem od Spolku k vládě, ale ráda bych zde uvedla i příklad, kdy Spolek pomohl s financováním státu. Jednalo se například o "Půjčku práce", kdy bylo ze spolkového jmění celkem upsáno 19.500Kč, s tím, že se na této částce podílely také jednotlivé odbory svou trochou - *"Těšíme se sami z těchto cifer a jest jenom našim přáním, aby bylo těchto peněz užito výhradně k oživení zaměstnanosti a tím i obchodu a průmyslu, který jest vlastně našim nepřímým chlebozárcem."*<sup>88</sup> Tato finanční podpora státu jistě byla zapotřebí v době, kdy probíhala první z finančních krizí tehdejší doby. Další mimořádnou situací, kdy stát potřeboval finanční výpomoc, představovala doba před nástupem Hitlerova vojska na naše území, které následně vedlo ke vzniku Protektorátu. Tehdy byla pro změnu vypsána „Půjčka obrany státu“, kdy upisovaly finanční částky nejen samotné odbory (ze spolkového jmění bylo v roce 1936 upsáno celkem 24.500Kč), ale i samotní celní úředníci.<sup>89</sup>

Z celkového počtu obsazených 895 míst upsalo 716 úředníků. Dosti značný počet chybějících lze si vysvětlit tím, že celá řada mladších úředníků byla na dovolených. Z tohoto počtu upsalo 28 úředníků v 3. a 4. platové stupnici 28.500Kč; 125 úředníků v 5. platové stupnici 131.000; 258 úředníků v 6. platové stupnici 242.000 a 305 adjunktů, elévů a aspirantů 246.000Kč – z těchto čísel je nejlépe vidět, kteří úředníci mají nejspíše větší smysl pro brannost. Poměrně nejvíce upisovali celní úředníci s nejnižších platových stupnic, bývalí vojáci a kolegové hraničáři a v zahraničí exponovaní. Poměrně nejméně upisovali nečlenové Spolku a úředníci druhých národností v nejvyšších platových tarifech.

---

<sup>87</sup> Viz. příloha č. 7.

<sup>88</sup> Celní Věstník: Č. 5, str. 61, roč. XI., r. 1933. Tisk: M. Bureš

<sup>89</sup> Celní Věstník: Č. 9, str. 95, roč. XIV., r. 1936. Tisk: M. Bureš

Na těchto výše uvedených příkladech je vidět nejen to, že spojením se do určité komunity, je lepší východisko pro řešení problémů a naplňování společných požadavků. Také je ale na těchto historických událostech vidět, že vztah státu a této profesní – stavovské organizace, byl spíše vyvážený. Existovala určitá snaha vyjít si navzájem vstříc. Vždyť samotná existence Sociálního fondu dokazovala, že Spolek přebíral určitou zodpovědnost za stát a jeho občany a snažil se tak prosadit myšlenku vzájemné pomoci, když je to potřeba a nespolehat na jen na státní pokladnu.

## 5 Znovuzrození Spolku celníků České republiky a jeho současný stav

Spolek československých celních úředníků byl nucen svou činnost v roce 1940 ukončit, jak dokládá tato zpráva v Celním Věstníku: „Podle plánu, který byl schválen panem státním presidentem Emilem Háchou a podle pokynů Národního souručenství i ÚVZ (pozn. autora Ústředí veřejných zaměstnanců), má se rozejíti i náš Spolek cel. úředníků, jakož i veškeré jmění jeho bývalých odborů přechází na „Zájmovou skupinu celních úředníků při Sdružení úředníků II. služební třídy finanční Správy“ jako její prvý majetkový přínos.“<sup>90</sup> Sice mohl pokračovat dále jako zájmová skupina, ale podle nových stanov Spolku nastala zásadní změna: Spolek ztratil svou samostatnost a stal se „pouhou“ odbočkou Sdružení úředníků.<sup>91</sup> V této době se také přestával vydávat Celní Věstník jako samostatná tiskovina Spolku, ale stal se pouhou přílohou k čtrnáctideníku „Finanční stráž“.

Nová éra Spolku, nyní již pod novým názvem Spolek celníků České republiky, započala více méně ihned po uvolnění komunistického režimu, a tedy i uvolnění svobodného sdružování občanů i mimo kluby „zahrádkářů“, „pionýru“ atp. Jak jsem již naznačila, o Spolku se opět začalo jednat již v roce 1990, a to s ohledem na dochované historické dokumenty, které se staly základem pro přípravu pokladů k vypracování návrhu nových stanov. K samotné registraci Spolku došlo "až" dne 12. listopadu 1992 u Ministerstva vnitra ČR. Tak jako v historii i tyto nové stanovy kladly důraz na dobrovolnost a nezávislost této profesní a stavovské organizace, také je zde zdůrazňována náboženská a politická neutralita. Základ spolkové činnosti této organizace občanské společnosti, by podle jejich stanov, měla být vzájemnost, kolegiální a etika. Opravdu, z rozhovorů se členy Spolku uvedených v příloze více než jasně vyplývá, že pociťují jako hlavní smysl existence Spolku mj. zejména také právě navazování užších, přátelštějších vztahů se svými kolegy. Co se týká etiky, má Spolek svůj vlastní Etický kodex.<sup>92</sup>

---

<sup>90</sup> Celní Věstník: č. 3, str. 10, roč. XVIII., r. 1940. Tisk: M. Bureš

<sup>91</sup> Celní Věstník: č. 3, str. 11, roč. XVIII., r. 1940. Tisk: M Bureš

<sup>92</sup> Viz příloha č. 6.

V současné době tvoří Spolek celkem 271 členů<sup>93</sup>, kteří jsou dále začleněni do některého z Klubů Spolku celníků ČR. Počet klubů se v průběhu let proměňoval, ale spíše Kluby zanikají, v důsledku samotné reorganizace organizační soustavy Celní správy ČR na základě vstupu do EU. Na druhou stranu vznikají i nové kluby, ale spíše je zakládají "celní veteráni", tedy ti, kteří si již své odsloužili anebo díky reorganizaci museli odložit stejnokroj celní správy, alespoň takto ale mohou udržovat své kolegiální vztahy, které jsou jistě důležité, vždyť se většinou vytvářely i desítky let v průběhu jejich profesního života. V důsledku snižující se členské základny byly pozměny i Spolkové stanovy: *umožňuje členství prakticky všem zaměstnancům CS, kteří pracují nebo pracovali v CS nejméně 3 roky*<sup>94</sup>, což prakticky i nastartovalo vznik klubů celních veteránů. Jen pro srovnání, podle zpráv státního úřadu statistického číslo 135/137 z prosince 1937, měl Spolek čl. cel. úředníků v roce 1934 821 členů, v roce 1935 již 852 členů, v roce 1936 dokonce 866 členů.<sup>95</sup> Tato narůstající tendence ale neměla dlouho přetrvávat a počet členů se začal díky historickým událostem rapidně snižovat: *„Měli-li jsme 31.12.1937 859 členů, klesl tento odchodem členů německé národnosti do Sudet na 772 koncem roku 1938 a po osamostatnění Slovenska a obsazení Podkarpatské Rusi, dále pensionováním a úmrtím k 31.3.1940 na 673 členů.*<sup>96</sup> Z výše uvedeného je patrné, že pro tuto profesně-stavovskou organizaci, v minulosti bylo i v současnosti je důležité pro její rozvoj a funkčnost, stabilní a silné postavení státu, stejně tak jako musí být vnímána důležitost samotné celní správy.

Cílem činnosti Spolku celníků je, podle Stanov, hájit a prosazovat stavovské zájmy jak celníků v činné službě, tak také celníků bývalých. Tohoto cíle se snaží dosáhnout zejména:

- upevňováním vzájemnosti mezi členy - za tímto účelem jsou pořádány společné zájezdy, společenské, kulturní a sportovní akce. Vzájemně si mohou prohlubovat svou kvalifikaci odbornou lektorskou či poradenskou činností. Za tímto účelem, ale také pro navazování širších sociálních vazeb, jsou Spolkem každoročně pořádány reprezentativní celní plesy, tak jako byly pořádány i Spolkem o 70 let dříve, letošního ročníků se dokonce zúčastnili i kolegové stejného „řemesla“ ze zahraničí,

---

<sup>93</sup> Viz příloha č. 8.

<sup>94</sup> Ročenka – 2007-2008, str. 4-5.

<sup>95</sup> Celní Věstník: č. 1, str. 5, roč. XVI., r. 1938. Tisk: M. Bureš.

<sup>96</sup> Celní Věstník: č. 3, str. 6, roč. XVIII., r. 1940. Tisk: M. Bureš.

konkrétně z Francie, Rakouska a Německa.<sup>97</sup> Téměř všechny Kluby pořádají alespoň jednou ročně nějakou společnou akci.

- pořádání schůzí, přednášek, seminářů či jinou publikační činností - schůze jsou pořádány za účelem shrnutí dosavadní činnosti a naplánování kroků budoucích, na těchto schůzích, většinou klubových, jsou samozřejmě také řešeny stížnosti a těžkosti členů. Každé čtyři roky je svoláván Spolkový sněm a každoročně se koná konference předsedů klubů celníků, ale jak z rozhovorů vyplývá, tyto už nejsou tak hojně a s takovou chutí, navštěvované jako dříve. Jednotlivé Kluby se také snaží pořádat odborné semináře, jeden takový letos uspořádal i Klub celníků Olomouc, byl zaměřen na zboží dvojího užití, účastníci tohoto semináře tvořili kromě kolegů zejména i spediční firmy.<sup>98</sup> Ostatně o činnosti Klubů i Spolku samotného se mohou jeho členové, a ne jen členové, dočíst v každoročně vydávané Ročence Spolku.

- ochraňování stavovské cti prostřednictvím orgánů Spolku celníků – domnívám se, že již samotný vstup do Spolku demonstruje chuť a zájem vykonávat svou činnost i nad rámec svých pracovních povinností. Z níže uvedených rozhovorů se členy Spolku ostatně vyplývá, že jsou na své povolání náležitě pyšní, a myslím si, že takto to pociťuje i většina ostatních členů, proč by jinak věnovali svůj volný čas aktivitám této stavovské organizace?

- navazování styků s jinými spolky a to i na mezinárodní úrovni – historicky daná tradice úzkého vztahu našeho státu se Slovenskou republikou, se samozřejmě promítla i do velmi přátelských vztahů se slovenským Spolkem historie colnictva a finanční správy. Na mezinárodní úrovni udržoval do roku 2013 Spolek celníků ČR své členství v UFE (Unie celních a daňových úředníků Evropy), která sdružuje 350.000 členů z 18 evropských zemí. Jak z uvedených rozhovorů vyplývá, byla tato účast Spolku v této mezinárodní organizaci více méně bezpředmětná a zbytečně zatěžovala Spolkovou pokladnu platbou členských příspěvků této organizaci za každého člena. Bohužel, jak se zdá, Spolek žádnou další užší spolupráci s neziskovou organizací na našem území, ani v zahraničí nenavázal.

---

<sup>97</sup> Ročenka - 2012 – 2013, str. 4.

<sup>98</sup> Tamtéž, str. 9.



- vyvíjení hospodářské činnosti za účelem zabezpečení poslání Spolku celníků – je také v režii samotných Klubů, které získávají finance na svůj provoz většinou s uspořádaných odborných seminářů, či drobnou vedlejší činností, jakou je například i provoz střelnice. Spolek také nabízí ke koupi reklamní předměty, jako jsou trička s potiskem znaku Spolku, kravaty, šátky či odznaky.

- podpora členů a ostatních zaměstnanců Celní správy ČR, a to i bývalých, zejména založením a vedením konta "Celník v tísní" a péčí o ně – tak jak se tento cíl snažil naplňovat Spolek i v minulosti, a to založením Herrmannova fondu a Matějčkova fondu, jež jsem popsala v předcházející části této diplomové práce. Konto „Celník v tísní“ bylo fakticky založeno v roce 2001, přičemž prvním impulsem byly záplavy na řece Tise v Maďarsku, které postihly mimo jiné i řadu maďarských celníků, proto byla na jejich podporu a pomoc zorganizována finanční sbírka. Zbytek této sbírky se stal právě základem konta. Financování tohoto konta je čistě dobrovolné, peněžní prostředky jsou poskytovány samotnými Kluby z výtěžku jimi uspořádaných kulturních či sportovních akcí nebo pořádáním odborných seminářů. Cílem tohoto počínu je pomoci svým kolegům i bývalým překonat těžké životní situace, způsobené například zdravotními problémy anebo i při živelných pohromách, kdy je většinou potřeba pomoci více lidem na jednou. Účetnictví tohoto konta je plně transparentní<sup>99</sup>, jak se ostatně každý může přesvědčit sám na internetových stránkách Spolku. Rozhodně se dá ale říci, že členové jsou na toto své konto pyšní, alespoň tak to jsem to pociťovala z uskutečněných rozhovorů, ale zdá se mi, že členové Spolku by mohli být možná, více aktivnější, co se týká poskytování finančních darů, právě na jeho podporu.

Na základě poznatků a informací, které jsem získala při psaní této diplomové práce, si trůfám tvrdit, že současný Spolek plně navazuje na historickou tradici Spolku čl. celních úředníků, i když ten se více politicky angažoval. Současný spolek je plně apolitický, snad je to důsledek velmi kladné spolupráce vedení Celní správy ČR se Spolkem a v rámci něj uzavřená Memoranda o vzájemné spolupráci, anebo v minulosti bylo zapotřebí vydobýt si podmínky pro samotné fungování celnického řemesla na našem území, což v současnosti již není palčivým problémem.

---

<sup>99</sup> Viz. příloha č. 10

## 6 Závěrečná zjištění a porovnání Spolku celních úředníků se současným stavem Spolku celníků České republiky

### 6.1 Stavovská organizace Spolek celníků je součástí OOS

Hlavním cílem mé práce byla analýza Spolku z hlediska jeho zařazení mezi organizace občanské společnosti a mohu konstatovat, že toto občanské sdružení plně splňuje podmínky mezinárodně uznávané definice – strukturálně-operacionální definice, kterou vytvořili Anheier a Salamon. Spolek celníků v současné době, ale také i ve své historické podobě v období První republiky, naplňoval ve větší či menší míře všech pět bodů výše uvedené definice. Z rozhovorů, které jsem realizovala, ale spíše vyplývá, že jednotliví členové, ať již z řad „pouhých“ členů či vyššího managementu, si svou sounáležitost s organizovanou občanskou společností příliš neuvědomují, jak dokazuje například tento krátký výňatek z jednoho z rozhovorů: *„Nemám pocit, že vstup do Spolku by měl nějaký vliv na mé vnímání občanské společnosti, neuvědomuji si to.“*<sup>100</sup> Ale jeden bod této definice zde vyčnívá nade všemi ostatními, a to je dobrovolnost. Nemyslím tím pouze dobrovolnou, a ne nucenou, účast ve Spolku, ale zejména mám na mysli dobrovolnou činnost pro Spolek. Na žádnou z funkcí ve Spolku, ať již předsednictví či vedení účetnictví v jednotlivých klubech, nevzniká žádný právní nárok na její finanční ohodnocení, ale nejen to, bez dobrovolné aktivity jednotlivých členů by ani Spolek nemohl existovat. Příkladem mohou být pořádané plesy, sportovní akce pro členy, ale i jejich děti či pořádání odborných seminářů, důležité je i psaní příspěvků do ročenek či článků do časopisů CLO-DUANE, které slouží k informovanosti členů, ale také i ostatních celníků a nejen obchodní veřejnosti, o dění ve Spolku.

Na tomto místě, ale musím podotknout, že v historii, zdá se mi, byl Spolek mnohem aktivnější a nemyslím tím teď právě období od roku 1923, ale dobu jeho znovuzrození od roku 1992, kdy postupem času začala jeho aktivita upadat, zejména v pořádání společných výletů, ať již za kulturou či do přírody. Snad na to má vliv i současné vedení Spolku, které jaksi postrádá energii, jak vyplývá z rozhovorů, které jsou uvedeny v příloze této práce. Snad je to také způsobeno velkou rozličností jednotlivých kompetencí v rámci celnictví, dříve, před vstupem České republiky do

---

<sup>100</sup> Viz. příloha č. 11 – rozhovor s panem Mgr. Josefem Dörflem

Evropské unie, spočívala převážná činnost celníků v proclívání vyváženého a dováženého zboží, přičemž jednotlivé, spíše menší, úřady byly roztroušeny podél našich hranic a jednotliví celníci k sobě měli jaksí blíže než na velkých úřadech. Se vstupem do EU, tedy přijmutí evropských smluv nejen volném pohybu lidí, ale i zboží v rámci evropského společenství, ztratily tyto úřady svou funkcionalitu a jednotliví pracovníci tak byli přemístováni na jiná pracoviště a začaly se zpřetrhávat jejich vzájemné vazby. Z tohoto hlediska k tomu jistě přispěla i velká organizační změna, která znamenala přechod z třístupňového organizačního systému na dvojstupňový. Tedy opět došlo k rušení mnoha úřadů, která působila v jednotlivých okresech a k omezenému propouštění celníků. Tedy opět mnozí celní úředníci museli navazovat nové kolegiální vazby. V tomto směru měly působit jednotlivé Kluby Spolku, aby s jejich přispěním došlo opět k prohlubování pracovních a zejména i mimopracovních vztahů, jenže na základě rušení úřady, zanikaly postupně i jednotlivé Kluby, příkladem tohoto stavu je i Domažlický klub celníků. Bohužel tímto způsobem Spolek celníků ztrácí mnoho svých členů, jak dokládá i jeden můj respondent: „*Tím, že se náš klub zrušil, tak přestanu být i členem Spolku, což mě upřímně mrzí*“<sup>101</sup> Naneštěstí, ne všichni celníci ze zrušených klubů, odcházejí i ze Spolku jako tokového, ale mnoho možností, kde své sdružovací aktivity realizovat nemají, pokud se členství nemá stát pouze formálním.

Profesní komory, profesní samospráva, jejichž hlavním cílem je sdružovat členy na základě jimi vykonávané stejné činnosti, ke kterým má Spolek celníků jakožto profesní občanské sdružení nejbližší, nesplňují principy strukturálně-operacionálně definice, a to že jsou soukromé. Sice jsou institucionálně odděleny od státní správy, ale nedá se říci, že by jí nebyly řízeny. Tyto komory mají povinné členství, i když v některých případech i nepovinné členství, ale jsou zakládány na základě nejrůznějších zákonů a jimi se také musí řídit. Naproti tomu Spolek celníků na základě žádného zákona nevznikl, vytvořil si sám své vlastní stanovy a své organizační principy, stejně tak jako svůj etický kodex. Toto hledisko soukromnosti jsem chtěla zdůraznit, jen potvrzuje historickou kontinuitu se Spolkem celních úředníků za období 1. republiky, kdy jeho vznik byl založen zejména na myšlence ochrany svých členů před „zlovůlí“ státní moci. Dnes se ale dá říci, že existuje spíše partnerství než nepřátelství mezi zástupci Spolku a zástupci státní moci, což dokazují uzavřená memoranda.<sup>102</sup>

---

<sup>101</sup> Viz. příloha 11 – rozhovor s Mgr. O. Kadlecovou

<sup>102</sup> Viz příloha č. 4 a č. 5.

## **6.2 Funkce komunitní a demokratizační**

Nejen že je Spolek právoplatným členem občanské společnosti, ale naplňuje zde i řadu podstatných funkcí. Zdá se mi, že nejdůležitější funkcí je, tak jak je vydefinoval pan Frič a Bútora, komunitní a demokratizační. A to z toho důvodu, že Spolek napomáhá udržovat určitou komunitu pospolu a budovat tak sociální kapitál. Americký politolog Robertem David Putnam vytvořil koncept sociálního kapitálu jako pozitivní externality sdružování pro společnost a rozvoj demokracie, přičemž klade velký důraz na občanskou angažovanost, tedy přesněji: *"Sociální kapitál odkazuje k vlastnostem sociální organizace, jako je důvěra, normy a sítě, které usnadňují koordinované jednání, a tak přispívají k výkonnosti společnosti"*<sup>103</sup> Takto sociálnímu kapitálu rozumím i já, ale navíc se domnívám, že sociální kapitál navíc ještě umožňuje, díky vytváření určitých norem a navazování důvěrnějších vztahů, větší kontrolu jednotlivců před spácháním činů, které by mohly poškodit nejen zájem Spolku, ale také by mohly být proti veřejnému zájmu obecně. Případně si myslím, že by také mělo být snadnější, tyto „nekorektní“ jedince, postihnout určitou sankcí nebo je přimět k nápravě.

V minulosti byl sociální kapitál pro Spolek celních úředníků velmi důležitý. V době, kdy se teprve formovalo „moderní“ celnictví jako takové, bylo velmi důležité vydobýt si určitou pozici mezi ostatními složkami státu, získat určité postavení, pravomoci a za svoji práci, také tomu odpovídající plat a důstojné pracovní podmínky a pomůcky. Bylo zapotřebí spojit se a postupovat společně jedním směrem, k tomu jim pomáhala vybudovaná důvěra a vytvoření závazných pravidel v podobě jejich stanov. Díky těmto snahám se jim podařilo nejen vybudovat ozdravovnu v Luhačovicích, kde se členové mohli rekreovat a trávit letní dovolené, ale pomocná ruka byla podána i sociálně slabším, kterým na tento pobyt byly poskytovány finanční příspěvky z Matějčkovy fondu, který by zase nemohl existovat bez existence nějakých sociálních vazeb a vzájemné solidarity. Společná spolupráce a její koordinace se projevila také v řadě sepsaných Resolucí, obsahujících požadavky směrem k vládě, zejména tehdejšímu Ministerstvu financí, podrobněji jsem tuto problematiku popsala v podkapitole 4.2.2 této práce. Zde tedy svou podstatnou roli sociální kapitál opravdu sehrál, ale jistě by sám osobě nestačil, kdyby neexistovala aktivita a snaha jednotlivých členů Spolku postavit se za svoji věc a svou čest.

---

<sup>103</sup> In: [http://www.socdistance.wz.cz/publikace/FF071115\\_Socialni\\_kapital.pdf](http://www.socdistance.wz.cz/publikace/FF071115_Socialni_kapital.pdf) (citováno: 22. 4. 2014).

V současné době, mám ten pocit, se sociální kapitál kamsi vytrácí a stejně tak i ochota jednotlivých členů Spolku celníků ČR zapojovat se do jeho dění. Jsou spíše lhostejní, k tomu, co se ve Spolku děje. Snad je to způsobeno tím, že Česká republika je jednou z post komunistických zemí, kde jak tvrdí Robert D. Putnam, chybí silná a aktivní občanská společnost, a rozšířila se tak pasivita obyvatel a jejich spoléhání se na stát.<sup>104</sup> Je pravdou, že dříve se toho ve Spolku „dělo“ mnohem více, jak dokládá tento úryvek z rozhovoru s p. Mgr. Dörflem: *„Nyní funguje jen setkávání na úrovni členských výročních schůzí. Dříve jsme pořádali různé výlety, například do Drážďan na vánoční trhy, do Švédska, se slovenským spolkem celníků na Ukrajinu... Příležitost setkávat se na neformální úrovni se tak naskytne většinou jen při plese či na sportovních akcích, jako jsou fotbalové turnaje“.*<sup>105</sup> Čím dál tím větší pasivita členů je vidět i na pořádání oněch plesů, dříve představovaly jednu z tradičních, ale hlavně prestižních záležitostí Spolku, ale letošní podle mých informací, ztratil svou obvyklou úroveň, ať již to bylo způsobeno nevyhovujícími prostorami, ale také prý nedokonalou organizací. Myslím si, že je to způsobeno naší moderní technologickou společností, kdy se lidé více izolují za obrazovkami svých monitorů a vytrácí se ono klasické osobní setkávání. Z onoho rozhovoru také vyplývá, že Spolek jako takový stárne, ale zároveň neprobíhá obměna jeho členů, tak jak by měla, zkrátka chybí mladí aktivní lidé, kteří by měli energie k nějakému koordinovanému jednání ve prospěch Spolku a budování vzájemných, nejen profesních, vztahů a budování větší důvěry mezi sebou. Jedno řešení, které mě napadá, spočívá ve výměně „obstarožního“ vedení za mladší kolektiv, který by byl schopen motivovat nejen stávající členy, ale vytvořit impuls pro zapojení ostatních celníků do činnosti Spolku.

### **6.3 Vzájemně prospěšná činnost**

Vzájemně prospěšná činnost, tedy aktivita jednotlivých členů a potažmo Spolku jako takového, zaměřená ve svůj vlastní prospěch a dobro, je dominující u dnešního Spolku celníků ČR, zejména co se týká finančních podpor. V minulosti byli z Herrmannova a Matějického fondu, později sloučených do Sociálního fondu Spolku

---

<sup>104</sup> Putnam, Robert D.: 1995. "Bowling Alone: America's Declining Social Capital". In Journal of Democracy 6:1, str. 65.

<sup>105</sup> Viz příloha č. 11 – rozhovor s p. Dörflem

celních úředníků v roce 1936, finančně podporování nejen členové Spolku, celníci a případně jejich pozůstalí, zejména sirotci, ale bylo myšleno i na ostatní, nejen z řad celní veřejnosti, a to konkrétně v podobě různých organizací. Tato filantropie nebyla tedy čistě vzájemně prospěšná, snažili se svou trochou pomoci i širší veřejnosti jako například drobnými částkami přispívali Jedličkově ústavu na Praze IV, či finančně pomohli se stavbou konviktu a sirotčince, ale pravidelnější spolupráce fungovala s organizací Česká Vídeň, jak vyplývalo z jednotlivých zápisů v řadě Celních Věstníků, zde jeden na ukázkou: „Spolku „Česká Vídeň“ usneseno věnovati Kč 20 jako příspěvek na ošacení žactva ve Vídni.“<sup>106</sup> Pravdou ovšem zůstává, že sociální podpůrné fondy v té době zejména sloužily na pomoc jednotlivým členům a jejich rodinným příbuzným, ať již jako finanční podpora pozůstalým nebo třeba i jako příspěvek na ubytování při trávení letní dovolené ve Spolkové ozdravovně „Maják“ v Luhačovicích.

Z prováděných rozhovorů s respondenty jsem měla možnost zjistit, že současný Spolek celníků bohužel s žádnou českou ani mezinárodní organizací takto finančně nespolupracuje a nepomáhá. Konto „Celník v tísní“ tedy opravdu slouží spíše vzájemně prospěšným počínům. Jediná spolupráce, která s nějakou neziskovou organizací probíhá, je se stejně zaměřenou organizací na Slovensku – Spolkom histórie colníctva a finančnej správy – což dle respondentů vyplývá z naší společné historie, z historické tradice, a navíc tato spolupráce funguje spíše ve vzájemných návštěvách a pořádaných oslavách. Při tom, jak se můžeme dočíst na internetových stránkách Spolku, bylo prvotním impulsem vzniku Konta, finanční sbírka ve prospěch maďarských kolegů při povodních v roce 2001 na řece Tisa.<sup>107</sup> Další velká vlna solidarity se zdvihla při povodních u nás v ČR na řece Moravě v roce 2002, kdy řada celních kolegů při katastrofě utrpěla velkou majetkovou újmu a bylo zapotřebí nemalé finanční výpomoci, jak je i vidět na hrubém přehledu příjmů a výdajů Konta „Celník v tísní“ v jednotlivých letech na tabulce níže. Je pravdou, že nejde jen o čistě a doslovně vzájemně prospěšnou činnost, jelikož při vynakládání finančních darů z Konta, se nehledí pouze na to, zda dotyčný kolega – celník - je členem či nečlenem Spolku, jelikož pomoc je poskytována i nečlenům celníkům, kteří ji skutečně potřebují. Poskytování finanční výpomoci z Konta, jak jsem měla možnost se dozvědět z rozhovoru s p. Olgou Kadlecovou, probíhá na základě návrhu od prověřených osob, tedy finanční prostředky jdou do rukou

---

<sup>106</sup> Celní Věstník: č. 12, roč. VIII., r. 1930, str. 176. Tisk: M. Bureš

<sup>107</sup> In: [http://www.sccr.estranky.cz/clanky/celnik\\_v\\_tisni.html](http://www.sccr.estranky.cz/clanky/celnik_v_tisni.html) (citováno 2. 5. 2014)

konkrétní osoby, o jehož potřebnosti další, nejlépe minimálně dvě důvěryhodné osoby, sepíší návrh a s žádostí o pomoc ji zašlou na vedení Spolku. Nejčastěji se finanční výpomoc poskytuje od 10.000 – 30.000, ale jednou byl poskytnut finanční dar i ve výši 100.000 Kč na nákup invalidního vozíku pro kolegu, který přišel o obě dolní končetiny.<sup>108</sup>

Přestože se respondenti shodli, že Konto „Celník v tísní“ je dobrou myšlenkou, pozitivní věcí a snad i tím jediným, co ve Spolku funguje, jeho finanční hotovost ubývá. Nejspíše je pravdou, že lidi nejsou tolik ochotni darovat peníze na budoucí, neznámou věc, ale při vyhlášení konkrétní finanční sbírky na pomoc určité osobě, se vždy vlna solidarity kolegů a stavovská čest nezapře a pomoc je vždy v určité míře poskytnuta, tak jak je to patrné i z této hrubé tabulky příjmů a výdajů Konta „Celník v tísní“, kdy právě v červnu minulého roku byla vyhlášena cílená finanční sbírka jako podání pomocné ruky pro malé děti, které zde zanechal zesnulý kolega z řad celnických. Z této přijaté částky, přes 170.000 Kč, je patrné, že stavovská čest a solidarita má stále místo mezi členy, ale i nečleny Spolku, a že jim nejsou lhostejné osudy kolegů a jejich blízkých.

<b>Rok:</b>	<b>Příjem na konto:</b>	<b>Finanční výpomoc z konta:</b>
<b>2013</b>	<b>171.124,00 Kč</b>	<b>161.040,00 Kč</b>
<b>2012</b>	<b>42.283,00 Kč</b>	<b>74.000,00 Kč</b>
<b>2011</b>	<b>23.194,00 Kč</b>	<b>25.000,00 Kč</b>
<b>2010</b>	<b>66.243,00 Kč</b>	<b>100.000,00 Kč</b>
<b>2009</b>	<b>39.035,00 Kč</b>	<b>40.000,00 Kč</b>
<b>2008</b>	<b>27.276,00 Kč</b>	<b>55.000,00 Kč</b>
<b>2007</b>	<b>40.666,00 Kč</b>	<b>36.000,00 Kč</b>
<b>2006</b>	<b>77.469,00 Kč</b>	<b>52.900,00 Kč</b>
<b>2005</b>	<b>27.239,00 Kč</b>	<b>111.400,00 Kč</b>
<b>2004</b>	<b>37.161,00 Kč</b>	<b>63.024,00 Kč</b>
<b>2003</b>	<b>188.554,47 Kč</b>	<b>155.544,80 Kč</b>
<b>2002</b>	<b>738.993,22 Kč</b>	<b>511.500,00 Kč</b>

Stav konta k 31.12.2013 je **138.651,59 Kč** . Zdroj: [www.sccr.estranky.cz](http://www.sccr.estranky.cz)<sup>109</sup>

<sup>108</sup> Viz. příloha č. 11 – rozhovor s p. Kadlecovou

<sup>109</sup> In: [http://www.sccr.estranky.cz/clanky/celnik\\_v\\_tisni.html](http://www.sccr.estranky.cz/clanky/celnik_v_tisni.html) (citováno 2. 5. 2014)

## **6.4 Vzájemný vztah Spolku ke státu - Memoranda o spolupráci mezi Spolkem celníků České republiky a Generálním ředitelstvím cel České republiky**

Vztah organizací občanské společnosti ke státu vždy nemusí být složitý a založený na konfliktu. Při své analýze tohoto vztahu, konkrétně Spolku celníků k Celní správě České republiky jako takové, jsem vycházelo z teoretického základu modelu občanské společnosti a sociálních hnutí, a to zejména z jeho základní varianty komunitarismu. Tato varianta klade důraz na politickou roli, kterou přisuzuje právě organizacím občanské společnosti, pomocí níž se snaží mobilizovat požadavky na sociální změny. Občané se sdružují do komunit právě proto, aby tak snadněji dosáhli svých požadavků a lépe tak řešili své nejen aktuální problémy. Z historického hlediska Spolku celních úředníků jsem se tomuto tématu dosti podrobně věnovala v kapitole *4.2.2 Spolek celních úředníků a jeho vztah ke státu skrze jeho nejen politickou aktivitu*. Zde jsem na příkladech a exkurzech, jako pořízení ozdravovny "Maják" v Luhačovicích a snižování platů v roce 1932, či různými resolucemi za zlepšení podmínek pro výkon tehdejších celních úředníků, nebo na druhou stranu úspěšně provedenou finanční sbírku na obranu státu, do které se zapojil velkou měrou Spolek jako takový a jeho jednotlivé odbory, ale i jednotliví členové, ukázala, že komunita z tohoto hlediska splnila své cíle. Vztah v té době, dá se říci, byl spíše konfliktní, ale to už tak vycházelo z dobových podmínek a formování podmínek fungování tehdejší celní správy jako tokové, přesto se ukázalo, že nebyl jen konfliktní, ale v určité míře docházelo i ke spolupráci a vzájemnému porozumění dané situaci.

Dnešní Spolek celníků ČR, tedy není jen součástí občanské společnosti, ale také je v úzkém vztahu se státní strukturou. V době První republiky v tomto směru plnil Spolek víceméně funkci odboru, snažil se vydobýt na tehdejším Ministerstvu financí důstojné podmínky pro celníky, aby tak mohli lépe plnit své úkoly. Z tohoto hlediska je již současný Spolek tohoto úkolu zproštěn, jelikož v rámci Celní správy České republiky fungují odbory, které tvoří důležitý komunikační kanál mezi jednotlivými zaměstnanci a vedením celní správy jako takové. Tato odborová organizace sdružuje občanské zaměstnance a i celníky, ne všichni zaměstnanci Celní správy ČR mají uniformu a jsou ve služebním poměru, proto toto rozlišení. Z tohoto úhlu pohledu je již



platná a snad i dodržována určitá Kolektivní smlouva.<sup>110</sup> Právě z tohoto důvodu je vztah Spolku celníků a Celní správy ČR, jakožto zástupci státní struktury, položený spíše na spolupráci a na vzájemné snaze vyjít si vstříc, za kterýmž to účelem byla uzavřena dvě Memoranda o spolupráci, a to v roce 2006 a novější z roku 2012, která jsou stvrzena podpisy generálního ředitele cel a předsedy/kyně Spolku celníků ČR.

Tato Memoranda, která vypovídají o vzájemném nekonfliktním vztahu, mají za předmět spolupráce, vytvářet podmínky pro činnosti Spolku a jeho klubů. Při stvrzování těchto Memorand se obě podepisující osoby, jakožto zástupci organizací, zavázali k určitým závazkům. Generální ředitelství cel souhlasilo s poskytováním prostor v budovách jejich vlastnictví nejen pro činnost Spolku, ale také pro využití kulturně a vzdělávacích akcí pořádaných Spolkem celníků, jakož i využitím kancelářské techniky, prostoru na jejich internetových stránkách či k používání služebních vozidel pro dopravu na jednotlivé akce Spolku celníků. Za tyto výhody se Spolek celníků zavázal, že jednotliví členové svým chováním budou vytvářet kladný obraz Celní správy ČR ve společnosti a budou aktivně působit na jejich pracovníky ve věcech budování integrity a loajality vůči organizaci. V tomto bodě, mám ten pocit, Spolek celníků svůj závazek neplní úplně na sto procent, jelikož se domnívám, že integrita a loajalita jednotlivých členů ke Spolku se rozpadá, a pokud se rozpadá tato integrita, jak potom může být loajalita ostatních zaměstnanců k organizaci prohlubována, když řádně nefunguje ani v samotném Spolku. Memoranda nemyslela jen na celníky, ale jedním ze závazků Spolku celníků je, prostřednictvím svých klubů, se podílet na prohlubování vztahů k podnikatelské veřejnosti, a to zejména informačním servisem a pořádáním seminářů a přednášek pro podnikatele, která by jim měla usnadnit orientaci v odborné problematice v rámci celního a daňového řízení. Zde je opět vidět, že tím jak jsou jednotlivé Kluby spíše rušeny, než že by vznikaly, bude mít dopad i na tuto oblast, jelikož dá se stěžít říci, že nově vznikající Kluby veteránů by měly na zřetely právě tento bod dohody, a když už, nejsem si jistá, nakolik se budou orientovat v dnešní tak složité problematice s řadou změn v kompetencích a změnách v zákonech. Ale jeden ze závazků ke Generálnímu ředitelství cel Spolek plně naplňuje, a to je řádná péče o konto "Celník v tísní", které má za úmysl přispívat kolegům, kteří se dostanou do nezaviněné složité životní situace.

---

<sup>110</sup> In: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/nase-ukoly/Stranky/odbory.aspx> (citováno 2. 5. 2014)

Obě platná Memoranda o spolupráci, která jsou v této diplomové práci zveřejněna v příloze č. 4 a č. 5, mají zajisté svůj kladný účel a smysl. Ostatně z rozhovorů respondentů vyplývá, že jsou si vědomi vzájemné kladné spolupráce a obě uzavřená Memoranda vnímají velmi pozitivně a pocítují vzájemnou snahu vyjít si vstříc. Ostatně respondenti uvádějí, že jim nikdy ze strany Celní správy ČR nebyly kladeny překážky do cesty, ba naopak vyzdvihují morální podporu a dobrou spolupráci, otázky finanční výpomoci pro ně není zas až tak aktuální, jelikož mají pocit, že by to mohlo způsobit určitou závislost Spolku na Celní správě a existuje zde snaha, udržet tyto roviny odděleně.

## **6.5 Snižující se členská základna**

Spolek celních úředníků měl v minulosti velmi širokou členskou základnu. Členem Spolku byl téměř každý celník, ti kteří nebyli členy Spolku, byli převážně německé národnosti, jen výjimečně se objevil případ českého celního úředníka, který do tohoto sdružení nevstoupil. Připomínám, že vstup do Spolku byl čistě dobrovolnou záležitostí, nikdo nebyl nucen, ale zdá se mi, že tlak prostřednictvím agitací otiskovaných téměř v každém čísle Celního Věstníku, byl značný. Upozorňovalo se v nich na výhodu vstupu do Spolku, jako byl společný boj za zlepšení podmínek či právě výhody rekreačního zařízení v Luhačovicích a odsuzování tak zvaných „černých pasažérů, kteří by chtěli všechny výhody, ale sami by zůstali stát stranou a ničím se o věc nezasadili, což je tak trochu problém i současné doby. Myslím si, že věc, která některé jedince odrazovala od vstupu do Spolku, spočívala, ani ne tak v představě nějaké společné akce či zapojení se do dění, případně i protestních pochodů, ale zejména v placení členských poplatků. V tomto případě se ale vedení Spolku snažilo vyjít vstříc a například v době hospodářské krize, kterou náš stát také pocítil a začal šetřit zejména na platech státních zaměstnanců a kdy se i platební morálka členů značně zhoršila, snížil členské poplatky na minimum a v některých případech je i odpustil: *"Odbor Podkarpatoruský... žádá o snížení členských příspěvků, odváděných ústřednímu*

*výboru, na jednu třetinu, tj. 20Kč za člena – schváleno tomu pro r. 1934 vyhovět.*"<sup>111</sup>  
Přesto podle zpráv státního úřadu statistického čís. 135/137 z prosince 1937 měl Spolek celních úředníků počet členů v roce: 1934 – 821, 1935 – 852, 1936 – 866 členů a přírůstek tedy činil 1,64% , a to v době svého založení stálo u zrodu Spolku 300 členů.<sup>112</sup>

V rámci tohoto Spolku celních úředníků vznikaly jednotlivé „odborní“, a to hlavně z toho důvodu, že jejich hlavní význam spočíval v tom, že agenda jejich úřednické práce byla částečně decentralizována a rozptýleným celním úředníkům byla tak dána větší možnost spolupracovat na svých stavovských zájmech. Usnadňovalo to jejich styk s Ústředím a odborníky tak představovaly sběratele a tlumočnický různých námětů a iniciativ, které by mohly jinak zaniknout a neměly by možnost být vyslyšeny. Jejich existence však nespočívala pouze pro celnictví jako takové, ale v rámci jednotlivých „odborních“ byly pořádány nejrůznější vzdělávací exkurze do továren, či byly pořádány turistické, tak jako sportovní akce. A již tehdy některé „odborní“ pořádaly své zimní plesy nebo jiná kulturní vyžití. Vznik „odborních“ byl čistě záležitostí a v pravomoci jednotlivých kolektivů celních úředníků, stejně je tomu i v dnešní době. Již v roce 1928 existoval odbor jihočeský, severočeský, moravsko-slezský a slovensko-podkarpatsko-ruský. K roku 1936 se jejich počet ještě rozšířil, a to o odbor pražský, západočeský, polabský a odbor slovensko-podkarpatsko-ruský se rozdělil na slovenský a podkarpatoruský.

V současné době musím, bohužel, konstatovat, že se členská základna Spolku celníků České republiky snižuje. Zatímco dříve byl téměř každý celník členem, tak dnes má Spolek pouze 271 členů z celkového počtu cca. 5 400 celníků, jak ve služebním, tak i mimo služebním poměru. Jestliže dříve spočíval hlavní důvod vzniku Spolku a potažmo i jednotlivých „odborních“ ve společném boji o zlepšení stavovských podmínek, tak dnes, jak se domnívám, vznikají jednotlivé Kluby zejména v potřebě snadnější organizace nejrůznějších sportovních a kulturních akcí. Hlavní úkol Klubů spočívá v upevňování a zlepšování vzájemných vztahů, zejména mimo pracovní prostředí, takto to aspoň vnímají mí respondenti, a takto jsem to dříve vnímala i já osobně. Je na škodu, že místo toho, aby členové přibývali a měli snahu o navázání lepších pracovních i mimopracovních vztahů, tak spíše odcházejí, nemají chuť se sdružovat. Dříve bylo

---

<sup>111</sup> Celní Věstník: č. 10, roč. XII., r. 1934, str. 128, Tisk M. Bureš

<sup>112</sup> Celní Věstník: č. 1, roč. XVI., r. 1938, str. 5, Tisk M. Bureš

pořádáno mnoho, nejen sportovních utkání, ale i společných výletů, tak dnes zůstává jakž takž živá pouze tradice zimních celních plesů, které si jednotlivé Kluby pořádají samy.

Z rozhovorů spíše vyplývá neslavná budoucnost Spolku, kterou p. Dörfl přičítá jak samotnému vedení Spolku, které dává nedostatečné impulsy směrem k motivování svých členů, ale také celkové náladě ve společnosti, která dle něj neprospívá nějakému občanskému sdružování a prohlubování neformálních vztahů nad pracovní rámec. Je znát určitá nejistota s budoucím fungováním Spolku celníků ČR, ale přesto se zdá, že myšlenka takovéto institucionalizované podoby vzájemných akcí celníků a prohlubování jiných než pracovních vztahů, je více než vítaná. Je ale pravdou, že dnešní moderní doba opravdu mnoho nepřeje osobnímu sdružování se. Žijeme v době nejmodernější techniky, kdy stačí pouze zapnout počítač či jiné elektronické „hračky“ a jste okamžitě ve spojení se všemi svými přáteli, a ani nemusíte opustit práh svého domova. Přesto se ale domnívám, že osobní kontakt je mnohem důležitější, než tato nová forma sdružování se na společenských sítí, jakými jsou Facebook či Twitter.

## 7 Závěr

Velké profesní komory, jako například Exekutorská komora, Komora auditorů či Česká lékařská komora, byly již zajisté v mnoha různých podobách prozkoumány a popsány. V této diplomové práci jsem zkoumala pouze jednu a navíc malou profesně-stavovskou organizaci, za to je ale naprosto součástí organizované občanské společnosti. Tyto „velké komory“ mají většinou povinné členství a nejčastěji vznikají podle zákona. Tím se dost zásadně liší od Spolku celníků, který je nezávislý a zcela samosprávný, dobrovolný, institucionalizovaný, soukromý a neziskový, tedy tyto výše uvedené komory nenaplnují některé ze základních vlastností „neziskovek“, a to například dobrovolnost a nezávislost. O to více se domnívám, že bylo důležité popsat tuto malou součást organizované občanské společnosti, když pomalu ztrácí Spolek na síle, jak se zdá. Svoji vzájemně prospěšnou aktivitou by toto občanské sdružení mohlo být pro mnoho neziskových organizací dobrým příkladem, ať již je to existence konta „Celník v tísní“ nebo pořádání společných aktivit, jako představují turistické výlety či sportovní utkání. Dokonce si myslím, že dělá i něco navíc – podporuje stavovskou čest a etiku. Podporuje budování kolegiálních vztahů, tedy i budování sociálního kapitálu, navíc učí i demokracii, tím míním zejména komunikování problémů a snahu nalézt na ně řešení – deliberativní demokracii.

Spolek celníků České republiky, jako by se zdálo, v současné době hledá svou novou vizi, jako by hledal, kam dále směřovat. Některé kluby Spolku zanikají, tak jako například Domažlický klub celníků či Klub celníků Kladno. Na druhou stranu opět nové kluby vznikají, ale většinou jsou zakládány příslušníky celní správy ve výslužbě, např. Klub celních veteránů a Východočeský klub celních veteránů, kterým, jak se domnívám, chybí „celnické řemeslo“ a jejich bývalí kolegové.

Rozhovory se členy Spolku tak nutně vedou k zamyšlení, proč je v současné době vnímána budoucnost Spolku spíše negativně, než pozitivně. Jedním z možných závěrů je také ten, že se vytrácí vnitřní soudržnost, jednotnost a komunikace mezi členskou základnou. Vysvětlení lze také hledat v tom, že dříve byl jednou ze základních kompetencí celní správy výběr cla a s tím spojené dovednosti, které byly společné pro absolutní většinu členů Spolku, kteří tak měli společné pracovní téma k diskusi, jež je vzájemně sblížovalo. Po organizačních změnách souvisejících se vstupem ČR do EU došlo k zásadnímu rozšíření kompetencí celní správy a ke specializaci jednotlivých

příslušníků. Kromě tradičního celnictví, které je nosným základem celních správ, plní Celní správa ČR i jiné úkoly. V praxi pak dochází k tomu, že příslušníci celní správy mají tak rozdílná témata k diskusi, až je rozdělují. Celník, kontrolující mýtné na dálnicích, těžce nalézá společné téma k rozhovoru s kolegou odpovědným za výběr spotřebních daní, nebo kontrolou nelegální zaměstnanosti. Vytrácí se zde jakási společná hrdost nad sdílenými znalostmi a posláním. Nové vedení Spolku by mělo stmelit rozdílné vnímání úkolů celní správy do jednotné platformy vnímající českou celní správu a její zaměstnance jako jednotnou organizaci, která sice plní rozdílné úkoly, ale má své pevné místo ve státní správě i společnosti. V tomto směru může spolek sehrát významnou roli a přispět tak ke zvýšení prestiže celnického povolání.

Jsem přesvědčena o tom, že velmi důležitým úkolem, který Spolek pro společnost plní, i když si to sami členové nejspíše vůbec ani neuvědomují, je právě vedení k hrdosti a stavovské cti na své povolání. Vzhledem k tomu, co bylo naznačeno výše, se domnívám, že by tito „celníci“ měli vykonávat svou práci svědomitěji. Navíc členové každého klubu i ve Spolku obecně mezi sebou navazují bližší vztahy, tedy by měla fungovat i větší sociální kontrola nad výkonem jejich úkolů a činností.

## 8 Seznam použité literatury a zdrojů

### *Knižní publikace a tiskoviny*

Beneš, Jaroslav: 2005. Finanční stráž Československá 1918-1938. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint.

Brodesser, Slavomír – Horváth, Vladimír – Janák, Jan – Mainuš, František – Pospíšilová, Milena – Watzka, Jozef: 1982. Celnictví v Československu minulost a přítomnost. Praha: Naše vojsko.

Centrum pro výzkum neziskového sektoru: 2005. Sociální ekonomika a NNO v ČR. Praha 2005

Disman, Miroslav: 2008. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha Karolinum, str. 124.

Frič, Pavol – Bútorá, Martin: 2005. „Role občanského sektoru ve veřejné politice.“ In Martin Potůček a kol. Veřejná politika. Praha: Sociologické nakladatelství

Janák, Jan – Hledíková, Zdeňka: 1989. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

Kol. autorů: 1993. Encyklopedický slovník. Praha: Česká Typografie a. s

Malý, Karel – Sivák, Florian: 1988. Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918. Praha: Panorama

Putnam, Robert D.: 1994. Making Democracy work. Princeton University Press

Putnam, Robert D.: 1995. "Bowling Alone: America's Declining Social Capital"

Rosenblum, Nancy – Post, Robert C. (eds.): 2002. Civil Society and Government. Princeton: Princeton University Press

Salamon, M. Lester - Anheier, K. Helmut: 1998. Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross Nationally. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations

Skovajs, Marek a kol.: 2010. Občanský sektor. Praha: Portál s.r.o.

Švaříček, Roman - Šedřová, Klára, a kol.: 2007. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál

Tocqueville, Alexis de: 2000. Demokracie v Americe. Praha: Academia

## *Periodika Spolku a Celní správy ČR*

- Celní Věstník: roč. VI, č. 2, v Praze, r. 1928  
Celní Věstník: roč. VI, č. 3, v Praze, r. 1928  
Celní Věstník: roč. VI, č. 4, v Praze, r. 1928  
Celní Věstník: roč. VI, č. 7, v Praze, r. 1928  
Celní Věstník: roč. VI, č. 11, v Praze, r. 1928  
Celní Věstník: roč. VII, č. 2, v Praze, r. 1929  
Celní Věstník: roč. VII, č. 11, v Praze, r. 1929  
Celní Věstník: roč. VIII, č. 4, v Praze, r. 1930  
Celní Věstník: roč. VIII, č. 10, v Praze, r. 1930  
Celní Věstník: roč. VIII, č. 12, v Praze, r. 1930  
Celní Věstník: roč. IX, č. 1, v Praze, r. 1931  
Celní Věstník: roč. IX, č. 12, v Praze, r. 1931  
Celní Věstník: roč. X, č. 2, v Praze, r. 1932  
Celní Věstník: roč. X, č. 4, v Praze, r. 1932  
Celní Věstník: roč. X, č. 6-7, v Praze, r. 1932  
Celní Věstník: roč. X, č. 11, v Praze, r. 1932  
Celní Věstník: roč. X, č. 12, v Praze, r. 1932  
Celní Věstník: roč. XI, č. 5, v Praze, r. 1933  
Celní Věstník: roč. XI, č. 11, v Praze, r. 1933  
Celní Věstník: roč. XII, č. 1, v Praze, r. 1934  
Celní Věstník: roč. XII, č. 2, v Praze, r. 1934  
Celní Věstník: roč. XII, č. 3, v Praze, r. 1934  
Celní Věstník: roč. XII, č. 4, v Praze, r. 1934  
Celní Věstník: roč. XII, č. 10, v Praze, r. 1934  
Celní Věstník: roč. XII, č. 12, v Praze, r. 1934  
Celní Věstník: roč. XIV, č. 3, v Praze, r. 1936  
Celní Věstník: roč. XIV, č. 9, v Praze, r. 1936  
Celní Věstník: roč. XV, č. 3, v Praze, r. 1937  
Celní Věstník: roč. XV, č. 12, v Praze, r. 1937  
Celní Věstník: roč. XVI, č. 1, v Praze, r. 1938  
Celní Věstník: roč. XVI, č. 4, v Praze, r. 1938  
Celní Věstník: roč. XVII, č. 4, v Praze, r. 1939  
Celní Věstník: roč. XVII, č. 5, v Praze, r. 1939  
Celní Věstník: roč. XVIII, č. 3, v Praze, rok 1940  
Měsíčník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE: roč. XIII, č. 11/1979, v Praze, r. 1979  
Čtrnáctideník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE: roč. XXII, č. 22/1988, v Praze, r. 1988  
Čtrnáctideník Celní správy ČSSR CLO-DOUANE: roč. XXIII, č. 20/1989, v Praze, r. 1989  
Ročenka Spolku celníků ČR – 2006-2007  
Ročenka Spolku celníků ČR – 2007-2008  
Ročenka Spolku celníků ČR - 2012 – 2013



## *Ostatní zdroje*

Ústavní zákon č. 1/1993, Ústava České republiky

Zákon č. 44/1974 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Stanovy Spolku celníků České republiky dostupné také z:

<http://www.sccr.estranky.cz/clanky/dokumenty.html>

In: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/nase-ukoly/Stranky/odbory.aspx>

In: <http://www.pehe.cz/zapisnik/2006/demokracie-bez-volebv>

In: <http://old.cs.mfcr.cz/CmsGrc/Celni-sprava-CR/Organizacni-struktura/zrizen%C3%AD+cs.htm>

In: [http://www.sccr.estranky.cz/clanky/o\\_nas.html](http://www.sccr.estranky.cz/clanky/o_nas.html)

In: [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kraje\\_%28nuts\\_3%29\\_a\\_okresy\\_%28nuts\\_4%29\\_ceske\\_republiky](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kraje_%28nuts_3%29_a_okresy_%28nuts_4%29_ceske_republiky)

In: [http://www.socdistance.wz.cz/publikace/FF071115\\_Socialni\\_kapital.pdf](http://www.socdistance.wz.cz/publikace/FF071115_Socialni_kapital.pdf)

In: <http://www.mpsv.cz/cs/17132>

In: [http://www.cas.cz/o\\_avcr/zakladni\\_informace/dokumenty/eticky\\_kodex.html](http://www.cas.cz/o_avcr/zakladni_informace/dokumenty/eticky_kodex.html)

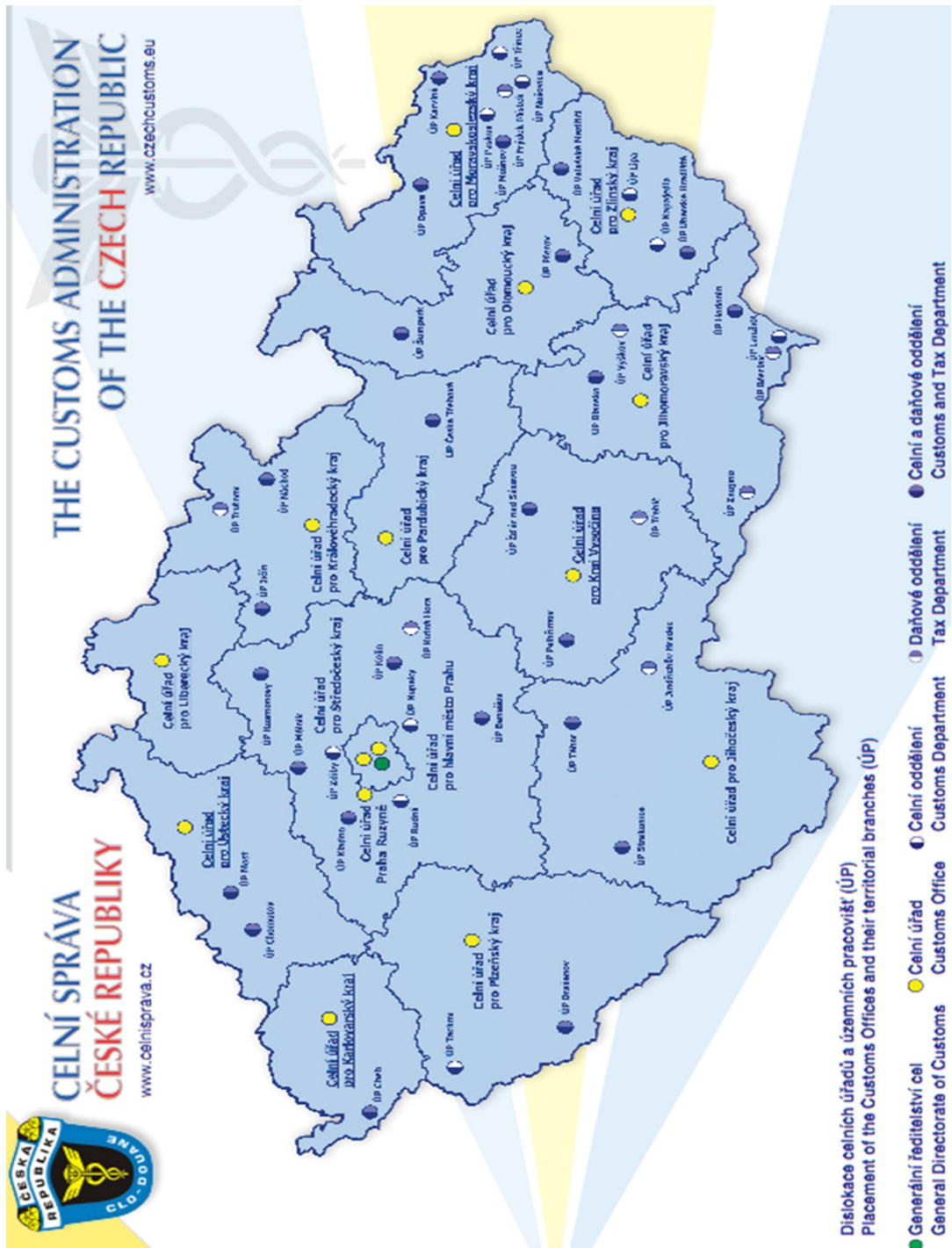
## 9 Přílohy

### Příloha č. 1

Merkur se symbolem nejen Celní správy ČR, ale také Spolku celníků České republiky.  
V římské mytologii byl Merkur bohem obchodu a cestování.



Organizační schéma Celní správy České republiky.



Průkaz člena Spolku československých celních úředníků v Praze z roku 1921.

Čtvrtletí	1921	1922	1923	1924
I.	3. dubna 1921 Prohlášení č. 100	21. kvě	15. kvě zaplacený	20. kvě zaplacený
II.				
III.	Průkaz zaplacen	zaplacen	15. kvě zaplacený	
IV.			21. kvě zaplacený	

**SPOLEK  
ČESKOSLOVENSKÝCH CELNÍCH  
ÚŘEDNÍKŮ V PRAZE.**

---

**Členská legitimace č. 270**

ODBOR v .....  
 ČLEN Č. ODBORU: .....

PAN *Bohuslav Hrdý*  
 jest řádným členem spolku

od *1919*

*Bohuslav Hrdý*  
 t. č. předseda  
 SPOLEK  
 ČESKOSLOVENSKÝCH  
 CELNÍCH ÚŘEDNÍKŮ  
 V PRAZE.

### Memorandum o spolupráci

Spolek celníků  
Všenorská 180  
252 02 Jilovíště u Prahy  
IČ: 67984711  
zastoupený předsedou panem Václavem Adamem,  
dále jen Spolek celníků

na straně jedné

a  
Generální ředitelství cel  
Budějovická č. 7  
146 06 Praha 4  
IČ 25697234  
zastoupené generálním ředitelem Mgr. Zdeňkem Richtrem  
dále jen „GŘC“  
na straně druhé  
se shodly na přijetí tohoto memoranda

#### I. Úvodní ustanovení

1. Spolek celníků je právnickou osobou, která je dobrovolnou nezávislou zájmovou profesní a stavovskou organizací celníků České republiky. Spolek celníků je registrován Ministerstvem vnitra pod č.j.VSC/1-16288/92.
2. GŘC bylo zřízeno zákonem č. 185/2004 Sb. o Celní správě České republiky jako správní úřad pro oblast celnictví s celostátní územní působností.

#### II. Předmět spolupráce

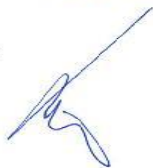
1. Předmětem memoranda je spolupráce při vytváření podniků pro činnost Spolku celníků a jeho klubů působících při celních úřadech, celních ředitelstvích a GŘC. Smluvní strany se dohodly na následujících formách spolupráce:
2. Vedení GŘC pro prezentaci činnosti Spolku:
  - souhlasí s vytvořením a provozováním stránek Spolku celníků na intranetu CS i v rámci internetové domény GŘC. Pro zajištění činnosti předsednictva Spolku celníků zapůjčuje GŘC PC s příslušenstvím a souhlasí s příměřeným užíváním komunikačních prostředků, zejména elektronické pošty funkcionáři Spolku.
  - Souhlasí se zapůjčováním služebních vozidel pro dopravu na akce spolku za úhradu vzniklých nákladů.
3. Spolek celníků se zavazuje:
  - Členové spolku celníků budou svým chováním trvale napomáhat k vytváření kladného obrazu celní správy v očích společnosti. Spolek celníků bude aktivně působit na pracovníky CS ve věcech budování integrity a loajality vůči organizaci.
  - Spolek celníků se prostřednictvím svých klubů bude spolupodílet na prohlubování vztahů k podnikatelské veřejnosti. Bude spoluorganizovat informační servis pro podnikatele, pořádat semináře a přednášky k odborným problematikám.
  - Spolupůsobit při zlepšování kulturních a sociálních podmínek pro zaměstnance CS.

### III. Další ujednání

1. Memorandum se uzavírá na dobu neurčitou a vstupuje v platnost dnem podpisu oběma smluvními stranami.
2. Případná změna memoranda musí být uzavřena formou číslovaných písemných dodatků.
3. Smluvní strany mohou od memoranda odstoupit na základě písemné výpovědi s tříměsíční výpovědní lhůtou, která začíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po doručení výpovědi smluvní straně.
4. Obě smluvní strany prohlašují, že memorandum uzavírají svobodně a volně a na důkaz svého souhlasu s jeho obsahem připojují své podpisy.
5. Memorandum je vyhotoveno ve dvou stejnopisech, z nichž každá ze smluvních stran obdrží po jednom vyhotovení.

V Praze dne: 7. 10. 2007

Za GŘC:



Za Spolek cejnků:



Memorandum o spolupráci mezi Spolkem celníků ČR a Generálním ředitelstvím cel ČR  
z roku 2012.



## MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI

Spolek celníků České republiky  
Všenorská 180  
252 00 Jiloviště  
IČ: 67984711  
zastoupený předsedkyní paní JUDr. Marií Bubeníkovou  
dále jen „Spolek celníků“

na straně jedné

a

Česká republika – Generální ředitelství cel  
Budějovická 7, 140 96 Praha 4  
IČO : 71214011  
zastoupené generálním ředitelem Generálního ředitelství cel ČR brigádním generálem JUDr.  
Ing. Pavlem Novotným  
dále jen „GŘC“

na straně druhé,  
dále jen také společně „smluvní strany“

se shodly na přijetí tohoto memoranda

### I. Úvodní ustanovení

1. Spolek celníků je dobrovolnou, nezávislou, zájmovou, profesní a stavovskou organizací. Je nábožensky a politicky neutrálním občanským sdružením. Základem spolkové činnosti jsou vzájemnost, kolegiální a etika. Spolek celníků je registrován Ministerstvem vnitra pod č. j. VSC/1-16288/92.
2. GŘC bylo zřízeno zákonem č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, jako správní úřad pro oblast celnictví s celostátní územní působností.

## II. Cílem činnosti

Cílem činnosti Spolku celníků je:

- a) upevňování vzájemnosti mezi členy např. společnými schůzkami, zájezdy, společenskými, kulturními a sportovními akcemi,
- b) pořádání přednášek, seminářů, odborná lektorská či poradenská činnost a jiná publikační činnost,
- c) ochraňování stavevské cti prostřednictvím orgánů Spolku celníků,
- d) podpora členů a ostatních zaměstnanců Celní správy České republiky, včetně bývalých, zejména založením a vedením konta „Celník v tísni“ a péč o ně, dle znění Statov Spolku celníků,
- e) navazování styků s jinými spolky, a to i na mezinárodní úrovni,
- f) vyvíjení hospodářské činnosti za účelem zabezpečení poslání Spolku celníků.

## III. Předmět spolupráce

Předmětem memoranda je vzájemná spolupráce při vytváření podmínek pro činnost Spolku celníků a Celní správy České republiky. Smluvní strany se dohodly na následujících formách spolupráce.

### 1. Generální ředitelství

- Souhlasí s poskytnutím místnosti potřebné pro činnost Spolku celníků a případně místností, které budou využívány pro kulturně-vzdělávací, sportovní a jiné zájmové akce pořádané Spolkem celníků.
- Po vzájemné dohodě souhlasí s využíváním kancelářské techniky, prostoru na intranetu a použitím služebních vozidel pro dopravu na akce Spolku celníků.

### 2. Spolek celníků

- Členové Spolku celníků budou svým chováním trvale napomáhat k vytváření kladného obrazu Celní správy České republiky ve společnosti. Budou rovněž aktivně působit na pracovníky Celní správy České republiky ve věcech budování integrity a loajality vůči organizaci.
- Prostřednictvím svých klubů se budou podílet na prohlubování vztahů k podnikatelské veřejnosti, spoluorganizovat informační servis pro podnikatele, pořádát semináře a přednášky k odborným problematikám a tím i nepřímo přispívat k optimalizaci vztahů mezi útvary Celní správy České republiky a podnikatelskou veřejností především v rámci celního a daňového řízení.
- Spolupůsobit při zlepšování kulturních a sociálních podmínek zaměstnanců Celní správy České republiky.
- Nadále pečovat o konto „Celník v tísni“ s úmyslem přispívat kolegům, kteří se dostanou nezáviněně do složité životní situace.

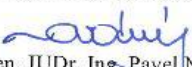


#### IV. Další ujednání

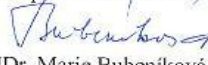
1. Memorandum se uzavírá na dobu neurčitou a vstupuje v platnost dnem podpisu oběma smluvními stranami.
2. Případná změna memoranda musí být uzavřena formou číslovaných písemných dodatků.
3. Smluvní strany mohou toto memorandum vypovědět na základě písemné výpovědi s tříměsíční výpovědní lhůtou, která začíná běžet prvním dnem měsíce následujícího po doručení výpovědi druhé smluvní straně.
4. Obě smluvní strany prohlašují, že memorandum uzavírají svobodně a volně a na důkaz svého souhlasu s jeho obsahem připojují své podpisy.
5. Memorandum je vyhotoveno ve dvou stejnopisech, z nichž každá ze smluvních stran obdrží po jednom vyhotovení.

V Praze dne: 16. 5. 2012

Za Generální ředitelství cel ČR:

  
brig. gen. JUDr. Ing. Pavel Novotný  
generální ředitel

Za Spolek celníků ČR:

  
JUDr. Marie Bubeníková  
předsedkyně SC ČR

## **ETICKÝ KODEX**

### **SPOLKU CELNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY**

V souladu se stanovami se všichni členové Spolku celníků hlásí k následujícím zásadám:

- dodržování zákonů
- čestnosti, nestrannosti a profesionalitě
- respektování lidských práv a svobod občanů
- vytváření korektních vztahů s veřejností
- dodržování zákonem stanovené mlčenlivosti a nevyužívání úředních informací k osobnímu prospěchu
- nepřijímání darů, pohoštění, slev ani jiných výhod, které by mohly být považovány za pokus ovlivňovat jejich rozhodování
- prosazování pracovních vztahů na zásadách korektnosti, nestrannosti, zdvořilosti a morálky
- rozšiřování a prohlubování svých odborných znalostí

Spolek celníků České republiky

VI. V Praze, 12. dubna 1928. Číslo 4.

# CELNÍ VĚSTNÍK

OFICIELNÍ ORGÁN SPOLKU ČESKOSLOVENSKÝCH CELNÍCH ÚŘEDNÍKŮ V PRAZE. ☐

Redakce: — Majitel a vydavatel Spolek čsl. celních úředníků v Praze. Zodpovědný redaktor Jan Bureš  
 Adresa: Chrástková 276. — Tiskne M. Bureš, Nusle. — Redakční uzávěrka každého 10ého v měsíci. — Předplatné ročně  
 12 Kč. — Pro členy zdarma. — Redakce a administrace Praha-II., Pod Slovany 11.  
 Za insertní část odpovídá K. Suchý, Praha I., Týnská 7.

## RESOLUCE

vydaná na X. jubilejní valné hromadě Spolku čsl. celních úředníků, konané dne 11. března 1928 v Praze:

Vládě R. Č. S., panu ministru financí a zákonodárným sborům.

Celní úředníci, jako platná složka finančních administrativních úředníků s nezbytným úplným středněškolským vzděláním a dvěma odbornými zkouškami, fungující nejenom jako percepční orgánové finanční správy, nýbrž i jako orgánové samostatně clo, daně a jiné dávky vyměřující, byli při právě provedené systemisaci zatlačeni až na poslední místo ve II. služební třídě. Tím byla kompetentními činiteli celní, nejvyšší zodpovědná a namáhavá služba se strany státní správy zneužnána.

Celní úředníci patřili již za bývalého rakouského režimu mezi úředníky, u nichž bylo nejen uvažováno o vyšším než středněškolském předvzdělání, ale tato okolnost by byla uskutečněna v intencích zákonodárce celních úředníků, nebýt světové války, která řešení záležitosti té odsunula.

Celní úřednictvo je si nadále vědomo své zodpovědnosti, ví dobře, že správný chod státních zájmů nemalou měrou na jejich řádném úředním výkonu a

**hlavně na jejich služební zdatnosti,**

domnívá se však, že kompetentními činiteli bude tato snaha oceněna, uznána a v radikálním zlepšení systemisace upravena. S nynějším stavem systemisace cítí se býti nejen nespokojeno, ale i citelně morálně i hmotně zraněno.

Náš dnešní protest platí předem tomu, že proti znění a duchu zákona o novém služebním systému pro státní zaměstnance, nebylo ani jediné místo u celních úřadů v celé republice obdařeno III. platovou stupnicí a tudíž také nebylo obsazeno. Jest na snadě, že za takových okolností, svědčících o naprosté nevhodnosti struktury celních úřadů, systemisace v nižších platových stupnicích nemohla dopadnouti jinak, než se stalo — naprostým snížením úrovně celého stavu, tak významného pro finanční hospodářství našeho státu.

Konečně nutno celnímu úřednictvu protestovati proti té skutečnosti, že při beztak nedostatečném a celkově nespokojivém stavu systemisace nebyla veškerá uprázdněná místa obsazena ani jmenováním neb povoláním.

Trpce želíme, že otázka zahraničních přídávků do dnešního dne nebyla provedena a s vážností sami dožadujeme se důrazně brzkého splnění našeho požadavku aspoň ve formě, jak jest tato otázka řešena u našich zastupitelských úřadů v cizině.

Celní úřednictvo tudíž zdůrazňuje v poslední chvíli, že při podobném postupu se strany nadřízených úřadů, utěšujících jej jenom sliby, mohla by vésti k naprostému nezájmu na dalším odborném sebevzdělání, čímž by celní služba na své intenzitě a vážnosti nemálo utrpěla.

V Praze, v březnu 1928.

Spolek čsl. celních úředníků.

Příloha č. 8

Přehled Klubů Spolku celníků České republiky a počet jejich členů.

Název	vznik	zánik	počet členů
Spolek celníků České republiky	12.11.1992		271
Spolek celníků - Klub Dolní Dvořiště	23.7.1998	zaniklý	
Spolek celníků - KLUB CELNÍKŮ PŘI GŘC	16.4.1998		19
SPOLEK CELNÍKŮ, KLUB při ŘCŠ JÍLOVIŠTĚ	22.7.1998	zaniklý	
Klub celníků při Celní pobočce ve Vrchlabí	6.4.2001	zaniklý	
Klub celníků Olomouc	22.7.1998		22
KYNOLOGICKÝ KLUB CELNÍKŮ	19.2.2001		11
Klub celníků ORLICKO	21.7.2005		12
Klub celníků Praha	22.11.2001		43
Klub celníků Vyškov	14.10.1999	zaniklý	
Domažlický klub celníků	15.3.2000	zánik k 1.1.2014	8
Klub celníků při PB Lísková	20.12.2000	zaniklý	
Moravskoslezský klub celníků při Celním ředitelství Ostrava	2.1.2009		46
Klub celníků při Celním ředitelství Ústí nad Labem	30.4.2001		15
Klub celníků Kladno	20.2.2007	zaniklý	
Východočeský klub celních veteránů	1.6.2011		26
Klub celních veteránů	31.10.2007		69

## Přehled příjmů a vydání Spolku, jakož také ozdravovny Maják a Sociálního fondu, v letech 1939 – 1940.

PŘÍJEM:

VYDÁNÍ:

Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek z r. 1938 . . . . .	42.237,95	Nábrada cest. a skut. výloh . . . . .	4.918,60
2. Příspěvky . . . . .	25.196,20	Předplatné Cel. věstníku . . . . .	8.978,30
3. Svěpomocná akce . . . . .	2.572,70	Tisk a organ. potřeby . . . . .	2.451,25
4. Převody odborů . . . . .	10.285,10	Poštovné a jedn. vydání . . . . .	1.220,25
5. Úroky . . . . .	1.591,05	Příspěvky Svazu středoškól. . . . .	1.478,25
		Zálohy na příspěvky . . . . .	262,50
		Převáděno pro ozdrav. Maják . . . . .	7.000,—
Příjem . . . . .	81.883,—	Vydání . . . . .	26.309,15
		Zůstatek k 31. XII. 1939 . . . . .	55.573,85
Celkem . . . . .	81.883,—	Celkem . . . . .	81.883,—

## Účet ozdravovny Maják v Luhačovicích za r. 1939.

PŘÍJEM:

VYDÁNÍ:

Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek . . . . .	1.340,85	Vrácené zápujčky . . . . .	1.400,—
2. Nájemné . . . . .	9.650,50	Správní výlohy osobní . . . . .	2.975,05
3. Převáděno Spolkem cel. úř. . . . .	7.000,—	" " věcné . . . . .	3.136,50
4. Úroky . . . . .	209,05	Daň z obrátu . . . . .	292,—
		Investice . . . . .	7.116,—
		Inventář . . . . .	1.535,65
Příjem . . . . .	18.200,40	Vydání . . . . .	16.455,20
		Zůstatek k 31. XII. 1939 . . . . .	1.745,20
Celkem . . . . .	18.200,40	Celkem . . . . .	18.200,40

## Účet sociálního fondu za rok 1939.

PŘÍJEM:

VYDÁNÍ:

Označení	K	Označení	K
1. Zůstatek . . . . .	23.237,30	Vánoční podpory sirotkům . . . . .	2.700,—
2. Dary . . . . .	216,40	Výpomocce . . . . .	2.150,—
3. Úroky . . . . .	826,10	Pápujčky . . . . .	5.400,—
Příjem . . . . .	24.280,—	Vydání . . . . .	10.250,—
		Zůstatek k 31. XII. 1939 . . . . .	14.030,—
Celkem . . . . .	24.280,—	Celkem . . . . .	24.280,—

## Přehled příjmů a vydání Spolku v roce 1940.

PŘÍJEM:

VYDÁNÍ:

1. Zůstatek . . . . .	55.573,80	1. Podíl za členy něm. národ. . . . .	37.573,70
2. Příspěvky . . . . .	7.396,—	2. Předplatné Cel. věstníku . . . . .	2.908,—
3. Svěpomocná akce . . . . .	167,50	3. Tisk a org. potřeby . . . . .	1.995,65
4. Vrácená záloha . . . . .	500,—	4. Poštovné a jednatel. vydání . . . . .	242,35
5. Převod odboru Mor.-slez. . . . .	11.317,—	5. Za prodej cenných papírů . . . . .	102,—
6. Úroky . . . . .	793,60	6. Ztráta kursovní . . . . .	1.450,—
Celkem . . . . .	75.747,95	Celkem . . . . .	44.271,70
		Zůstatek k 31. III. 1940 . . . . .	31.476,25
Úhrnem . . . . .	75.747,95	Úhrnem . . . . .	75.747,95

## Účet ozdravovny „Maják“ v Luhačovicích za rok 1940.

PŘÍJEM:

VYDÁNÍ:

1. Zůstatek . . . . .	1.745,20	1. Vrácené zápujčky . . . . .	400,—
2. Úroky . . . . .	14,40	2. Správní výlohy osobní . . . . .	300,—
		věcné . . . . .	139,20
		3. Daň z obrátu . . . . .	303,—
Celkem . . . . .	1.759,60	Celkem . . . . .	1.142,20
		Zůstatek k 31. III. 1940 . . . . .	617,40
Úhrnem . . . . .	1.759,60	Úhrnem . . . . .	1.759,60

## Účet Sociálního fondu za správní rok 1940.

PŘÍJEM:

VYDÁNÍ:

1. Zůstatek . . . . .	14.030,—	1. Pápujčky . . . . .	500,—
2. Dar . . . . .	100,—		
3. Úroky . . . . .	202,—		
4. Vrácené pápujčky . . . . .	300,—		
Celkem . . . . .	14.632,—	Celkem . . . . .	500,—
		Zůstatek k 31. III. 1940 . . . . .	14.132,—
Úhrnem . . . . .	14.632,—	Úhrnem . . . . .	14.632,—

## Přehled obrátu „Celního věstníku“ za rok 1938

1. Zůstatek z roku 1937 . . . . .	7.355,18	Tisk . . . . .	34.595,90
2. Předplatné soukromé . . . . .	9.972,—	Honoráře Cel. věst. . . . .	5.370,70
3. Předplatné členské . . . . .	6.600,—	Vedení redakce . . . . .	1.600,—
4. Celní účetnictví . . . . .	801,60	Vedení administrace . . . . .	1.663,—
5. Veterinární předpisy . . . . .	60,—	Za Ročenky . . . . .	85,—
6. Celní chemie . . . . .	135,—	Daň z obrátu . . . . .	1.235,80
7. Ročenky . . . . .	530,30	Administrativní vydání . . . . .	158,—
8. Inserce . . . . .	24.430,25	Porto . . . . .	255,65
		Man. popl. pošt. spoř. . . . .	5,60
		Tiskopisy pošt. spoř. . . . .	54,50
		Provise z insertů . . . . .	150,50
		Pápujčka . . . . .	1.581,—
		Záloha redakci . . . . .	367,80
		Odměny zřizencům . . . . .	120,—
		Průběžné . . . . .	
		Třapce a pod. . . . .	148,—
Příjem celkem . . . . .	50.615,93	Vydání celkem . . . . .	47.591,45

Přehled z čerpání konta „Celník v tísní“ v roce 2012. Zdroj: Zápis z konference předsedů klubů celníků konané ve dnech 14. - 17. 2013.



## Spolek celníků České republiky

#### 4) Konto „Celník v tísní“:

Počáteční zůstatek na kontu „CVT“ činil: 160.284,59 Kč  
 V r. 2012 bylo na konto přijato celkem: 42.283, -- Kč  
 Z konta „CVT“ bylo v r. 2012 vyplaceno celkem: 74.000, -- Kč  
 Konečný stav (zůstatek k 31.12.2012): 128.567,59 Kč

#### Přehled čerpání z konta "CVT" v roce 2012:

den / měsíc	Text:	Příjmy: Konto Celník v tísní	Výdaje: Konto Celník v tísní	Zbývá: Konto Celník v tísní	Zvláštní určení:
	Počáteční zůstatek:			160 284,59	
15.01.12	výtěžek z plesu na k."CVT"	7 841,00			
02.03.12	A.Cíhová-výpomoc z k."CVT"		30 000,00		
02.03.12	I.Krkošková-výpomoc z k."CVT"		5 000,00		
24.03.12	KC Veteránů-příspěvek na k."CVT"	1 950,00			
25.03.12	Sněm Skočice - příspěvek na k."CVT"	2 003,00			
26.03.12	p.Dočkal-příspěvek.na k."CVT"	1 520,00			
22.05.12	KC Praha-příspěvek na k."CVT"	7 480,00			
04.06.12	KC GŘC-příspěvek na k."CVT"	2 863,00			
03.08.12	KC Domažlice-příspěvek na k."CVT"	5 000,00			
03.08.12	pí Kadlecová- příspěvek na k."CVT"	40,00			
03.08.12	J.Tauber-výpomoc z k."CVT"		4 000,00		
03.09.12	KC Veteránů-příspěvek na k."CVT"	1 400,00			
03.11.12	KC Ústí n/Labem-příspěvek na k."CVT"	2 926,00			
07.12.12	KC Praha-příspěvek na k."CVT"	1 900,00			
07.12.12	KC GŘC-příspěvek na k."CVT"	2 050,00			
07.12.12	J.Kučka-výpomoc z k."CVT"		15 000,00		
07.12.12	P.Procházka-výpomoc z k."CVT"		20 000,00		
31.12.12	KC Domažlice-příspěvek na k."CVT"	4 770,00			
31.12.12	KC Veteránů-příspěvek na k."CVT"	540,00			
	<b>Součty za rok 2012:</b>	<b>42 283,00</b>	<b>74 000,00</b>	<b>128 567,59</b>	

#### 5) Členské příspěvky:

Na členských příspěvcích bylo v r. 2012 přijato: 35.490, -- Kč  
 Na zápisném od nových členů bylo v r. 2012 přijato: 2.350, -- Kč  
 Celkem: 37.840, -- Kč

Polostrukturované rozhovory s informátory.

*Polostrukturovaný rozhovor s panem mjr. Mgr. Josefem Dörflem, místopředsedou Spolku celníků České Republiky a předsedou Klubu celníků Praha, trval cca. 1,5 hodiny a probíhal v prostorách jeho kanceláře v budově Celního úřadu pro Středočeský kraj. Pan Dörfl je členem Spolku od roku 2000, tedy 13 let a 17 let je zaměstnán u CS ČR.*

***Proč jste se rozhodl vstoupit do Spolku, jaké v tom vidíte výhody, proč Vám nestačilo zůstat „pouze“ v pracovním poměru s Celní správou ČR?***

Jakmile jsem trochu poznal fungování organizace, našel jsem, že funguje něco, co prohlubuje profesní vztahy, prohloubení ducha... Hlavním důvodem tedy pro vstup tedy asi bylo prohloubení vztahu na neformální úrovni, k čemuž dochází k tomu čím dál míň. Nyní funguje jen setkávání na úrovni členských výročních schůzí. Dříve jsme pořádali různé výlety, například do Drážďan na vánoční trhy, do Švédska, se slovenským spolkem celníků na Ukrajinu, tyto výlety jsme si sami financovali. Příležitost setkávat se na neformální úrovni se tak naskytne většinou jen při plese či na sportovních akcích, jako jsou fotbalové turnaje

***Jak Vy konkrétně pociťujete vzájemnost, kolegiální?***

Právě v neformálních vztazích, které se mají možnost realizovat v rámci Spolku...Ale za poslední dobu spatřuju klesající tendenci ohledně té kolegiality, například dobrý pocit je po plese, který se koná v Praze a sejde se na něm hodně lidí, je to takový impuls k něčemu dělat, ale ten impuls zase postupem času upadá. Chybu spatřuju také ve vedení Spolku, velká pozornost je věnována provozním věcem okolo, ale ne motivaci členů. Okolo toho roku 2000 tu bylo mnoho lidí, kteří měli zájem, ale nyní se všechno mění, myslím tím změny v organizaci CS, když už lidé mají pocit, že si to sedlo, tak přijde nová změna, ještě radikálnější, například vstup do EU prohloubil byrokracii, nikdo nemá rozhodující pravomoc – mám pocit, že dříve byla větší autonomie vedoucích, teď je vše řízeno EU – (pozn. autora – mluvil při tom o zařazení počítačové myši do té

správné kolonky) Necítím prostor ke zlepšení, ale nyní asi obecně každý hledá v organizaci něco jiného – je potřeba získat nový impuls.

***Máte pocit, že díky Spolku, se Vaše sociální vztahy s kolegy prohloubily či nějak změnilly?***

Ano na to má Spolek vliv, měl jsem šanci tak kolegy na určitých akcích blíže poznat, ale jak Spolek stárne, tak ale neprobíhá obměna členů, jak by měla, aktivní mladí nejsou, je jich jen málo, a tak jsou neschopní akce.

***Jak získáváte finance pro svoji činnost, mimo členských poplatků? Jakou vyvíjí Spolek případnou hospodářskou činnost?***

Jakou takovou žádnou hospodářskou činnost Spolek nevyvíjí. Jedinou výtěžnou činností, kromě členských poplatků, je organizace odborných seminářů, které realizují jednotlivé kluby, přičemž 15% výtěžků z nich jde do společné pokladny Spolku, které jsou dále použity na realizaci Spolkových aktivit a na jeho provoz, například tisk Ročenek, průkazek. Spolek samostatně realizuje „pouze“ každoroční plesy, což je tak trochu návaznost na historické tradice, kdy právě zimní plesy sloužili k setkávání a navazování bližších vztahů se svým okolím. Zanedbatelné částky jsou také získávány s prodeje reklamních předmětů, jako je například vystřihovací celní autíčko, či odznáčky.

***Máte pocit, že jste součástí organizované občanské společnosti, že plníte nějaké vzájemně a veřejně prospěšné služby a činnosti?***

Nevnímám. Nejsme pro veřejnost, ale jen pro vzájemnou pomoc. Nemám pocit, že vstup do Spolku by měl nějaký vliv na mé vnímání občanské společnosti, neuvědomuji si to. Konto „Celník v tísní“ vnímám jako jedinou aktivitu. Možná snad ještě pořádání dětských dnů, které se dříve konaly každoročně v červnu, ale nyní už se nerealizují.

***Spolupracujete v rámci Spolku nebo klubu s nějakou mezinárodní neziskovou organizací, nějaké společné projekty?***

Spolupracujeme se slovenským spolkem celníků, což asi už tak vychází s našeho historického vztahu ke Slovensku. Také jsme byly členem Unie celních a finančních úředníků Evropy, toto členství nemělo žádný přínos, pouze se jednou ročně konalo zasedání, přičemž roční poplatky za členství činily 15.000 Kč. Jinak žádná spolupráce,



ani charitativní, byla tady snaha spolupracovat s dětským domovem, ale nedotáhlo se to do konce – nejsou síly dát to dohromady.

***Existuje v rámci Spolku etický kodex a máte pocit, že je dodržován?***

Ano existuje, ale potřeboval by nový impuls. Jeho účel trochu upadá, existuje určitá snaha ho prosadit, proto jsem ho zveřejnil v naší poslední Ročence, samozřejmě je uveden i na našich internetových stránkách. Musím přiznat, že určité prvky se nedaří naplňovat.

***Co si představujete pod pojmem stavovská čest, stavovské zájmy?***

Stavovská čest – vstup do Spolku, tak jsem to cítil, беру to za své. Vše je postaveno na vzájemných vztazích. Kolegialita už není na té úrovni, například v tomhle baráku sedí 80 lidí a za 11 měsíců se neznáme a ani jsme se všichni neviděli a ani není zájem. Celá společnost se tak nějak proměnila, jde mimo kolegiální vztahy, navíc v poslední době prochází Celní správa jako taková reorganizací – po 15 letech dochází k zpretrhání vazeb.

***Je účast členů Spolku, ať již na spolkovém sněmu, který se koná jednou za 4 roky, nebo na každoroční konferenci předsedů klubů celníků, spíše dobrovolná nebo je povinná a jaká témata na těchto zasedání probíráte?***

Tak jak u koho, je to půl na půl, ale na sněm v 90% chodí lidi, kteří se to snaží udržet. Povídáme si o tom, co se stalo, co se bude dít, no prostě provozní záležitosti a definujeme si budoucí úkoly...

***Jaký je vztah Spolku a vedení Celní správy České republiky, existuje nějaká finanční, morální či hmotná podpora?***

Ano, morální podporu pocítujeme poměrně velkou, to ostatně dokazuje i společné Memorandum, které v sobě zahrnuje i podporu ohledně možnosti využívání prostorů, elektrotechniky, jako je například tiskárna. Finanční podporu žádnou nemáme a ani ji nevyžadujeme, ceníme si své nezávislosti, existuje snaha udržet Spolek a vedení CS ČR odděleně, ale tohle má trochu jinak Kynologický klub celníků Heřmanice, kde ta spolupráce s CS musí být užší. Celkově je ale pocítována podpora, a to i ze strany generálního ředitele Celní správy ČR P. Novotného, přestože nedávno ze Spolku vystoupil – no nejspíše proto, že Spolek jde nyní trochu jiným směrem (ve Spolku

převládá levice a vyskytují se jedinci, se snaží svého dřívějšího profesního vzrůstu zneužívat k vlastnímu růstu...)

***Existuje nějaká spolupráce Spolku, případně klubu s odbory?***

Neřekl bych, akorát když je nějaká živelná pohroma, jako byly nedávno povodně, tak jsme řešily společnou sbírku. Jinak lidi, kteří jsou v odborech, jsou i ve Spolku, dost se to prolíná. My ale nemáme politické ambice domáhat se například na CS větších platů či lepších podmínek – není prostor, nejsou zdroje, ale je zde prostor na debaty.

***Co myslíte, má vliv Spolek na Vaši politickou participaci, máte pocit, že OS prospívá demokracii?***

Nemám ten pocit, že by to mělo mít nějaký vliv. Celník by měl být apolitický, neprobíhají u nás politické debaty, není to podstatné. Jinak samozřejmě demokracie zde je, není problém v rámci Spolku debatovat nad problémy a hledat spolu vhodná řešení. Vše je o diskuzi (pozn. autora – vliv na rozvoj deliberativní demokracie), nic není většinou nařizováno, byť v rámci konference se zdá být všechno jednohlasné, ale mnoho problémů je probráno dopředu, máme snahu získat názor lidí, bere se na ně ohled ... většinou komunikujeme po e-mailu, takže ty názory jsou i fyzicky podchycené, takže se po tom nikdy nemůže obrátit o 180°, bez toho aby o tom nebyl záznam.

***Domníváte se, že by byl Spolek, popřípadě klub, spojen s korupcí? Vyskytly se nějaké případy, kdy se v rámci klubu nebo Spolku musela řešit tato, jistě neetická záležitost?***

Myslím si, že Spolek jako takový není spojen s korupcí, spíše je to selhání jednotlivce, ale to se řeší ... no byla aféra, kdy jedinec převzal sponzorský dar od firmy a následně tam šel na kontrolu, samozřejmě členem Spolku už není...

***Propaguje se Spolek prostřednictvím moderních sociálních sítí, třeba pomocí Facebooku?***

Byla snaha tam vytvořit profil našeho Spolku, neklaplo to z časových důvodů, víte, nejsem zrovna fanoušek FB a v práci toho mám dost, a po večerech se raději věnuji rodině, než bych trávil hodiny právě třeba na Facebooku.

***Takže nějaké bližší vztahy ke zbytku společnosti, k občanům si nebudujete?***

No pořádné tak akorát odborné semináře pro celní veřejnost, teda mimo pořádání těch každoročních celních plesů, kam je samozřejmě širší veřejnost zvána, ale spíše z obchodních kruhů a ze státní správy, ale také tak nevytváříme žádný klientelismus, pouze korektní vztahy.

***Jak vnímáte prospěšnost konta „Celník v Tísni“?***

Mám pocit, že je to jediná věc, která nějak funguje. Sběrka se vyhláší jen cíleně, např. povodně nebo teď v červnu zemřel kolega, který měl malé děti. Jinak jsou příspěvky minimální, tak z 80% přibývají peníze na kontě z pořádaných akcí, například. fotbalový turnaj, kde je instalována kasička, kam fyzicky hází peníze.

***Jak to vidíte s fungováním Spolku, popřípadě klubu do budoucna?***

Celková nálada mezi členy není dobrá, spatřuji klesající tendence.... Mladší kolegové nemají zájem vstoupit do Spolku – necítí výhody, je to o tom, že musí chtít sami spolupracovat. Mají nechuť se organizovat, chtějí si jen udělat svou práci, nic navíc. Například dříve se pravidelně konala sportovní akce pro celníky a jejich rodiny, tzv. „Velká Celní“, nyní už se nekoná .... asi je to tím, že existuje nechuť se zapojit a zvyšují se náklady na účastníky, tak jako jsme dříve mohly s celými rodinami využít na víkend spolkovou rekreační chatu, tak nás to vyšlo tak např. na 500 Kč a nyní to vychází tak 2000Kč, každý si sám ty priority přehodnotí.... Už skončil Klub Celníků Kladno a nejspíš to čeká i Domažlice...Náladu ve Spolku dokazuje i případ pražského klubu, kdy je v pražském regionu tak cca. 1000 celníků, za rok přistoupí tak 2 – 3 členové, ale za to jich 5 odpadne.

**Pan plk. Mgr. Karel Mojžíš, se kterým jsem vedla tento polostrukturovaný rozhovor, pracuje u celní správy od roku 1982, kdy začínal jako řadový pracovník na hraničním přechodu a v současnosti zastává pozici 1. zástupce generálního ředitele Generálního ředitelství cel. Do Spolku celníků vstoupil v r. 2000, a to konkrétně do Klubu celníků Domažlice.**

***Proč jste se rozhodl vstoupit do Spolku, jaké v tom vidíte výhody, proč Vám nestačilo zůstat „pouze“ v pracovním poměru s Celní správou ČR?***

Mému vstupu do spolku celníků, resp. do „Domažlického klubu celníků“, předcházelo několik historických událostí. Jak už jsem v úvodu uvedl, k celní správě jsem byl přijat ještě za existence ČSSR a tehdy existujících institucí jako byl socialistický svaz mládeže nebo revoluční odborové hnutí, kde členství bylo více méně povinné. Bez ohledu na tyto instituce i v té době existovala mezi celníky velká soudržnost a sklon ke scházení se a organizování různých akcí v mimopracovním čase. Pro „krytí“ některých akcí a možnost jejich profinancování bylo využíváno členství v těchto institucích. Po sametové revoluci v r. 1989 bylo určité období jakéhosi bezvládí, kdy především státní orgány hledaly své místo v nových podmínkách a stejně to platilo i o sdružování se v různých profesních organizacích. Samozřejmě i v této době se celníci scházeli, podnikali různé akce jak pro sebe, tak pro veřejnost. Stále více však začínalo být zřejmé, že by tato činnost měla být nějak institucionalizována. Vznikla myšlenka navázat na prvorepublikovou tradici a od roku 1992 vznikl spolek celníků a následně i kluby celníků. Protože mi tento způsob ukotvení celníků, kteří měli zájem i o něco jiného než jim velely služební povinnosti, připadal zajímavý, začal jsem v těchto institucích od prvopočátku poměrně intenzivně pracovat.

***Máte pocit, že díky Spolku, se Vaše sociální vztahy s kolegy prohloubily či nějak změnily?***

Nikdy jsem neměl pocit, že by se moje vztahy ke kolegům vstupem do spolku nějak zásadně změnily. Buď k nim máte vztah, bez ohledu na to, zdali jste někde organizováni, nebo prostě nemáte potřebu něco s někým sdílet a pak vám žádný spolek nepomůže. Pravdou ale je, že spolek vám umožní daleko více tento již existující vztah rozvíjet. Po mne to znamenalo mít daleko širší možnost poznat více stejně smýšlejících kolegů.

***Jak Vy konkrétně pocítujete vzájemnost, kolegiální?***

Kolegialita je u celníků velmi silně vyvinuta. Částečně za to může podle mne to, že se jedná o ne příliš početnou komunitu s poměrně hodně specifickým zaměřením. Často býváme charakterizováni jako vysoce znalostní organizace. Svoji roli může hrát i to, že pro svoje poslání nebudeme u valné části společnosti pozitivně vnímáni. To všechno jsou faktory, které podporují kolegiální a vzájemnost. Je zajímavé, že po vstupu do EU a s tím související daleko větší možností potkávat se s kolegy z různých zemí, jsem dospěl k názoru, že tato kolegiální platí obecně mezi celníky, bez ohledu na hranice a

státní příslušnost. Díky tomu, že minimálně v EU se celní správy řídí v oblasti celní stejnou legislativou – Celním kodexem EU, mají všichni kolegové podobné zkušenosti a problémy, o kterých se mohou bavit, což je lidsky sblíží a podporuje jejich vzájemnost a mohu z osobní zkušenosti potvrdit, že tuto kolegiální povahu velice často a významně.

***Jak získáváte finance pro svoji činnost, mimo členských poplatků? Jakou vyvíjí Spolek, popřípadě klub, případnou hospodářskou činnost?***

Je zřejmé, že pro kvalitní fungování klubu jsou potřeba i finanční prostředky. Způsobů jak je prostřednictvím klubu získat je poměrně dost a pokud vím, jednotlivé kluby preferují různé varianty. Je zde ale kolize v podobě střetu zájmů. Podle mého názoru považují za nejtransparentnější školící a lektorskou činnost, kdy jsou odborné vědomosti, sice získané v průběhu profesního vzdělávání, předávány za úplatu laické veřejnosti. Musím zde upozornit, že příslušníci celní správy mají podle zákona o bezpečnostních sborech takřka absolutní zákaz jakékoliv jiné výdělečné činnosti a to se samozřejmě vztahuje i na jejich aktivity v klubech celníků. Vzpomínám si, že jsme jako vedení řešili případ, kdy předseda jednoho klubu přijal sponzorský dar od problematické firmy, vůči které ve službě vystupoval jako správce daně. Tedy naprosto jasný střet zájmů a pro tohoto kolegu a klub to neopadlo vůbec dobře. A takových případů znám z praxe samozřejmě více. Proto považuji získávání finančních prostředků pro činnost klubů za velice problematickou a na výsost citlivou.

***Spolupracujete v rámci Spolku nebo klubu s nějakou mezinárodní neziskovou organizací, řešíte nějaké společné projekty?***

Pokud je mi známo, tak spolek celníků spolupracuje s některými podobně orientovanými organizacemi v rámci EU. Existuje organizace v EU, která sdružuje kluby finančních a celních správ pod jednu zaštitující organizaci. Po vyhodnocení finančních příspěvků a možných benefitů bylo rozhodnuto z této organizace vystoupit. Co se týče účasti na společných projektech, není mi v této chvíli nic známo o žádné kooperaci. Jedinou výjimkou je velice úzká spolupráce s kolegy ze Slovenska, která je však vysvětlitelná z důvodů společných historických tradic .

***Jaký je vztah Spolku a vedení Celní správy České republiky, existuje nějaká finanční, morální či hmotná podpora?***

U této otázky se musím nejprve zamyslet, koho zájmy zastupuji více, zda vedení, kde mám poměrně významné vedoucí postavení nebo prostého člena klubu. Převládá samozřejmě má role ve vedení celní správy, ale na to, že jsem člen klubu, nikdy nezapomínám. Proto se snažím oprávněným požadavkům Spolku celníků maximálně vyhovět a vycházím vstříc jejich požadavkům a při společných jednáních s vedením Spolku se snažíme nalézt co nejlepší řešení, která by uspokojila obě strany. Důkazem toho jsou i dvě platná memoranda<sup>113</sup>, která se snaží vedení celní správy beze zbytku naplňovat.

***Existuje nějaká spolupráce Spolku, případně klubu, s odbory?***

Pokud vím, tak žádná přímá spolupráce neexistuje. Samozřejmě se může stát, že člen spolku je zároveň i člen odborů, ale to by nemělo mít vliv na fungování spolku.

***Co myslíte, má vliv Spolek na Vaši politickou participaci, máte pocit, že OS prospívá demokracii?***

Na úvod této otázky musím uvést, že příslušníci celní správy nesmí být politicky organizováni a tudíž nesmí podporovat žádné politické hnutí a podle mého názoru, to je důsledně dodržováno.

***Domníváte se, že by byl Spolek, popřípadě klub, spojen s korupcí? Vyskytly se nějaké případy, kdy se v rámci klubu nebo Spolku musela řešit tato, jistě neetická záležitost?***

Jak už jsem uvedl na příkladu v jiné odpovědi hranice mezi legální činností spolku a případným neetickým jednáním jeho členů je velmi tenká a nezřetelná hranice. Jako prioritní musí být brán zřetel na práva a povinnosti příslušníků bezpečnostních sborů. Osobně jsem přesvědčen, že většina členů spolku má vysoký morální kredit a spolehlivost, ale existují i výjimky.

---

<sup>113</sup> Viz. příloha č. 3 a č. 4

***Propaguje se Spolek prostřednictvím moderních sociálních sítí, třeba pomocí Facebooku?***

Spolek i jednotlivé kluby mají své internetové stránky, ale že by sdílely otevřené sociální sítě na Facebooku nemám žádnou informaci a zcela osobně se domnívám, že tento způsob komunikace je již za rozumnou hranicí osobního soukromí a veřejnou otevřeností.

***Takže nějaké bližší vztahy ke zbytku společnosti, k občanům si nebudujete?***

Spolek není primárně o nějakém vztahu k občanům. Měl by se především soustředit na vnitřní vztahy v organizaci a teprve sekundárně by se měl soustředit na vnější okolí.

***Jak vnímáte prospěšnost konta „Celník v Tísni“?***

Konto celník v tísni je určitě dobrá myšlenka a jeho prostředky udělaly radost nejednomu kolegovi, který se dostal do složité životní situace. Mám pocit, že nejvíce ho bývá využíváno po různých povodních. Je tak trochu problém s jeho naplňováním, protože i zde platí, že poskytnutí příspěvku pro budoucí neznámou příležitost není příliš populární. Zato při konkrétní situaci se solidarita vždy prokáže velmi výrazně a to ve mně vzbuzuje hrdost a stavovskou čest

***Jak to vidíte s fungováním Spolku, popřípadě klubu, do budoucna?***

Bohužel musím konstatovat, že jsem v minulém týdnu podepsal souhlas se zrušením klubu celníků při Celním úřadu Domažlice. Hlavní důvod spočívá v tom, že po organizačních změnách již neexistuje Celní úřad Domažlice a jeho bývalí příslušníci jsou roztroušeni po různých útvarech celní správy, což jim fakticky znemožňuje pravidelně se stýkat a jejich členství v klubu se tak stává prakticky pouze formální. Přesto věřím, že ti kdož budou mít zájem zapojit se do klubových činností, si své místo najdou v některém z existujících klubů. Já například vstoupím do klubu při generálním ředitelství cel. Přesto neskrývám určitou obavu o jeho další budoucnost. Jsem přesvědčen, že současná společenská situace podobným aktivitám příliš nepřeje a samotná celní správa z personálního hlediska stagnuje, ba naopak j neustále hrozí propuštění, případně přesuny funkčních míst do jiných lokalit. Ani současné vedení spolku mi neposkytuje příliš jistot ke zlepšení situace. Osobně jsem tak vytížen, že mi

pro spolkovou aktivitu zbývá minimum času. Nezbývá než doufat, že se ve vedení objeví někdo mladý, plný elánu, který dá spolkové činnosti nový impuls

**Hodinový polostrukturovaný rozhovor, který jsem vedla s paní plk. JUDr. Bc. Olgou Kadlecovou, dnes již bývalou předsedkyní Domažlického klubu celníků, působí v Celní správě České republiky již 37 let a členkou Spolku se stala od chvíle založení Klubu celníků při CÚ Domažlice, jak se tehdy klub nazýval. Ráda bych podotkla, že celý rozhovor je spíše zaměřen na Domažlický klub celníků, než-li na samotný Spolek.**

*Proč jste se rozhodl vstoupit do Spolku, jaké v tom vidíte výhody, proč Vám nestačilo zůstat „pouze“ v pracovním poměru s Celní správou ČR?*

Ten prvotní důvod byl spíše praktický, abychom mohli pořádat naše celní plesy, vznikla tak potřeba se určitým způsobem institucionalizovat, a tak více méně vznikl náš Klub. Poté jsem zjistila, že je to dobrá věc pro prohlubování vztahů, pro mě bylo důležité to setkávání a navazování hlubších, přátelštějších vztahů. Hlavně náš tehdejší ředitel nás k tomu přivedl. Hlavní výhodu jsem pocítovala právě v těch přátelštějších vztazích, spojovalo nás něco hlubšího než jenom práce – byli jsme pyšní na to celnictví, jo asi ano stavovská čest, hrdost.

*Máte pocit, že díky Spolku, se Vaše sociální vztahy s kolegy prohloubily či nějak změnily?*

Samozřejmě, jak jsem před chvílí řekla, ty vztahy se prohloubily nejenom v rámci našeho klubu, ale mezi celníky v celé ČR. Dříve jsme se dost často setkávali a vždy mezi námi panovala velmi přátelská nálada, i když jsme se samozřejmě občas názorově střetli.

*Jak Vy konkrétně pocítujete vzájemnost, kolegiální?*

Pro mě to hodně znamená, hodně mi to dává, ale nyní se dostávám do kolektivu, kde to těm lidem nic neříká, mám pocit, že to jediný co je nyní zajímavé, jsou odměny, peníze. Mají zájem udělat si to sví v práci a o nic víc se nestarat.



***Jak získáváte finance pro svoji činnost, mimo členských poplatků? Jakou vyvíjí Spolek, popřípadě klub, případnou hospodářskou činnost?***

V poslední době již skoro žádnou hospodářskou činnost v klubu nevyvíjíme, dříve jsme ale získávali peníze s pořádaných plesů, a také jsme občas pořádali i semináře pro celní deklaranty. Ale nás ty peníze až zas tak nezajímali – pořádali jsme výlety do zahraničí, turistické výlety i jsme dříve grilovali kuřata – to ty lidi stmelovalo. Nějaká výdělečná činnost, rozhodně nebyl ten důvod, co by nás stmeloval. Ale některé kluby se snaží vydělávat peníze i nad rámec...

***Máte pocit, že jste součástí organizované občanské společnosti, že plníte nějaké vzájemně a veřejně prospěšné služby a činnosti?***

Pro společnost jako takovou náš klub asi význam nemá, ale jestli jsou lidi k sobě slušní, tak to ten význam pro společnost má. Svým málem – dobrými vztahy jeden k druhému, tak to smysl asi má. Kromě pořádání plesů žádné veřejné aktivity nepodnikáme, ale konto Celník v tísni pomohlo například i vdově po kolegovi – dávali jsme lidem ze Spolku, protože jsme je většinou znali i jejich rodinné členy. Ale také pomáháme např. i při povodních, ale opět více méně v rámci CS.

***Spolupracujete v rámci Spolku nebo klubu s nějakou mezinárodní neziskovou organizací, řešíte nějaké společné projekty?***

Společné projekty asi ne, ale spolupráci jsme navázali s mezinárodní organizací celníků, ale spíše to bylo jen o placení příspěvků. Klub nikdy s žádnou neziskovkou nespolupracoval, ani s domácí, ani s mezinárodní.

***Existuje v rámci Spolku etický kodex a máte pocit, že je dodržován?***

Mám pocit, že jsem někde něco o etickém kodexu slyšela, ale mám pocit, že nyní svou funkci asi neplní, dostalo se tam něco špatného, což také demonstroval i odchod Generálního ředitele ze Spolku – myslím, že generál mohl udělat něco víc, než jen vystoupit. Klub samostatný kodex neměl, ale ani nemám pocit, že by ho někdo v Domažlicích potřeboval.

***Co si představujete pod pojmem stavovská čest, stavovské zájmy?***

Já si představuji hrdost na své povolání, jsem hrdá, že jsem celník – myslím si, že ta práce je potřebná a děláme ji poctivě. Byli jsme schopni se rychle přizpůsobit (*pozn. autora – myšlen zejména vstup ČR do EU*) – je to prostě bezpečnostní sbor.

***Je účast členů Spolku, at' již na spolkovém sněmu, který se koná jednou za 4 roky, nebo na každoroční konferenci předsedů klubů celníků, spíše dobrovolná nebo je povinná a jaká témata na těchto zasedání probíráte?***

Mělo by to být dobrovolné a měli jako předsedové jezdit s radostí, s pocitem, že se pro ten klub dá něco udělat, potažmo i pro Spolek. Povinný to není, ale někdo jet musí, myslím, že je to opět chyba vedení – že se nikomu nechce zúčastňovat se. Dříve nás to vždy „nakoplo“ k nějakým aktivitám – to se vytratilo.

***Jaký je vztah Spolku a vedení Celní správy České republiky, existuje nějaká finanční, morální či hmotná podpora?***

Žádné vedení CS ČR nám nekladlo žádné překážky, co si pamatuju, tak ten vztah byl vždycky dobrý. Navíc máme uzavřená memoranda.

***Existuje nějaká spolupráce Spolku, případně klubu, s odbory?***

Klubu určitě ne, žádná spolupráce neexistuje. Ale nikdy jsem ani odbory neměla ráda, jsme bezpečnostní sbor a myslím, že odbory do toho nemají moc, co zasahovat.

***Co myslíte, má vliv Spolek na Vaši politickou participaci, máte pocit, že OS prospívá demokracii?***

To myslím, že nějakou přímou souvislost nemá. Osobně si myslím, že když se člověk sdružuje, tak se mu obzory rozšiřují a posouvá se tak někam dál. Ono obecně to sdružování, aby mělo význam, by toho člověka mělo posunout dál.

***Domníváte se, že by byl Spolek, popřípadě klub, spojen s korupcí? Vyskytly se nějaké případy, kdy se v rámci klubu nebo Spolku musela řešit tato, jistě neetická záležitost?***

V Klubu jsme neměli žádný problém s korupcí, lidi v klubu, mám ten pocit, že jsou slušní a poctiví. Jsem přesvědčená, že jsme žádné incidenty spojené s korupcí nikdy od založení klubu řešit nemuseli.

***Propaguje se Spolek prostřednictvím moderních sociálních sítí, třeba pomocí Facebooku?***

Klub jako takový ne, ale Spolek má své internetové stránky, ale dál to nejde.

***Takže nějaké bližší vztahy ke zbytku společnosti, k občanům, si nebudujete?***

Aspoň ten náš klub byl takový izolovaný, my jsme spíš spolupracovali na té pracovní stránce. Nás to nikdy vlastně ani nenapadlo.

***Jak vnímáte prospěšnost konta „Celník v Tísni“?***

No to vnímám velice pozitivně, protože je to pomoc člověka v nouzi a to se opravdu prověřuje. Je to skutečně transparentní – přehled je na internetových stránkách Spolku – a skutečně jsou finanční dary poskytovány lidem jen na návrh prověřených osob. Nejčastější finanční částky, které byly jednotlivcům poskytnuty se pohybují od 10.000 k 30.000Kč, ale jednou byla poskytnuta částka kolem 100.000Kč na vozík, pro kolegu, který přišel o obě spodní končetiny. Bohužel to Konto má čím dál tím méně prostředků.

***Jak to vidíte s fungováním Spolku, popřípadě klubu, do budoucna?***

Je mi hrozně líto, že náš klub zaniká, ale myslím, že Spolek jako takový perspektivu má, ale je to všechno o lidech – chtělo by to ale nové vedení. Tím, že se náš klub zrušil, tak přestanu být i členem Spolku, což mě upřímně mrzí. Myslím, že by to chtělo mladé lidi s energií.